



**STRATEGIA INTEGRATĂ DE DEZVOLTARE URBANĂ
A ORAȘULUI CĂLAN, JUDEȚUL HUNEDOARA
2022 - 2032**

CUPRINS

1. INTRODUCERE	3
1.1 Contextul elaborării strategiei	6
1.2 Elaborarea strategiei – principii generale utilizate	8
1.3 Cadrul strategic	9
1.4 Metodologie	23
2. PREZENTAREA GENERALĂ A ORAȘULUI	24
2.1 Încadrarea administrativă	25
2.2 Istoric	27
2.3 Tradiții	30
2.4 Caracterizarea geografică	31
2.5 Rețeaua hidrografică	33
2.5 Vegetație și faună	34
3. SITUAȚIA ACTUALĂ A ORAȘULUI CĂLAN	36
3.1 Caracterizarea demografică	36
3.2 Infrastructura	45
3.3 Educație	64
3.4 Cultură, culte, sport și agrement	71
3.5 Sănătate și asistență socială	84
3.5.1 Strategia de dezvoltare a serviciilor sociale acordate la nivelul orașului Călan pentru perioada 2022-2032	90
3.6 Economia locală	107
3.7 Administrația publică locală	116
4. ANALIZA SWOT	122
4.1 Caracterizarea demografică	124
4.2 Infrastructura	126
4.3 Educație	128
4.4 Cultură, sport și agrement	130
4.5 Sănătate și asistență socială	132
4.6 Economia locală	134
4.7 Administrația publică locală	136
5. POLITICI ÎNTREPRINSE ÎN TERITORIU	139
5.1 Proiecte realizate	139
5.2 Proiecte în curs de dezvoltare	142
6. DIRECȚII DE DEZVOLTARE	143
6.1 Direcții de dezvoltare	144
6.2 Planul local de acțiune	151
6.3 Consolidarea capacității instituționale a Primăriei	155
6.4 Proiecția financiară.....	158
7. PROIECTE DE DEZVOLTARE	160
8. SURSE DE FINANȚARE	165
9. MONITORIZARE ȘI IMPLEMENTARE	181
10. ANALIZA FACTORILOR INTERESAȚI	186
11. CONCLUZII	189
Bibliografie	190



INTRODUCERE

1. INTRODUCERE

"Dezvoltarea Durabilă este dezvoltarea care asigură necesitățile prezente fără a compromite posibilitățile generațiilor viitoare de a-și satisface propriile necesități."

(Raportul Comisiei Brundtland 1987)

Strategiile de dezvoltare fac posibilă coordonarea activă a proceselor de dezvoltare care au loc în teritoriu, luarea în considerare a caracteristicilor locale, a schimbărilor din mediul exterior și fac posibilă abordarea proactivă, realizată într-un mod inovativ, a proceselor de dezvoltare teritorială. Elaborarea strategiilor de dezvoltare locală și micro-regională reprezintă unul din pașii cei mai importanți care susțin procesele de dezvoltare locală și micro-regională. În esență, acest tip de strategie clarifică pe termen mediu și lung care sunt direcțiile și domeniile spre care se orientează efortul de dezvoltare al comunității.

Strategia integrată de dezvoltare urbană a orașului Călan a apărut pe fondul necesității de prioritizare clară a inițiativelor de dezvoltare, fundamentată pe baza unei analize riguroase a situației locale specifice, astfel încât să fie maximizat impactul socio-economic al acestor investiții, în contextul resurselor inevitabil limitate disponibile pentru mobilizare în orizontul de timp 2022-2032.

Orașul Călan și administrația publică locală pun astfel în practică cerințele Uniunii Europene referitoare la viitorul proces de dezvoltare până în anul 2032, și chiar mai mult, astfel că măsurile de dezvoltare sunt corelate în cadrul unor concepte integrate, zonele urbane defavorizate se află în prim-plan, iar printr-o abordare participativă actorii locali sunt mult mai mult implicați decât înainte în cadrul proceselor de dezvoltare. Prioritățile Uniunii Europene din domeniul dezvoltării regionale, precum *creșterea inteligentă, durabilă și integrativă* se regăsesc în cadrul obiectivelor prevăzute pentru viitorul proces de dezvoltare a orașului Călan. Strategia oferă o imagine clară asupra punctului de plecare și a punctului în care se dorește să se ajungă până în anul 2032, organizează eforturile administrației și posibililor parteneri locali în vederea dezvoltării orașului și ierarhizează cele mai importante acțiuni în arealul de referință.

Scopul procesului de planificare completă și de coordonare în cadrul pregătirii **Strategiei integrată de dezvoltare urbană a orașului Călan** este localizarea arealului de studiu într-un context regional competitiv și atractiv, în care merită să trăiești.

Obiectivul strategiei este acela de a oferi CONSILIULUI LOCAL și PRIMĂRIEI un instrument metodologic și legal pe baza căreia acesta să poată structura și planifica implementarea pachetului de programe și proiecte pe termen mediu, 2022-2032.

Beneficiarii strategiei sunt locuitorii orașului, autoritățile administrației publice locale, instituțiile publice, societatea civilă și mediul privat.

1.1 *Contextul elaborării strategiei*

Una din componentele fundamentale ale politicilor Uniunii Europene o constituie dezvoltarea teritorială durabilă, concept care stă la baza elaborării documentelor strategice și de planificare actuale, a politicilor în vigoare și a principalelor linii directoare ale evoluției socio-economice și culturale a României.

Conceptul de dezvoltare durabilă s-a cristalizat în timp, pe parcursul mai multor decenii, în cadrul unor dezbateri științifice aprofundate pe plan internațional și a căpătat valențe politice precise în contextul globalizării, reprezentând rezultatul unei abordări integrate a factorilor politici și decizionali în care protecția mediului și creșterea economică pe termen lung sunt considerate complementare și reciproc dependente.

Pentru România, ca stat membru al Uniunii Europene, dezvoltarea durabilă nu reprezintă o opțiune, ci singura perspectivă rațională de valorificare sustenabilă a potențialului natural, economic și uman.

Pentru a putea beneficia din plin de avantajele aderării, România are nevoie, înainte de orice, de un portofoliu de proiecte capabile să atragă și să utilizeze eficient fondurile europene, cel mai potrivit portofoliu reprezentându-l strategia de dezvoltare a localității, municipiului, microregiunii, zonei sau regiunii respective.

În perioada 1997-1999 a fost elaborată pentru prima dată, cu asistență din partea Programului O.N.U pentru Dezvoltare (PNUD), o Strategie Națională pentru Dezvoltare Durabilă, care a fost definitivată în urma unui număr mare de contribuții asamblate într-un cadru larg participativ și adoptată ca document oficial al Guvernului României.

În acest context, inițiativa Primăriei orașului Călan de a elabora **Strategia integrată de dezvoltare urbană** într-un moment extrem de oportun pentru actorii locali (alocarea fondurilor europene în perioada de programare 2022-2032), reprezintă unul din pașii cei mai importanți în procesul dezvoltării locale, clarificând pe termen mediu și lung care sunt direcțiile și domeniile spre care se orientează efortul de dezvoltare al comunității.

Obiectivul principal al elaborării Strategiei integrate de dezvoltare urbană a orașului Călan este de a corela în mod rațional ansamblul politicilor și programelor

publice ale dezvoltării spațiului urban cu direcțiile și practicile dezvoltării durabile ale județului Hunedoara, ale Regiunii Vest, ale României și Uniunii Europene.

Pornind de la situația existentă la nivel local, **Strategia integrată de dezvoltare urbană a orașului Călan** cuprinde o radiografie socio-economică a comunității și o analiză SWOT a acesteia: avantajele sunt utilizate astfel încât oportunitățile sunt valorificate la maxim, iar amenințările sunt evitate, în vreme ce slăbiciunile sunt corectate. Această analiză generează concluziile specifice din care reies direcțiile de dezvoltare ale orașului.

Prezenta Strategie urmărește îmbunătățirea condițiilor socio-economice și culturale din spațiul urban din județul Hunedoara, pentru atingerea nivelului mediu de dezvoltare al țărilor Uniunii Europene, din prisma principalilor indicatori ai dezvoltării durabile.

Prin elaborarea Strategiei, s-a vizat creșterea capacității de planificare și de parteneriat a membrilor comunității Călan și întărirea capacității de absorbție a fondurilor europene la nivel local, printr-o abordare inovativă cu obținerea următoarelor rezultate:

- identificarea și promovarea intereselor reale ale comunității;
- promovarea dialogului social și îmbunătățirea comunicării între toți actorii dezvoltării de la nivelul comunității;
- implicarea activă a actorilor de la nivel local în procesul decizional legat de viitorul dezvoltării comunității;
- întărirea capacității membrilor comunității Călan, în calitate de viitori beneficiari, de a prezenta programe de dezvoltare locală argumentate și coerente, care răspund problemelor critice și priorităților de dezvoltare de la nivelul comunității, de a pregăti proiecte și de a le implementa cu succes;
- corelarea inițiativelor și strategiilor locale cu cele de la nivel județean, regional și național;
- asumarea responsabilităților și consolidarea relațiilor de colaborare între actorii de la nivel local în vederea creșterii șanselor de accesare a fondurilor europene.

Actorii implicați în implementarea Strategiei trebuie să devină garantul folosirii eficiente a resurselor publice, printr-un management orientat spre locuitorii orașului.

Pe toată perioada de implementare a Strategiei se va promova colaborarea între administrație, societate civilă și sectorul privat pentru o dezvoltare în parteneriat, pentru a fi mai hotărâți, mai informați și mai pro activi pentru dezvoltarea orașului Călan.

1.2 Elaborarea strategiei – principii generale utilizate**Principiile generale utilizate în elaborarea Strategiei**

În elaborarea Strategiei de dezvoltare urbană a orașului Călan pentru perioada 2022-2032 s-a ținut cont de un număr amplu de principii, adoptate la nivelul Uniunii Europene și drept urmare și în elaborarea documentelor de politici publice din România.

Principiul central al strategiei este *principiul dezvoltării durabile*, cu respectarea celor trei dimensiuni (ecologică, economică și socială) cu toate implicațiile: atingerea performanțelor de mediu impuse de Uniunea Europeană și de strategia națională privind dezvoltarea durabilă, creșterea competitivității administrației județene și a celor locale în scopul maximizării aportului lor la accelerarea progresului economic și social prin stabilirea de noi obiective și identificarea unor oportunități adaptate la noile condiții și exigențe, pentru trecerea, într-un interval de timp rezonabil și realist, la modelul de dezvoltare generator de valoare adăugată înaltă, orientat spre îmbunătățirea continuă a calității vieții oamenilor și a relațiilor dintre ei în armonie cu mediul natural.

Toți reprezentanții administrației publice din județul Hunedoara, reprezentanți ai Consiliului Județean, ai instituțiilor subordonate, ai deconcentratelor și ai autorităților publice locale, au lucrat împreună pentru identificarea elementelor de planificarea strategică cele mai adaptate pentru dezvoltarea județului (*principiul responsabilității*).

În secțiunea de operaționalizare a Strategiei, Planul de acțiuni și Portofoliul de proiecte, s-a specificat pentru fiecare proiect nivelul administrației publice care va fi implicat în implementarea acestora (*principiul subsidiarității*).

1.3 Cadrul strategic**CONTEXTUL EUROPEAN**

Arhitectura programelor operaționale, prin intermediul cărora va fi administrat bugetul alocat României în perioada 2021-2027 va fi semnificativ modificată față de actualul sistem.



În cadrul următorului buget pe termen lung al UE pentru 2021-2027, Comisia Europeană propune modernizarea politicii de coeziune, principala politică de investiții a UE. Se preconizează cinci priorități investiționale:

1. O Europă mai inteligentă, prin inovare, digitalizare, transformare economică și sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii

2. O Europă mai verde, fără emisii de carbon, punerea în aplicare a Acordului de la Paris și investiții în tranziția energetică, energia din surse regenerabile și combaterea schimbărilor climatice

3. O Europă conectată, cu rețele strategice de transport și digitale

4. O Europă mai socială, pentru realizarea pilonului european al drepturilor sociale și sprijinirea calității locurilor de muncă, a învățământului, a competențelor, a incluziunii sociale și a accesului egal la sistemul de sănătate

5. O Europă mai apropiată de cetățenii săi, prin sprijinirea strategiilor de dezvoltare conduse la nivel local și a dezvoltării urbane durabile în UE.

Priorități naționale de investiții pentru finanțarea din fondurile europene post - 2020

OP 1 O Europă mai inteligentă

Cercetare și inovare

- Dezvoltarea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate

Digitalizare

- Fructificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor și al guvernelor

Competitivitate

- Impulsionarea creșterii și competitivității IMM-urilor

Specializare inteligentă, tranziție industrială și anteprenariat

- Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și anteprenariat

OP 2 O Europă mai verde

Energie

- Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră
- Promovarea energiei din surse regenerabile
- Dezvoltarea de sisteme inteligente de energie, rețele și stocare în afara TEN-E

Schimbări climatice, riscuri, apă

- Promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii riscurilor și a rezilienței în urma dezastrelor
- Promovarea gestionării sustenabile a apei

Economia circulară

- Promovarea tradiției către o economie circulară

Biodiversitate

- Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării

Aer

- Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării

Mobilitate urbană

- Mobilitatea națională, regională și locală sustenabilă, rezilientă în fața schimbărilor climatice, inteligentă și intermodală, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere

Situri contaminate

- Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării

OP 3 O Europă mai conectată***Conectivitate***

- Dezvoltarea unei rețele TEN-T durabilă, rezilientă în fața schimbărilor climatice, inteligentă, sigură și intermodală
- Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și intermodale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontaliere

Broadband

- Îmbunătățirea conectivității digitale

OP 4 O Europă mai socială

Ocupare

- Îmbunătățirea accesului pe piața muncii pentru toate persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, în special pentru tineri, șomeri de lungă durată și grupurile dezavantajate pe piața muncii, persoane inactive, prin promovarea angajării pe cont propriu și a economiei sociale
- Modernizarea instituțiilor și a serviciilor pe piața muncii pentru a evalua și a anticipa necesarul de competență și a asigura asistență personalizată și în timp real urmărind asigurarea medierii/plasării (matching), tranziției și a mobilității forței de muncă
- Promovarea participării echilibrate după gen pe piața muncii și a asigurării echilibrului dintre viața profesională și cea privată
- Promovarea adaptării la schimbarea lucrărilor, întreprinderilor și antreprenorilor, a îmbătrânirii active și în condiții bune de sănătate, precum și a unui mediu de lucru sănătos și adaptat care să reducă riscurile la adresa sănătății

Educație

- Îmbunătățirea calității, eficacității și a relevanței sistemului de educație și formare pentru piața muncii pentru a sprijini dobândirea de competențe cheie, inclusiv a competențelor digitale
- Promovarea accesului egal la educație și formare de calitate și favorabile incluziunii, completarea studiilor și a absolvirii acestora, în special pentru grupurile defavorizate, începând de la educația și îngrijirea copiilor preșcolari, continuând cu educația și formarea generală și profesională și până la învățământul terțiar
- Promovarea învățării pe tot parcursul vieții, în special a unor oportunități flexibile de perfecționare și reconversie profesională pentru toți luând în considerare competențele digitale

Incluziune socială

- Promovarea integrării socio economice a comunităților terțe și a comunităților marginalizate, cum ar fi romii
- Îmbunătățirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, durabile și accesibile; modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecția socială; îmbunătățirea accesibilității eficacității și a

rezilienței sistemelor de asistență medicală și a serviciilor de îngrijire de lungă durată

- Promovarea integrării sociale a persoanelor aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială, inclusiv a persoanelor cele mai defavorizate și a copiilor
- Reducerea deprivării materiale prin furnizarea de alimente și/sau asistență materială de bază persoanelor cele mai defavorizate, inclusiv prin măsuri de acompaniere

Sănătate

- Îmbunătățirea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, durabile și accesibile; modernizarea sistemelor de protecție socială, inclusiv promovarea accesului la protecția socială; îmbunătățirea accesibilității a eficacității și a rezilienței sistemelor de asistență medicală și a serviciilor de îngrijire de lungă durată

OP 5 O Europă mai aproape de cetățenii săi

Turism, patrimoniu, cultură, securitate urbană

- Promovarea dezvoltării integrate în domeniul social, economic și al mediului, a patrimoniului cultural și a securității în zonele urbane

Dezvoltare teritorială integrată

- Promovarea dezvoltării integrate în domeniul social, economic și al mediului la nivel local, a patrimoniului cultural și a securității, inclusiv în zonele rurale și de coastă inclusiv prin dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității

În cadrul politicii de coeziune, Ministerul propune 9 tipuri de programe, Programul Operațional Regional urmând a fi gestionat descentralizat la nivelul Agențiilor de Dezvoltare Regională din fiecare dintre cele 8 regiuni ale țării (pe model polonez):

1. Programul Operațional Tranziție Justă (POTJ)
2. Programul Operațional Dezvoltare Durabilă (PODD)
3. Programul Operațional Transport (POT)
4. Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare(POCIDIF)
5. Programul Operațional Sănătate (POS)
6. Programul Operațional Educație și Ocupare (POEO)

7. Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială (POIDS)
8. Programele Operaționale Regionale – implementate la nivel de regiune (8 POR)
9. Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT)

Obiectivele de dezvoltare durabilă ale Agendei 2030 sunt:

1. Fără sărăcie
2. Fără foamete
3. Stare bună de sănătate și bunăstare
4. Educație de calitate
5. Egalitate de gen
6. Apă curată și salubritate
7. Energie accesibilă ca preț și curată
8. Condiții de muncă decente și creștere economică
9. Industrie, inovare și infrastructură
- 10.Reducerea inegalităților
- 11.Orașe și comunități durabile
- 12.Consum și producție responsabile
- 13.Politici climatice
- 14.Viața subacvatică
- 15.Viața terestră
- 16.Pace, justiție și instituții puternice
- 17.Parteneriate pentru obiective

CONTEXTUL NAȚIONAL

Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României orizonturi 2013-2020-2030

Elaborarea Strategiei este rezultatul obligației asumate de România în calitate de stat membru al Uniunii Europene conform obiectivelor convenite la nivel comunitar, în special cele statuate în Tratatul de Aderare, Strategia Lisabona pentru creștere și locuri de muncă și în Strategia Reînnoită a UE pentru Dezvoltarea Durabilă din 2006.

Strategia propune o viziune a dezvoltării României în perspectiva următoarelor două decenii:

- *Orizont 2013* –încorporarea organică a principiilor și practicilor dezvoltării durabile în ansamblul programelor și politicilor publice ale României;

- *Orizont 2020* - atingerea nivelului mediu actual al țărilor Uniunii Europene la principalii indicatori ai dezvoltării durabile;
- *Orizont 2030* –apropierea semnificativă a României de nivelul mediu din acel an a țărilor UE.

Prin această strategie, România își stabilește cadrul național pentru susținerea Agendei 2030 și implementarea setului de 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă. Strategia susține dezvoltarea României pe trei piloni principali, respectiv economic, social și de mediu. Strategia este orientată către cetățean și se concentrează pe inovație, optimism, reziliență și încrederea că statul servește nevoile fiecărui cetățean, într-un mod echitabil, eficient și într-un mediu curat, în mod echilibrat și integrat.

Cei trei piloni prin care Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă se structurează au fost definiți în Raportul Comisiei Brundtland (1987):

1. ECHITATEA SOCIALĂ – prin care națiunile în curs de dezvoltare trebuie să aibă posibilitatea de a-și satisface nevoile de bază în ceea ce privește ocuparea forței de muncă, alimentația, asigurarea energiei, apei și canalizării;

2. CREȘTEREA ECONOMICĂ – la nivelul națiunilor în curs de dezvoltare pentru a se apropia de calitatea vieții din țările dezvoltate;

3. MEDIUL – cu nevoia de a conserva și îmbunătăți baza de resurse disponibile prin schimbarea treptată a modului în care trebuie să se dezvolte și să fie folosite tehnologiile.

➤ ***Obiectivul 1: Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context***

Strategia își propune reducerea numărului cetățenilor care trăiesc în sărăcie severă și relativă în toate dimensiunile acesteia, potrivit definițiilor naționale. Strategia are în vedere reducerea numărului de persoane care trăiesc sub pragul de sărăcie, stimularea participării pe piața muncii a persoanelor apte de muncă, dezvoltarea sistemului de protecție și asistență socială.

➤ ***Obiectivul 2: Eradicarea foamei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi sustenabile***

Strategia vizează dezvoltarea unui sector agroalimentar durabil și competitiv pentru îmbunătățirea calității vieții și asigurării unor condiții de viață în mediul rural apropiate de cele din mediul urban, promovarea producției autohtone și ecologice și valorificarea produselor tradiționale și montane cu valoare adăugată.

➤ ***Obiectivul 3: Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor, la orice vârstă***

Strategia are în vedere reducerea ratei mortalității materne și infantile, diminuarea incidenței îmbolnăvirilor de boli infecțioase și cronice, respectiv prevenirea și tratarea abuzului de substanțe nocive și a bolilor mintale.

➤ ***Obiectivul 4: Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți***

Strategia se adresează în principal următoarelor domenii: accesul tuturor copiilor la educație timpurie, învățământ primar și secundar echitabil și calitativ, care să conducă la rezultate relevante și eficiențe, creșterea substanțială a numărului de tineri și adulți care dețin competențe profesionale relevante, care să faciliteze angajarea la locuri de muncă decente și antreprenoriatul. Asigură faptul că toți elevii dobândesc cunoștințele și competențele necesare pentru promovarea dezvoltării durabile.

➤ ***Obiectivul 5: Realizarea egalității de gen și întărirea rolului femeilor și al fetelor în societate***

Strategia își propune prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și fetelor, în sfera publică și cea privată, asigurarea participării echilibrate și efective a femeilor și a egalității de șanse la ocuparea posturilor de conducere la toate nivelurile de luare a deciziilor în viața politică, economică și publică.

➤ ***Obiectivul 6: Asigurarea disponibilității și gestionării durabile a apei și sanitație pentru toți***

Strategia vizează creșterea calității vieții prin dezvoltarea infrastructurii de apă și canalizare și a serviciilor publice, alinierea României la cerințele și standardele UE privind gestionarea apei potabile, apelor uzate, deșeurilor și creșterea eficienței de utilizare a apei în toate sectoarele.

➤ ***Obiectivul 7: Asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern.***

Pentru a susține pe termen lung așteptările consumatorilor, sectorul energetic românesc trebuie să devină mai robust din punct de vedere economic, mai avansat și mai flexibil din punct de vedere tehnologic și mai puțin poluant.

➤ ***Obiectivul 8: Promovarea unei creșteri economice susținute, deschisă tuturor și durabilă, a ocupării depline și productive a forței de muncă și asigurarea de locuri de muncă decente pentru toți.***

Strategia urmărește susținerea creșterii economice pe cap de locuitor și susținerea sectoarelor productive și diversificarea produselor cu valoare adăugată, crearea locurilor de muncă decente, antreprenoriatul, creșterea întreprinderilor micro, mici și mijlocii, modernizarea tehnologică și inovarea, asigurarea muncii decente pentru toți cetățenii,

inclusiv pentru tineri și persoanele cu dizabilități, renumerarea egală pentru munca de valoare egală, accesul la fi nanțare. Se susține un turism durabil care creează locuri de muncă și promovează diversitatea culturală, produsele locale și respectul pentru tradiții și mediul în care trăim.

➤ ***Obiectivul 9: Construirea unor infrastructuri reziliente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației.***

Strategia propune dezvoltarea infrastructurii calitative, fiabile, sigure și durabile, pentru a sprijini dezvoltarea economică și bunăstarea pentru toți, integrarea întreprinderilor mici și mijloci în lanțuri valorice și pe piețe externe, modernizarea infrastructurii și reabilitarea durabilă a industriilor pentru utilizarea eficientă a resurselor, prin adoptarea tehnologiilor și proceselor industriale curate și ecologice, întărirea cercetării științifice și colaborarea cu mediul privat, modernizarea capacităților tehnologice ale sectoarelor industriale, încurajarea inovațiilor și creșterea semnificativă a numărului de angajați în cercetare și dezvoltare.

➤ ***Obiectivul 10: Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și între țări***

Strategia propune reducerea decalajelor, eliminarea discriminărilor de orice fel și politici de realizare progresivă a unei egalități sporite, în special fi scale, salariale, educaționale și de protecție socială.

➤ ***Obiectivul 11: Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fi deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile***

Strategia vizează asigurarea condițiilor pentru o viață demnă a cetățenilor din comunitățile urbane și rurale prin accesul la locuințe și servicii de bază adecvate, sigure și la prețuri accesibile; accesul la transport public eficient, la prețuri echitabile și accesibile pentru toți; promovarea conceptului de smart-city; consolidarea eforturilor de protecție și salvagardare a patrimoniului cultural; reducerea impactului negativ asupra mediului în orașe, inclusiv prin acordarea unei atenții deosebite calității aerului și mediului în general.

➤ ***Obiectivul 12: Asigurarea unor modele de consum și producție durabile***

Strategia propune trecerea etapizată la un nou model de dezvoltare prin introducerea unor elemente ale economiei circulare, creșterea productivității resurselor, reducerea risipei de alimente și a deșeurilor, prin: diminuarea generării, de consumuri la toate nivelurile sale; reciclare și reutilizare; încurajarea companiilor să adopte practici durabile și să integreze informațiile privind durabilitatea activităților lor în ciclul de raportare; promovarea practicilor durabile de achiziții publice; conștientizarea cetățenilor asupra a ce înseamnă un stil de viață în armonie cu natura.

➤ ***Obiectivul 13: Luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor***

Strategia vizează consolidarea capacității de adaptare și reziliență a României pentru a combate pericolele legate de schimbările climatice și dezastrelor naturale prin integrarea măsurilor de diminuare și de adaptare la schimbările climatice și dezastrelor naturale atât în strategiile cât și în politicile naționale și în planificarea și creșterea nivelului de educație și conștientizare privind schimbările climatice.

➤ ***Obiectivul 14: Conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor marine pentru o dezvoltare durabilă***

Strategia își propune prevenirea și reducerea poluării marine, gestionarea și protecția durabilă a ecosistemelor marine, conservarea zonelor costiere și asigurarea unui pescuit durabil.

➤ ***Obiectivul 15: Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate***

Strategia are în vedere conservarea și utilizarea durabilă a ecosistemelor terestre, managementul durabil al pădurilor, combaterea deșertificării, restaurarea terenurilor și solurilor degradate, inclusiv a terenurilor afectate de deșertificarea care, secetă și inundații, dezvoltarea infrastructurii verzi, conservarea și protejarea zonelor umede, asigurarea conservării ecosistemelor montane, susținerea cercetării în domeniu, gestionarea durabilă a pădurilor, eliminarea defrișărilor abuzive și a tăierilor rase, tranziția către o economie circulară .

➤ ***Obiectivul 16: Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile***

Strategia are în vedere dezvoltarea capitalului social, promovarea toleranței, eradicarea violenței asupra copiilor și reducerea semnificativă a tuturor formelor de violență, reducerea semnificativă a corupției, dezvoltarea instituțiilor eficiente și transparente la toate nivelurile, asigurarea procesului decizional receptiv, inclusiv participarea și reprezentarea cetățenilor la toate nivelurile și asigurarea accesului public la informații și protejarea libertăților fundamentale.

➤ ***Obiectivul 17: Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă***

În vederea sprijinirii acestui obiectiv, prin strategie, România înțelege să-și susțină angajamentele internaționale, aderarea la Zona Euro, la spațiul Schengen și la Organizația pentru Dezvoltare și Cooperare Economică și să joace un rol proactiv pe plan european și internațional.

CONTEXTUL REGIONAL

În anul 1998 au fost create opt regiuni de dezvoltare prin asocierea consiliilor județene din România, pentru a coordona dezvoltarea regională necesară aderării la Uniunea Europeană. Aceste regiuni nu au personalitate juridică și nici statut administrativ, deși ele devin din ce în ce mai semnificative în dezvoltarea regională.

România este împărțită în opt regiuni de dezvoltare, numite după poziția geografică în țară, respectiv Nord - Vest, Nord - Est, Sud - Vest, Sud - Est, Sud, Vest, Centru, București și Ilfov.

Situată la intersecția importantelor rute europene de comunicare și de transport, **Regiunea Vest** reprezintă un mediu promițător pentru investitori. Creată în 1998 prin asocierea a patru județe (Arad, Timiș, Caraș-Severin și Hunedoara), Regiunea Vest România se învecinează cu fluviul Dunărea și Serbia la sud-est și Ungaria la Nord-Vest.

În perioada 2021-2027, **pentru prima dată Regiunea Vest va avea propriul Programul Operațional Regional**, elaborat la nivel regional, iar în acest context, strategiile regionale: Strategia de dezvoltare aferentă Planului de Dezvoltare Regională Vest 2021-2027 și Strategia de Specializare Inteligentă devin **principalele instrumente** pe care se **fundamentează elaborarea POR Vest**.

ADR Vest își propune **obiective ambițioase** pentru regiunea Vest la orizontul anului 2030, astfel încât regiunea să devină o **referință națională** pentru **modelul de dezvoltare inovativ, sustenabil și incluziv** și propune un **mix de intervenții în 7 domenii principale:**

- Economie prosperă, competitivă, bazată pe inovare
- Tranziție verde și schimbări climatice
- Accesibilitate
- Educație, Sănătate și Sisteme sociale performante
- Sustenabilitate prin turism și cultură
- Dezvoltare urbană durabilă
- Tradiție și diversificare în mediul rural

Viziune:

La orizontul anului 2030, Regiunea Vest este o referință națională pentru modelul de dezvoltare inovativ, sustenabil și incluziv, bazat pe creștere economică susținută datorată promovării inovării, digitalizării și creativității la toate nivelurile și pe o dezvoltare teritorială echilibrată, care asigură tuturor acces echitabil la servicii publice moderne, educație și oportunități.

Ambiții Regiunea Vest 2030:

- Regiunea Vest - ”hub de inovare”, lider în ceea ce privește adoptarea tehnologiilor avansate și a promovării inovării la toate nivelurile societății
- referință pentru modelul de abordare a provocărilor climatice și demografice
- model de dezvoltare sustenabilă bazat nu doar pe creștere economică, ci pe plasarea culturii și creativității în centrul politicilor de dezvoltare

Astfel, ca urmare a analizei socio-economice și parteneriale realizate la nivel de regiune, pentru perioada 2021-2027, au fost identificate **7 domenii majore de intervenție - PILONI** în care trebuie să se concentreze investițiile.

Aceste domenii sunt strâns interconectate, atingerea viziunii regionale depinzând de progresul fiecăruia:

1. Economie prosperă, competitivă, bazată pe inovare:

- **Prioritate 1.** Transformarea regiunii într-un ”hub de inovare”
- **Prioritatea 2.** O regiune cu companii dinamice și competitive
- **Prioritatea 3.** O regiune pregătită pentru era digitalizării

2. Tranziție verde și schimbări climatice

- **Prioritate 1.** Extinderea și modernizarea infrastructurii de mediu
- **Prioritate 2.** Protejarea și conservarea biodiversității regionale și decontaminarea siturilor poluate
- **Prioritate 3.** Îmbunătățirea eficienței energetice și a energiei din surse regenerabile
- **Prioritate 4.** Promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii riscurilor și a rezilienței la dezastre

3. Accesibilitate

- **Prioritate 1.** Continuarea investițiilor la infrastructura aferentă rețelelor TEN-T
- **Prioritate 2.** Dezvoltarea infrastructurilor de transport cu rol de artere suport pentru rețelele TEN-T
- **Prioritate 3.** Dezvoltarea infrastructurii digitale

4. Educație, Sănătate și Sisteme sociale performante

- **Prioritate 1.** Acces egal la o educație modernă, conectată la tendințele pieței muncii
 - **Prioritate 2.** Acces incluziv la servicii medicale performante și inovative, rientate către pacient
 - **Prioritate 3.** Asigurarea unor servicii sociale echitabile, limitarea excluziunii sociale și riscului de sărăcie
 - **Prioritate 4.** Creșterea ocupării forței de muncă și asigurarea incluziunii pe piața muncii
- 5. Sustenabilitate prin turism și cultură**
 - **Prioritate 1:** Crearea unui brand turistic regional prin promovarea potențialului endogen
 - **Prioritate 2:** Valorificarea patrimoniului cultural
 - **Prioritate 3:** Promovarea culturii în regiune
- 6. Dezvoltare urbană durabilă**
 - **Prioritate 1.** Mobilitate urbană durabilă
 - **Prioritate 2.** Orașele Regiunii Vest – orașe smart
 - **Prioritate 3.** Regenerare urbană
- 7. Tradiție și diversificare în mediul rural**
 - **Prioritate 1:** Dezvoltarea sustenabilă și inteligentă a spațiului rural

CONTEXTUL JUDEȚEAN

Dezvoltarea județului Hunedoara, sprijinirea mediului economic, asigurarea unor condiții de viață decente pentru locuitori și în același timp respectarea mediului natural unic sunt obiective complexe, iar realizarea acestora depinde de o serie întregă de factori și de asumarea responsabilității deopotrivă de către instituțiile din sectorul public, agenții din mediul privat sau actorii sectorului neguvernamental.

Planul de Dezvoltare Regională răspunde nevoilor de dezvoltare socio-economică ale județului Hunedoara fiind în același timp corelat cu liniile directoare europene, naționale și regionale. Astfel, acesta oferă tuturor actorilor locali un cadru și o direcție comună de acțiune – un set coerent de priorități și obiective care să canalizeze eforturile individuale și să acționeze sinergic, în interesul comunității.

1.4 Metodologie

Elaborarea unei strategii de dezvoltare la nivelul orașului Călan reprezintă un demers construit pe o metodologie riguroasă, bazată pe analiza coordonatelor socio-economice la nivel regional, județean și la nivelul comunității vizate, urmărind atât o finalitate managerială cât și una de implicare a comunității în luarea marilor decizii care o privesc.

Etapele metodologice principale ale elaborării strategiei sunt următoarele:

1. Realizarea analizei preliminare a situației existente:

În vederea realizării acestei faze, au fost colectate informații (în principal informații statistice), privind domeniile și activitățile luate în analiză. Informațiile culese în această etapă, au format setul de date și informații necesar realizării fazei de analiză și diagnostic, precum și pentru faza următoare de elaborare propriu-zisă a strategiei de dezvoltare locală.

2. Analiza SWOT:

Această etapă a avut drept scop realizarea, pe baza informațiilor colectate în etapa anterioară, a diagnosticului socio-economic al orașului. Evaluarea aspectelor favorabile și nefavorabile, precum și a oportunităților și amenințărilor asupra dezvoltării mediului urban a fost realizată cu ajutorul Analizei SWOT.

3. Stabilirea viziunii asupra dezvoltării strategice a comunității:

Pe baza resurselor existente și potențiale, a posibilităților de valorificare a oportunităților identificate, a posibilităților de eliminare/diminuare/evitare a punctelor slabe și posibilitățile de prevenire/contraatac a amenințărilor, au fost identificate viziunea strategică de dezvoltare sau direcția principală de dezvoltare urbană, au fost stabilite obiectivele strategice și au fost trasate politicile publice aferente fiecărui obiectiv în parte.

Stabilirea viziunii și a obiectivelor strategice au fost realizate în concordanță cu politicile și direcțiile generale adoptate de principalele documente strategice județene, regionale, naționale și europene.

4. Întocmirea portofoliului de proiecte din perspectiva perioadei de programare financiară 2022-2032:

În cadrul politicilor publice, au fost propuse proiecte din perspectiva perioadei de programare financiară 2022-2032, ce vor putea fi evaluate pe baza unui sistem de indicatori și rezultate și pot beneficia de finanțare prin programele active în perioada de planificare.



**PREZENTARE
GENERALĂ**



2. CARACTERIZAREA GENERALĂ A ORAȘULUI CĂLAN

2.1 Încadrarea administrativă

Localizare



Figura nr. 1: Poziția localității Călan. Sursa: <https://ro.wikipedia.org/wiki/Calan>

Orașul Călan este situat în partea de nord a depresiunii Țara Hațegului, pe valea inferioară a râului Strei. Așezarea veche a orașului se află în partea stângă a râului pe drumul național DN 66 (respectiv E79), iar orașul nou este așezat pe terasa Streiului, în partea dreaptă a râului, pe drumul județean care leagă Călanul de satele din comuna Mărtinești (Orăștie) și se întinde împreună cu satele aparținătoare pe o suprafață de circa 101,5 km², fiind înconjurat de dealuri relativ joase. Cel mai înalt punct din zonă este Dealul Măgura care atinge 590 m de unde se pot vedea: spre est Munții Sebeșului, spre vest comuna Ghelari, spre sud întreg masivul Retezat și spre nord Munții Metaliferi.

Localitatea Călan se află la jumătatea distanței dintre depresiunea Hațegului și valea Mureșului, fiind situată în inima ținutului hunedorean, la o depărtare de 24 km de municipiul Deva, 10 km de municipiul Hunedoara, 14 km de orașul Simeria, 18 km de orașul Hațeg și 30 km de municipiul Orăștie. Teritoriul administrativ al orașului Călan este străbătut de Drumul Național 66 traversând localitățile Călan, Strei și Batiz, pe direcția N-S.

Localitatea este poziționată la kilometrul 198 pe drumul Național 66 Târgu-Jiu - Petroșani - Simeria, iar pe calea ferată pe tronsonul Simeria - Petroșani - Filași - Craiova -

București, fiind situată la 14 km de orașul Simeria. Orașul este deservit de stațiile de cale ferată Călan Băi (km 11) și Călan (km 14).

Teritoriul administrativ al orașului include localitățile: Streisângeorgiu, Batiz, Călanu Mic, Nădăștia de Jos, Nădăștia de Sus, Ohaba Streiului, Sântămarie de Piatră, Strei Săcel, Valea Sângeorgiului, Sâncrai și Grid.

Orașul Călan se învecinează la nord cu comuna Băcia și comuna Mărtinești, la sud-est cu comuna Orăștioara, la sud cu comunele Boșorod și Bretea Română, la vest cu comuna Teliucul inferior și municipiul Hunedoara.



Figura nr. 2: Teritoriul administrativ UAT Oraș Călan
Sursa: Primăria Călan

2.2 Istoric

Orașul Călan este poziționat pe locul unei așezari rurale din Dacia Romana, având o poziție centrală în cadrul județului Hunedoara găsindu-se la altitudinea de 200 - 300 m deasupra nivelului mării. Pe teritoriul Călanului sunt semnalate și urme ale epocii bronzului. Aceste urme constituie un indiciu că viața și-a urmat cursul ei firesc și pe valea Streiului, unde s-au găsit: o secure de aramă (Crișeni), brațări de bronz (Strei), topor de bronz (Valea Seacă), toate aflându-se la Muzeul de Istorie din Deva.

Urmele materiale descoperite în oraș și satele care intră în componența sa, atestă că teritoriul de astăzi al orașului a fost locuit din epoca neolitică veche (5500 -3500 î.e.n.) astfel, din această perioadă, au fost găsite în cele două peșteri din dealul Măgura unelte de piatră, oase de animale, vase de ceramică.

Perioada de tranziție către epoca bronzului (circa 1900 -1700 î.e.n.) e atestată de fragmentele de vase cu ornamentații din lut ars (Streisîngeorgiu), pietre de lustruit și măcinat, fragmente de ciocane din piatră șlefuită. Acestea dovedesc că așezarea a fost intens locuită. În a doua epocă a fierului (sec. V - sec I î.e.n.) daco geții și-au perfecționat uneltele, fapt ce a dus la creșterea productivității muncii și să nască un surplus de produse. Cele două secole ce au precedat cucerirea Daciei de către romani, au însemnat o rapidă dezvoltare a forțelor de producție, determinate de generalizarea fierului, a legăturilor geto dacilor cu lumea sclavagistă greco romană din sudul și răsăritul țării.

Cucerirea romană, a adus în întreaga Dacie, deci și pe teritoriul pagus ului Aquuaensis schimbări profunde de ordin economic, politic, social și cultural. Acest pagus se află pe teritoriul actualului oraș Călan.

Pe marele drum roman în Tabula Peutingeriană este amintit Aquae. Așezarea civilă de la Aquae era puternică, acest lucru fiind dovedit prîn varietatea de urme materiale ce au fost semnalate în Călan și în jurul său; chiar și azi mai pot fi găsite cărămizi romane și ceramică. Urme ce au fost găsite sunt: *zidarii, coloane, capiteluri, diferite sculpturi în piatră, cărămizi și monede de la împaratul Traian la Filip Arabul*. Despre localitatea Aquae ne informează o știre epigrafică, care a fost găsită în biserica satului Călanul Mic, la cca 1 km de băi.

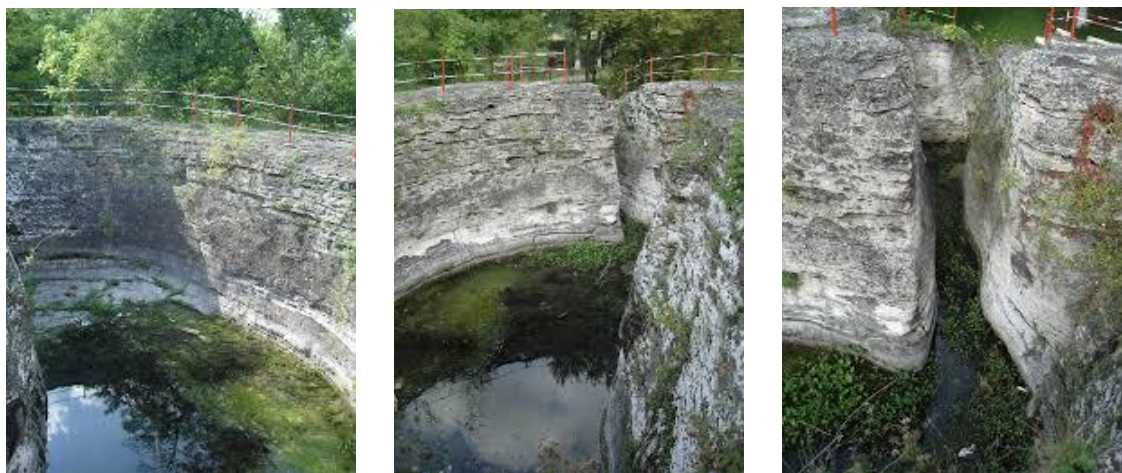


Foto nr.1: Vestigii antice: Băile romane (Aquae) din Călan

Sursa: <https://ro.wikipedia.org/wiki/Calan>

Denumirea orașului Călan vine, probabil, de la proprietarul care a stăpânit satul Călanul Mic, episcopul Calanus. Călanul Mic este menționat prima dată în documente, în 1387 ca o moșie cnezială, apoi în 1482 când apare sub denumirea de Puszta Kalan.

În 1733 este menționat sub denumirea de Krisani, apoi în 1750 de Krischeni, iar în 1760 sub denumirea de Puszta Kalan.

La 25 mai 1869 începe construirea primului furnal de către societatea Kronständer Vere în care deținea și minele de la Teliuc. Furnalul este pus în funcțiune în iarna lui 1871, iar în 1874 începe construirea celui de-al doilea furnal, care intră în funcțiune în 1875. Furnalele foloseau minereul și dolomita de la minele proprii din Teliuc. Construcțiile s-au desfășurat sub conducerea lui P. Massantcz, originar din Belgia. În 1876 se pun bazele unei turnătorii, dotată în 1877 cu două cubilouri. Uzina, în perioada 1881 - 1884, transformă fonta în oțel în cadrul unei secții, care cuprindea cuptoare de pudlaj, ciocan cu abur și laminoare cu linie de lupe și linie fină cu capacitate de 4000 t oțel / an. În anul 1916 Uzina Călan a ajuns la 1117 angajați. În anul 1924, uzina din Călan este inclusă în Societatea anonimă Uzinele metalurgice unite Titan Nadrag Călan cu sediul în București. Din anul 1959 începe construirea blocurilor pe terasa din dreapta Streiului, iar în 1961, ca urmare a importanței sale economice, comuna Călan devine oraș. În 1930 populația Călanului cu toate localitățile aparținătoare era de 5122 locuitori, în 1997 populația de 14734 locuitori iar în prezent Călanul are circa 13000 locuitori. În anii regimului comunist Uzina Victoria Călan se dezvoltă foarte mult ea transformându-se într-un Combinat Siderurgic. Din păcate după 1989 Combinatul se dezintegrează bucată cu bucată, cauzele fiind multiple.



Foto nr.2 : Uzina Victoria Călan

Sursa: Strategia de dezvoltare durabilă a orașului Călan 2008-2018

2.3 *Tradiții*

Nedeia - este un obicei strămoșesc foarte vechi. După părerea unor specialiști în folclor, își are originea în zilele solemne de bucurie organizate de romani în cinstea zeilor protectori. Din evul mediu, prin creșterea influenței bisericii în societate, nedeia se organizează în ziua hramului bisericii din fiecare sat. Nedeile sunt cele mai mari sărbători tradiționale din satele aparținătoare orașului Călan. Ele se desfășoară în fiecare an și în fiecare sat, primăvara, și țin până la începutul verii.

Sărbătoarea în sine se concretizează prin petreceri comune organizate în fiecare sat la date calendaristice fixe. Nedeile se țin pe rând în fiecare sat și seara se încheie cu tradiționalul „joc” care se desfășoară la căminul cultural. La nedeile din aceste sate participă feciori și fete, dar și tineri căsătoriti. Momentul nedeii este un prilej chiar și pentru cei în vârstă să facă vizite în acea zi la rude sau prieteni din localitatea respectivă ea fiind o sărbătoare a întregii familii și a întregii urbe.

Călușarii - dans popular fecioresc, cu origine pre-romană, fiind cel mai vechi și mai spectaculos dintre dansurile tradiționale românești. Jocul și în același timp obiceiul călușarilor este întâlnit în toate satele din zona orașului Călan , el se practică numai la sărbătorile de iarnă în zilele de Crăciun 25, 26 și 27 decembrie, fiind cunoscut sub numele de călușar, călușer . Deși lipsește o atestare documentară, se presupune că el s-ar practica în acest mod din ultimele decenii ale secolului al XIX-lea.

Ceata de călușari este formată din 8 până la 20 de feciori (în funcție de tradiția locală și de numărul feciorilor din sat) îmbrăcați în costum popular tradițional. În ceea ce privește costumația, deși în general îmbrăcămintea călușarilor este aceeași, ca afirmare a portului național, există și mici diferențe. În toate satele din zonă călușarii sunt îmbrăcați în cămașă țărănească, la cei mai mulți cu cioareci, și pieptar. Peste pieptar e aranjat brâul național, de la stânga la dreapta. De la genunchi în jos sunt aranjate zdrâncanele, făcute din lână în diferite culori, care atârnă până la glezne, precum și clopoței sau zurgălăi, fixați în partea de sus a zdrâncanelor.

În toate satele, călușarii umblă pe la casele oamenilor în zilele de Crăciun, jucând și colindând.

Zilele orașului

De mai multe ediții zilele orasului sunt organizate în luna august, în apropiere datei de 15 (Sfânta Maria), sărbătoare deosebit de importantă pe meleagurile orașului.

2.4 Caracterizarea geografică

Orașul Călan, alături de câteva dintre satele aparținătoare, este așezat pe Valea Streiului, limitată de ramificații ale Munților Șureanu (Sebeșului) pe partea dreaptă, iar pe partea stângă, de colinele din formația Poiana Ruscăi. În zona inferioară, de limită de sud, ne aflăm în confluență cu depresiunea Hațegului, depresiune colinară cu o serie de piemonturi de eroziune spre bordura montană și de acumulare spre interiorul depresiunii.

Geologie

În sens geologic, zona s-a format concomitent cu consolidarea zonei dacidelor (mișcărilor orogenice laramice), ca rezultat al prăbușirii unui compartiment al cristalinelor pânzei getice, împreună cu cuvertura sedimentară acoperitoare (carbonifer – cretacic).

Datorită suprapunerii parțiale cu Pânza Getică, în zona Călanului se întâlnesc atât șisturi cristaline asociate cu roci eruptive cât și calcare diferite oolitice, microconglomerate și gresii jurasice.

Relieful petrografic se încadrează pe cea mai mare suprafață în gama celui determinat de prezența rocilor cristaline. Pe șisturi cristaline apare un relief cu aspect greoi, masiv, dominat de martori de eroziune ce se suprapun ivirilor de roci mai dure: cuarțite, gnaise.

Pe o suprafață relativ întinsă apar calcarele mezozoice aparținând cuverturii Pânzei Getice, ce impun un relief specific cu o mare dezvoltare a exocarstului și a endocarstului.

Zona UAT Călan are o deschidere importantă spre o suprafață de nivelare cu o extensiune mai largă, înspre est, către zona de vest a Munților Șureanului, - așa-numita Platformă a Luncanilor situată la o altitudine de cca. 1000 m. Platforma Luncanilor corespunde în linii mari platformei de nivelare Gornovița. Treimea superioară altitudinal a acestui platou (zona Cioclovina – Ponorici) apare sub forma unui platou calcaros intens carstificat.

Relief

Din punct de vedere al reliefului, zona UAT Călan se integrează sectoarelor periferice, cu altitudini mai joase, ale Munților Șureanu și Poiana Ruscă, despărțite de Lunca văii Streiului. În partea de est ne suprapunem cu vestul masivului Șureanu, respectiv cu limita Platformei Luncanilor unde relieful este caracterizat prin prezența culmilor netede, izolate de văi nu foarte înguste. Culmile largi, netede, au reprezentat din cele mai vechi timpuri adevărate „artere” de circulație, văile, înguste și destul de greu accesibile, fiind utilizate abia de la începutul epocii moderne. Izolat, apar iviri calcaroase ce generează masive stâncoase. (ex. Măgura Călanului). Înspre vest, către prelungirile

domoale ale Munților Poiana Ruscă, relieful este asemănător. Zona de contact cu valea largă a Mureșului este marcată de prezența unor piemonturi largi.

Soluri

Pentru perimetrul orașului Călan, au fost puse în evidență următoarele șase clase de soluri:

- clasa molisolurilor
- clasa argiluvisolurilor
- clasa cambisolurilor
- clasa solurilor idromorfe
- clasa vertisolurilor
- clasa solurilor neevolute

Caracteristicile pedografice ale zonei Călanului reflectă condițiile genetice legate de rocă, marnă, altitudine, pantă, expoziția versanților. Lunca Streiului cu solurile sale aluviale, gleice și cernoziomuri levigate constituie cea mai bună zonă agricolă din unitatea administrativ-teritorială. Aici locuitorii satelor cultivă cereale, legume, cartof, plante tehnice, diverse.

Clima

Temperaturile medii anuale actuale oscilează în jurul valorii de circa 12°C, ele scăzând spre zonele mai înalte spre circa 4°-6°C. Precipitațiile se situează în jurul valorii de 600-700 mm, crescând spre zonele înalte până spre circa 1400 mm.

Condițiile climatice sunt destul de complexe și sunt determinate de varietatea reliefului (etajare, compartimentarea și fragmentarea lui, orientarea față de punctele cardinale). Iernile sunt relativ umede, în timp ce verile sunt însorite, cu un regim pluviometric echilibrat.

În ceea ce privește circulația generală a atmosferei, vremea relativ călduroasă și umedă vara și ușor instabilă iarna, este generată de circulația dinspre vest, ce are și ușoare influențe maritime.

2.5 Rețeaua hidrografică

Rețeaua hidrografică cuprinde râul Strei în care se varsă celelalte ape din zonă: pâraul Luncanilor, Valea Seacă, Valea Sâncraului, pâraul Nădăștiei, acestea fiind ape de importanță mai mică.

În zona orașului Călan se găsesc numeroase izvoare, majoritatea ivite la limita inferioară a zonei alpine care alimentează principalele cursuri de apă care despică Munții Șureanului pentru a spori debitul Jiului și mai ales al Mureșului.

Resurse naturale

În apropierea orașului Călan se află Băile Călan cu izvoare și cu ape termale oligometalice, conținând carbonați de sodiu, calciu, magneziu, sulfat de sodiu și clorură de sodiu.

Aproximativ 15% din totalul teritoriului administrativ al localității este ocupat de păduri, de-asemenea Orașul Călan dispune de un bogat depozit de materiale de construcții în lunca Streiului.

Între minereurile existente sunt de menționat în primul rând cele feroase (exploatate în numai puțin de șapte locuri), de plumb, cupru, zinc și mangan, iar în vecinătate, la nord și peste Mureș acelea din Carpații Metaliferi bogăți în aur, argint, cupru și plumb. În urma unor prospecțiuni geologice au fost evidențiate unele minereuri metalifere în zona Nădăștiilor și a satului Sâncrai.

Resurse minerale

În cadrul unității administrativ-teritoriale Călan rocile, ca resurse economice, sunt: nisipurile, pietrișurile, argilele. Cele mai utilizate sunt nisipurile și pietrișurile folosite ca materiale de construcție și care se exploatează în balastiere, situate pe malurile Streiului. Au fost semnalate de asemenea cuarțul alb înspre zona Platformei Luncanilor.

2.6 Vegetație și faună

Vegetația întâlnită în zona orașului Călan este specifică Lunzii Streiului cu influențe ale grupeii centrale a Carpaților Meridionali.

Specific zonelor marginale ale pădurilor de munte sunt pădurile de fag. Speciile care completează fagul sunt reprezentate de câteva specii de stejar (*Quercus petraea* și *Quercus robur*), la care se adaugă jugastrul (*Acer campestre*). Pajiștile și fânețele cuprind graminee furajere și diverse specii de trifoi, care se adaugă subarboretul reprezentat de liliac sălbatic (*Syringa vulgaris*), mojdrean (*Fraxinus ornus*), alun (*Corylus avellana*), corn (*Cornus mas*), dârmoz (*Viburnus lantana*), lemn râios (*Evonymus verrucosa*), păducel (*Crataegus monogyna*) și curpen (*Clematis vitalba*).

În zonele joase și pe culoarele principalelor râuri întâlnim gorun (*Quercus petraea*), în asocieri cu corn (*Cornus mas*), lemn câinesc (*Lygus-pedunculatus*), sânger (*Cornus sanguinea*), soc (*Sambucus migra*) și alte specii cu arealuri de dezvoltare reduse, precum și de păduri de cer (*Quercus cerris*) și gârniță (*Quercus frainetto* și *Quercus cerris*).

În Lunca Streiului și a afluenților săi găsim pâlcuri formate din sălcii, răchite, arine, plopi etc.

Fauna este deasemenea specifică. Repartiția, densitatea și bogăția faunei zonei sunt în legătură directă cu altitudinea reliefului, specificul florei și impactului factorului antropic asupra arealurilor de dezvoltare ale acesteia. Se pot întâlni lupi (*Canis lupus*), mistreți (*Sus scrofa*), vulpi (*Vulpes vulpes*), pisici sălbatice (*Felis silvestris*), căprioare (*Capreolus capreolus*), cerbi (*Cervus elaphus*), urși (*Ursus arctos*), iepuri (*Lepus europaeus*) etc., și o serie de păsări (ciocănitorea pestriță, pițigoiiul, scorțarul, gaița, cinteza, cioara de semănătură, stăncuța, coțofana, grangurul, privighetoarea, sitarul, potârnichea, corbul etc.), alături de care apar specii de curând statornicite (rața sălbatică, fazanul).

Pâraiele sunt destul de bogate în pești, se întâlnesc păstrăvul (*Salmo sp.*), mreana (*Barbus barbus*), cleanul (*Leuciscus cephalus*), scobaru (*Chondrostoma nasus*), zglăvoaca (*Cottus Gobio*) și altele.



SITUAȚIA ACTUALĂ

3. SITUAȚIA ACTUALĂ A ORAȘULUI CĂLAN

3.1 Caracterizarea demografică

Conform recensământului efectuat în 2011, populația orașului Călan înregistra 11.279 de persoane, în scădere față de recensământul anterior din 2002, când se înregistraseră 13.030 locuitori.

Conform datelor preluate de la Institutul Național de Statistică, populația orașului Călan la 1 ianuarie 2020 era de 12.896 persoane, din care 6.307 persoane de sex masculin și 6.589 persoane de sex feminin.

Figura nr. 3: Populația pe sexe în anul 2020

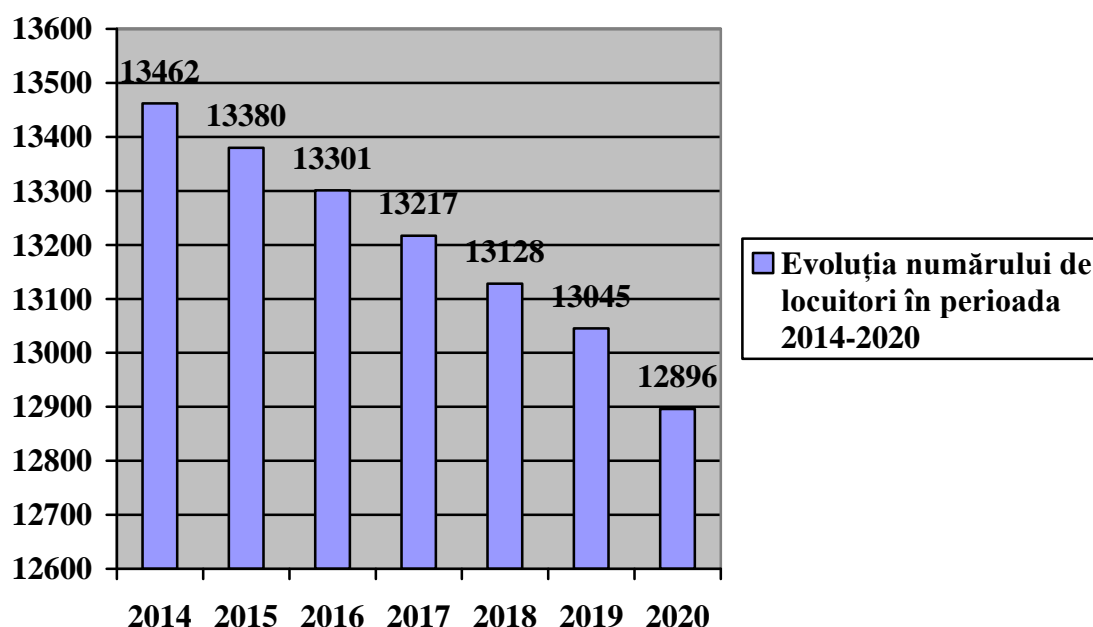
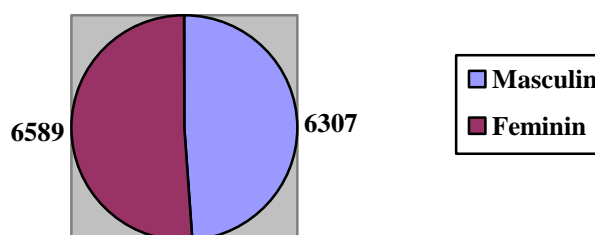


Figura nr. 4: Evoluția numărului de locuitori în perioada 2014-2020

*Sursa: <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>

După cum se poate observa din imaginea de mai sus, se constată o scădere constantă în perioada 2014-2020 la nivelul orașului Călan a numărului de locuitori. Astfel, în anul 2014 populația orașului se ridică la 13.462 de persoane, comparativ cu anul 2020 când populația orașului coboară la 12.896 persoane. Această scădere a numărului de locuitori reprezintă o consecință a emigrării populației spre zone cu potențial economic mai ridicat sau în alte țări ale Europei, odată cu închiderea unităților economice, în vederea asigurării unui trai de viață mai bun.

Această scădere se poate observa și în structura demografică a populației orașului pe sexe, atât la nivelul persoanelor de gen feminin cât și la nivelul persoanelor de gen masculin.

Evoluția structurii demografice pe sexe în perioada 2014-2020

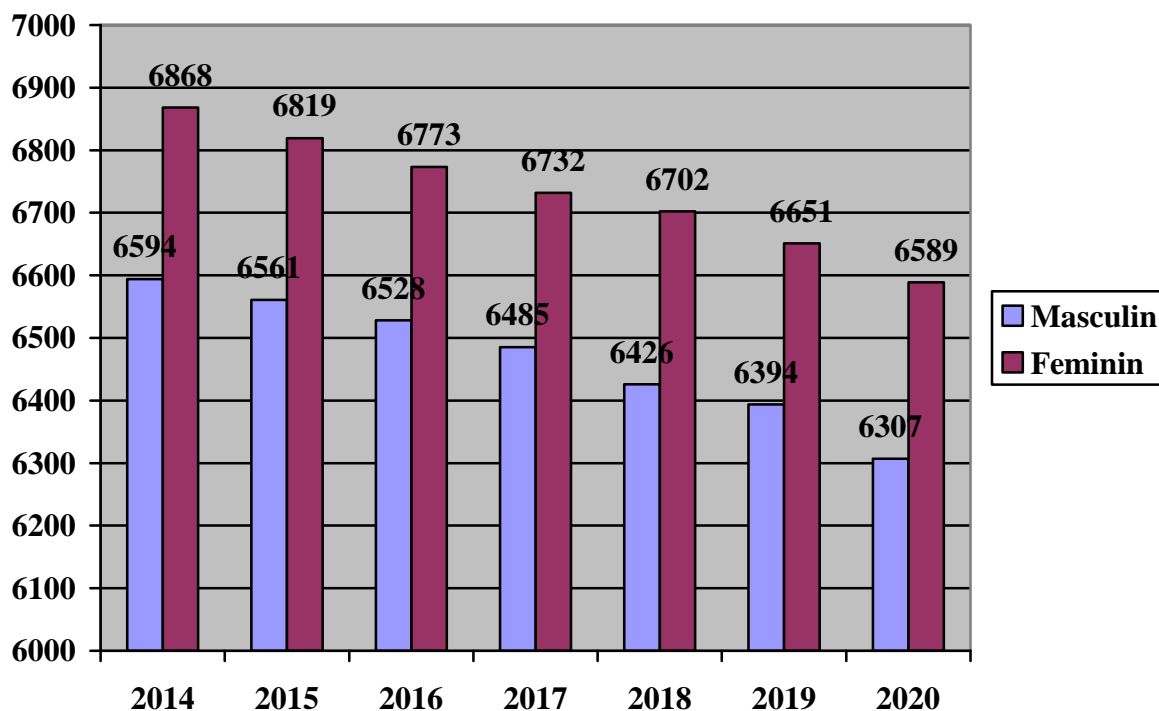


Figura nr. 5: Evoluția structurii demografice pe sexe în perioada 2014-2020

*Sursa: <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>

În anul 2014, numărul persoanelor de gen feminin era de 6.868 și numărul persoanelor de gen masculin 6.594, în comparație cu anul 2020 când numărul persoanelor de gen feminin a ajuns la 6.589 persoane și numărul persoanelor de gen masculin la 6.307 de persoane.

Densitatea populației este de 145 locuitori/km² ceea ce înseamnă că la 1 km², în orașul Călan revin 145 de locuitori. Astfel, orașul înregistrează o densitate a populației ridicată în comparație cu județul Hunedoara, unde aceasta este de 59 locuitori/km².

Structura și îmbătrânirea populației

Îmbătrânirea populației este o tendință pe termen lung care a început cu câteva decenii în urmă în Europa. Această tendință este vizibilă la nivelul transformărilor structurii de vârstă a populației și se reflectă într-o pondere în creștere a persoanelor în vârstă, cuplată cu o pondere în scădere a persoanelor în vârstă de muncă, raportată la populația totală. Conform datelor ONU, ponderea populației de vârstă a treia (persoane de 60 de ani și peste) este în anul 2019 de 13,2%, însă pe termen lung se va mări, chiar și în regiunile unde natalitatea este superioară ratelor de mortalitate.

În orașul Călan, populația tânără (0-14 ani) reprezintă 13%, populația îmbătrânită (65 de ani și peste) reprezintă 16% și populația activă sau adultă (15-64 ani) are ponderea cea mai mare din total, respectiv de 71% din totalul populației. Având în vedere faptul că în orașul Călan populația vârstnică este mai numeroasă decât cea tânără, este prezent fenomenul de îmbătrânire a populației.

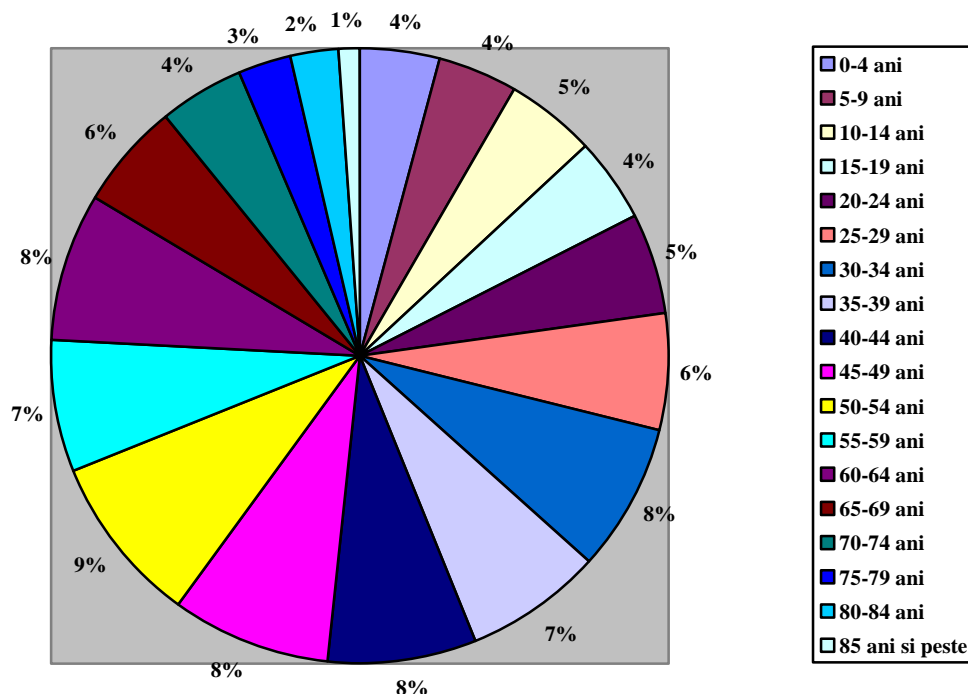


Figura nr. 6: Structura demografică pe categorii de vârste în anul 2020 (procente)

*Sursa: <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>

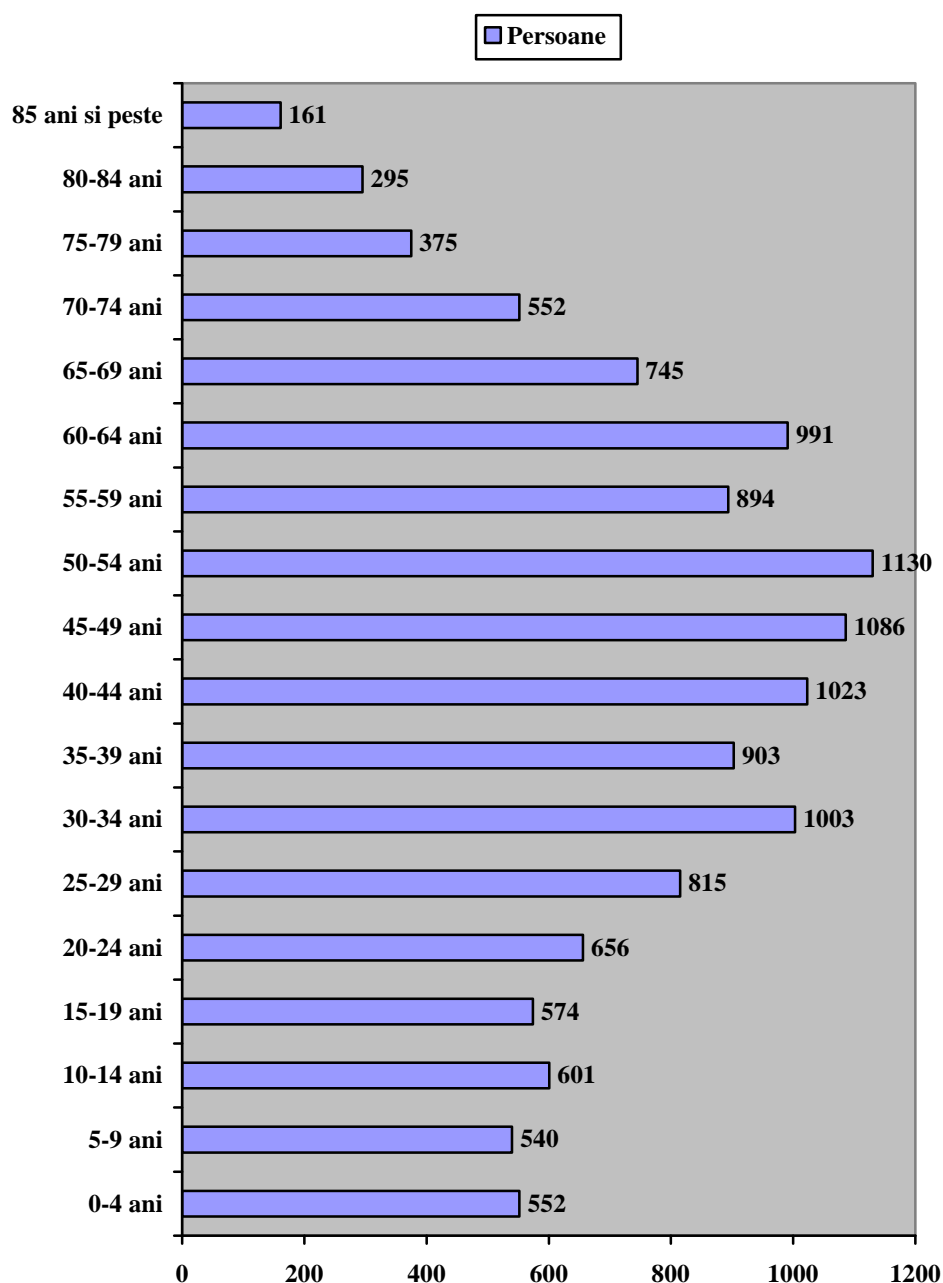


Figura nr. 7: Structura demografică pe categorii de vârste în anul 2020 (nr. de locuitori)

*Sursa: <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>

Indicatori statistici demografici

Piramida pe grupe de vârstă și sexe reprezintă diagrama liniară prin care se reprezintă grafic, în mod simetric, o caracteristică atât cantitativă cât și una calitativă. Constă în reprezentarea pe verticală și bilateral a grupelor de vârstă pe cele două sexe, în raport cu mărimea grupelor de vârstă. Piramida structurală ia forme diferite, reflectând tipul de evoluție a populației. Astfel, ele pot fi de formă: triunghiulară, de clopot, de amforă sau de treflă.

În anul 2020, piramida vârstelor în orașul Călan ia formă de amforă, cu o bază relativ strânsă și prin urmare, o populație tânără care numără 1.693 persoane. Baza fiind mai strânsă decât vârful, care reprezintă populația îmbătrânită de 2.128, reprezintă faptul că există o tendință de întinerire a populației. La mijloc, amfora este cea mai extinsă, întrucât populația activă sau matură este cea mai numeroasă, cuprinzând 9.075 persoane.

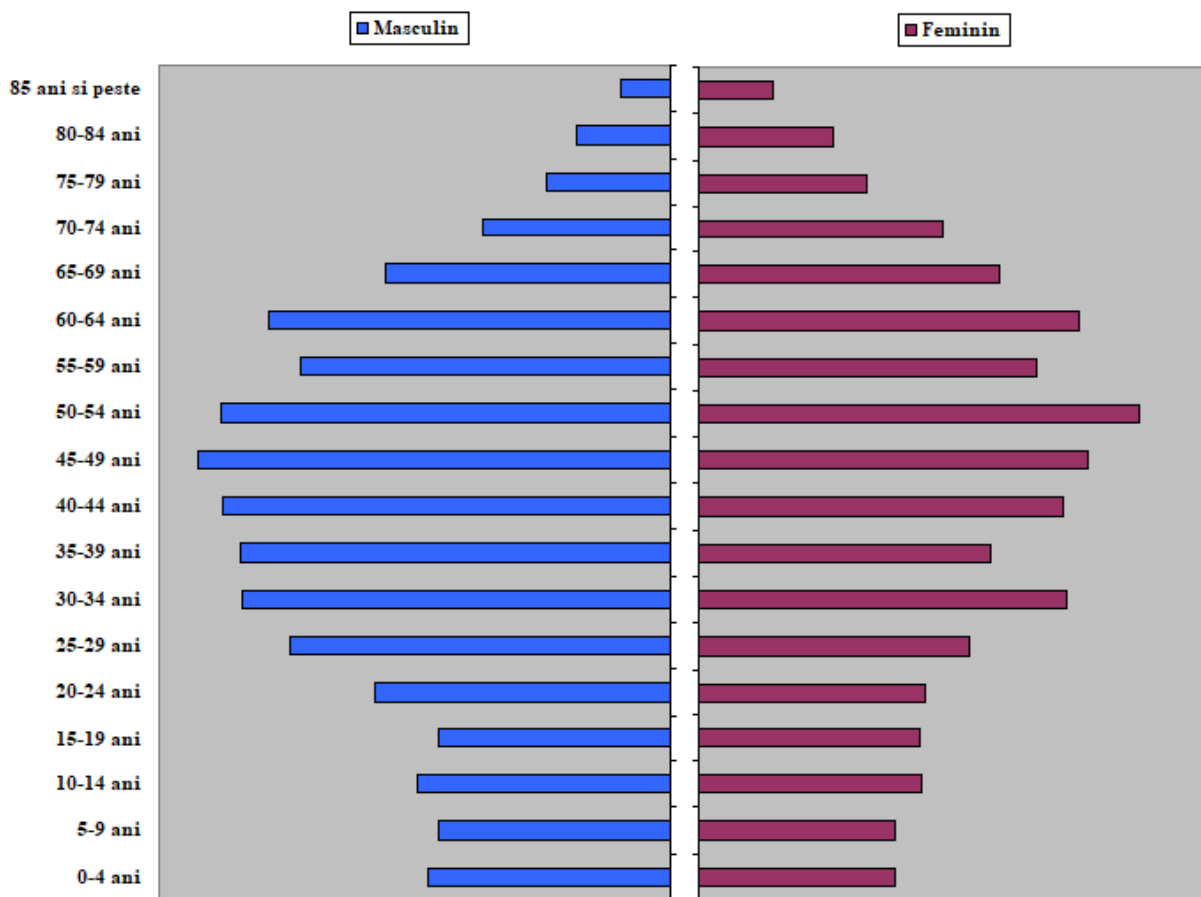


Figura nr. 8: Piramida vârstelor în anul 2020

Gradul de îmbătrânire demografică a populației orașului Călan este de 125.69%. Acest indicator reprezintă numărul persoanelor vârstnice (de 65 ani și peste) care revine la 100 de persoane tinere (sub 15 ani). Astfel, în orașul Călan, 125 de persoane vârstnice revin la 100 de tineri, ceea ce indică o tendință de îmbătrânire a populației. Gradul de îmbătrânire demografică este superior celui înregistrat la nivel județean (120,43%), regional și național (117,94%), acești indicatori reprezintă îmbătrânirea populației la cele trei nivele și un deficit de populație tânără.

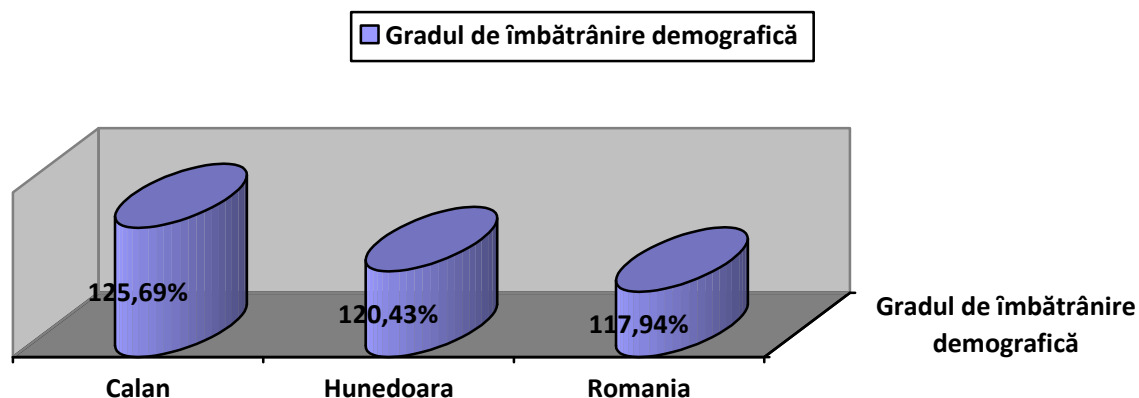


Figura nr. 9: Gradul de îmbătrânire demografică în anul 2019

Mișcarea naturală a populației

	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019
Nr. persoane	126	128	106	103	90

Tabelul nr. 1 – Născuți vii în orașul Călan în perioada 2015-2020

Sursa: <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>

	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019
Născuți vii la 1000 locuitori	7.9	8	8	7.7	7.2

Tabelul nr. 2 – Rata natalității în județul Hunedoara în perioada 2015-2020

Sursa: <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>

În anul 2019, în orașul Călan au fost înregistrați 90 de născuți vii. *Rata de natalitate a populației* este de 6.9‰ ceea ce înseamnă că la 1000 de locuitori au revenit aproximativ 6 născuți vii. Această valoare este inferioară atât celei naționale de 9.4‰, cât și celei a regiunii de Vest a României de 8.72‰, celei a județului Hunedoara de 7.2‰ și cea de 9.3‰ de la nivelul Uniunii Europene.

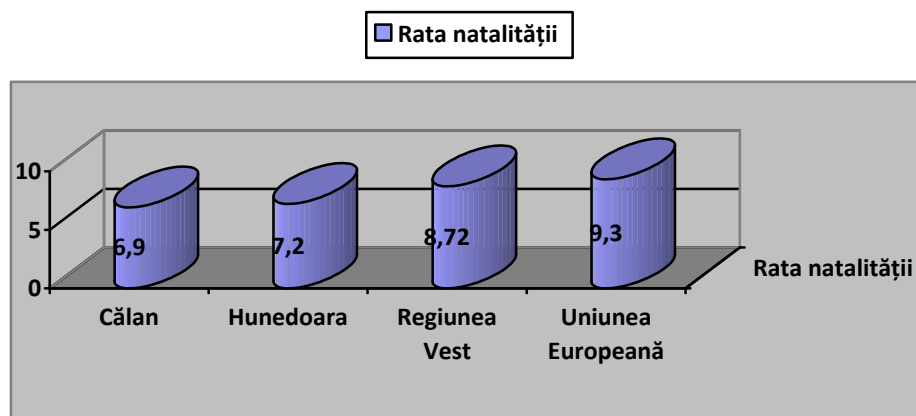


Figura nr. 10: Rata natalității în anul 2019

Rata mortalității reprezintă masa deceselor survenite în cadrul populației într-o anumită perioadă de timp, de obicei un an calendaristic.

	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019
Nr. persoane	162	202	161	170	182

Tabelul nr. 3 – Nr. decedați în orașul Călan în perioada 2015-2019

Sursa: <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>

Pentru cele 182 de decese survenite în anul 2019, s-a înregistrat o rată a mortalității de 13,95‰ în orașul Călan. La nivelul UE, rata mortalității a fost de 10,4‰, în România a fost de 13,4‰, iar în regiunea de Vest a fost de 11,75‰. Tendința generală de la nivel național este de scădere a numărului de nou născuți și creștere a numărului de decese, fapt ce determină existența unui spor natural negativ, situație similară celei din orașul Călan, unde în anul 2019 a fost înregistrat un spor natural negativ de 7.05‰, ceea ce semnifică o scădere a populației, fiind înregistrate cu 7 mai puține nașteri decât decese.

Orașul Călan este nu afectat de plecarea cu domiciliul a persoanelor care au reședința stabilă deoarece soldul schimbărilor de reședință a înregistrat o valoare pozitivă de 35 de persoane în anul 2019. Astfel, 110 persoane au plecat cu domiciliul spre alte localități, fiind inclusă și migrația internațională, respectiv au plecat din oraș și fac dovada că au asigurată locuința în altă locație și 145 persoane s-au stabilit cu domiciliul în orașul Călan, respectiv au sosit în oraș și fac dovada că au asigurată locuința aici.

	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020
Nr. persoane	10	13	12	23	15	18

Tabelul nr. 4 – Nr. emigranți în orașul Călan în perioada 2015-2019

Sursa: <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>

	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020
Nr. persoane	4		2	3	2	2

Tabelul nr. 5 – Nr. imigranți în orașul Călan în perioada 2015-2019

Sursa: <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>

Numărul de șomeri înregistrați la sfârșitul lunii pe sexe pentru perioada noiembrie 2018 - noiembrie 2019

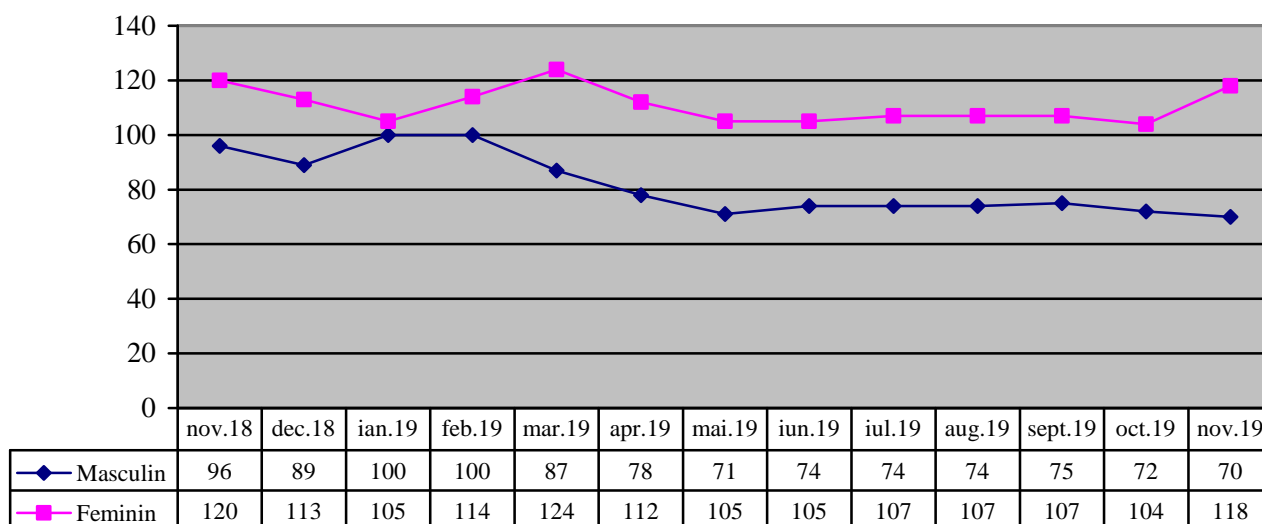


Figura nr. 11: Numărul de șomeri înregistrați la sfârșitul lunii pe sexe pentru perioada noiembrie 2018 - noiembrie 2019

*Sursa: <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>

Din analiza graficului de mai sus, se observă că numărul de șomeri înregistrați la sfârșitul lunii prezintă două perioade de evoluții diferite după cum urmează: o perioadă caracterizată de o scădere a numărului de șomeri și a doua perioadă caracterizată de o

ușoară creștere în prima fază urmată de o menținere a numărului de șomeri la nivelul orașului Călan. Astfel, în intervalul noiembrie 2018 - noiembrie 2019 numărul șomerilor pe ambele sexe prezintă o menținere, fiind înregistrați un total de 188 șomeri la nivelul orașului Călan.

În prezent, datorită opririi aproape în totalitate a fostei platforme industriale, de care orașul a depins aproape în exclusivitate, precum și a concedierii majorității angajaților, care a dus la explozia ratei șomajului, orașul Călan se confruntă cu grave probleme economico-sociale.

Majoritatea locuitorilor sunt români (85,42%). Principalele minorități sunt cele de maghiari (4,66%) și romi (1,42%). Pentru 7,61% din populație, apartenența etnică nu este cunoscută.

Din punct de vedere confesional, majoritatea locuitorilor sunt ortodocși (76,58%), dar există și minorități de romano-catolici (7,03%), penticostali (4,94%) și reformați (1,11%). Pentru 7,83% din populație, nu este cunoscută apartenența confesională.

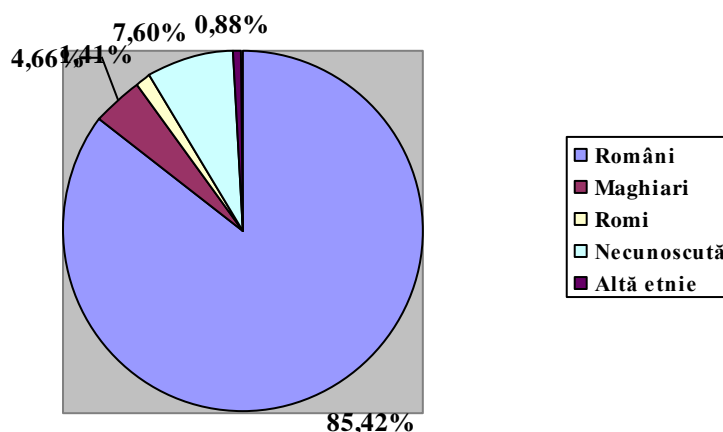


Figura nr. 12: Populația după etnie

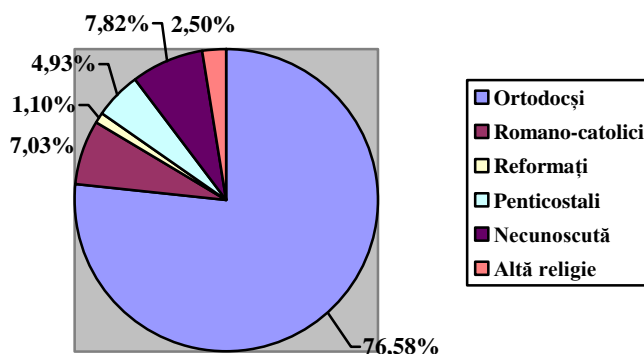


Figura nr. 13: Populația după religie

3.2 *Infrastructura*

➤ **Infrastructura de utilități**

Orașul Călan are o rețea de alimentare cu apă și canalizare destul de întinsă. În toată aria administrativ – teritorială a orașului Călan gestionarea serviciilor de alimentare cu apă și canalizare se face începând cu anul 2005 de către APA PROD S.A. Deva. (Operatorul Regional la nivelul Județului Hunedoara care are în Orașul Călan un Centru Operațional).

Față de anul 2008 lungimile rețelelor de alimentare au crescut semnificativ astfel:

- de la 48,6 km în anul 2008 până la 79,36 km în anul 2022 pentru rețeaua de alimentare cu apă (o creștere de 30,76 km reprezentând 64,08%),
- de la 24,5 km până la 58,8 km în anul 2022 pentru rețeaua de canalizare (o creștere de 34,4 km reprezentând 140,4%).

Până în prezent beneficiază de rețele de alimentare cu apă și canalizare Orașul Nou Călan, Orașul Vechi Călan, Streisângiorgiu, Crișeni, Strei Săcel, Ohaba, Strei, Batiz.

În satele Nădăștia de Sus, Nădăștia de Jos, Călanul Mic, Grid și Valea Sângiorgiului există doar rețea de alimentare cu apă.

Satele Sâncrai și Sântămăria de Piatră nu au nici canalizare și nici alimentare cu apă.

În aceste sate este necesară extinderea rețelei de alimentare cu apă și realizarea rețelei de canalizare.

a. Rețeaua de alimentare cu apă

La nivelul Orașului Călan alimentarea cu apă se realizează prin intermediul conductei de aducțiune ce face legătură între Râul Mare – Retezat și Orașul Deva. Începând cu anul 2005 rețeaua a fost reabilitată, extinsă și modernizată în mai multe etape după cum urmează:

- *Etapa I* - în perioada 2005 - 2008 prin intermediul Programului SAMTID - Programul de Coeziune Economică și Socială – Phare 2002 a fost reabilitată, modernizată și extinsă rețeaua de alimentare cu apă pe o lungime de 20 km din Orașul Vechi Călan, Crișeni, Streisângiorgiu, Crișeni Strei și Batiz.

- *Etapa a II-a* - în perioada 2007-2009 realizarea rețelelor de alimentare cu apă în Strei Săcel, Valea Sângiorgiului, Nădăștia de Sus și Nădăștia de Jos când au fost realizate peste 22 km rețea de alimentare cu apă.

- *Etapa a III-a* - investiții realizate prin Programul Operațional Sectorial de Mediu în perioada 2014 - 2016 în cadrul proiectului „Extinderea și reabilitarea infrastructurii de apă și apă uzată în județul Hunedoara” proiect prin care au fost realizate:

- construirea unui nou complex de înmagazinare apă potabilă în Călan;
- implementarea SCADA (Sistem de management și achiziție de date de la distanță a echipamentelor) pentru funcționarea automată a sistemului de alimentare cu apă a orașului Călan;
- reabilitarea rețelelor de distribuție a apei pe o lungime de 4.6 km, cu toate lucrările conexe (bransamente, cămine, hidranți) în Orașul Nou Călan;
- extinderea rețelelor de distribuție a apei, L=3.481 m, cu toate lucrările conexe în localitățile Ohaba Streiului și Streisângiorgiu;
- implementare SCADA în sistemul de distribuție a apei (noduri de rețea), respectiv dotări la echipamentele de măsurare și transmitere de date privind anumiți parametri în rețeaua de distribuție.

- *Etapa a IV-a* - realizare alimentare cu apă în satul Grid. Prin Programul Național de Dezvoltare Locală a fost semnat la sfârșitul anului 2017 un contract de finanțare prin care au fost realizate 7,52 km rețea de aducțiune, un rezervor de înmagazinare de 100 mc și o rețea de distribuție de aproximativ 4,254 km.

- *Etapa a V-a* - realizarea rețelei de alimentare cu apă în satele Sântămăria de Piatră, Sâncrai și reabilitarea și extinderea rețelei în satul Călanu Mic. Prin Programul Operațional Infrastructura Mare va fi realizată extinderea și modernizarea instalației de alimentare cu apă a satului Călanu Mic. La începutul lunii octombrie 2021 fost depus în cadrul Programului de Investiții Anghel Saligny proiectul cu titlul ” Alimentarea cu apă potabilă a satelelor Sântămăria de Piatră și Sâncrai , aparținătoare Orașului Călan județul Hunedoara ,, proiect în valoare totală de 2.512.510,68 lei. De acest proiect vor beneficia 342 de locuitori ai orașului , iar lungimea rețelei de distribuție va fi de 5.770 metri.

b. Rețeaua de canalizare

În anul 2008 rețeaua de canalizare a Orașului Călan avea o lungime de 24,5 km fiind construită din tuburi de beton. Ea cuprindea doar Orașul Nou Călan precum și Orașul Vechi Călan fiind racordată la două stații de epurare în Strei Săcel și Călan Băi.

Începând cu anul 2007 rețeaua de canalizare a fost modernizată și extinsă prin realizarea următoarelor investiții majore:

- În anul 2009 a fost finalizată realizarea canalizării în satele Streiângiorgiu și Crișeni, rețea de canalizare ce are o lungime de aproximativ 11km.

- În anul 2012 a fost finalizată investiția „Realizare canalizare satele Batiz Strei oraș Călan, județul Hunedoara” lucrare finanțată prin Administrația Fondului de Mediu cu o lungime a rețelei de canalizare de aproximativ 16,4 km.

- Prin Programul Operațional Sectorial de Mediu în perioada 2014 - 2016 în cadrul proiectului „Extinderea și reabilitarea infrastructurii de apă și apă uzată în județul Hunedoara” în perioada 2014 – 2016.

- Extinderea conductelor de canalizare, L=6.9 km, cu toate lucrările conexe (subtraversări, racorduri, cămine, guri de scurgere) în localitățile Streisângiorgiu, Strei Săcel și Ohaba.

- Reabilitarea conductelor de canalizare în Călan, L = 6 km, cu toate lucrările conexe (subtraversări, racorduri, cămine, guri de scurgere).

- Construcție 3 stații de pompare apă uzată amplasate pe strada Furnalistului, Strei Săcel și Ohaba Strei precum și reabilitarea stației de pompare apă uzată din localitatea Strei Săcel.

- Implementare SCADA în sistemul de canalizare prin automatizarea stațiilor de pompare apă uzată.

- Totodată la sfârșitul anului 2015 a fost finalizată construirea noii stații de epurare a apelor menajere a orașului Călan. Situată în zona Călan Băi, noua stație de epurare are două trepte de “prelucrare” a apelor uzate: tratare mecanică și tratare biologică. La acestea se adaugă și o etapă de tratare a nămolului rezultat din procesul de epurare a apei stație ce a fost dimensionată pentru 7.400 de locuitori echivalenți. Tot prin acest proiect a fost implementat și sistemul SCADA la nivel local în stația de epurare.

Localitatea	Nr. Gospodării	APĂ			CANAL		
		Lungime rețele	Nr. Branșamente	Pondere populație	Lungime rețele	Nr. Racorduri	Pondere populație
Călan	440	22030	1252	100%	27330	748	59.74%
Călanul Mic	51	1562	54	100%	0	0	0%
Batiz	180	5345	204	100%	9796	106	51.96%
Strei	150	5078	132	100%	6662	74	56,06 %
Strei Săcel	74	4743	80	100%	2155	49	61,25 %
Nădaștia de Sus	150	4599	140	100%	0	0	0%
Nădaștia de Jos	109	7035	115	100%	0	0	0%
Crișeni	94	2420	114	100%	2760	83	72.81%
Streisângiorgiu	264	6648	300	100%	7940	201	67%
Valea Sângiorgiului	107	5840	96	100%	0	0	0%
Ohaba Streiului	41	2291	38	100%	2161	38	100%
Grid	87	11774	96	100%	0	0	0%
TOTAL	1747	79365	2585		58804	1299	

Tabelul nr. 6 - Lungimea totală a rețelei de alimentare cu apă și canalizare în anul 2022

Sursa: Primăria Călan

În ceea ce privește gospodăriile și numărul de branșamente conform tabelului nr. 6, explicația este următoarea: în oraș sunt 440 de case ”particulare” în situația primită de la APA PROD; la numărul de branșamente aferente gospodăriilor s-au adăugat branșamentele la blocurile de locuințe (în general fiecare scară de bloc are branșamentul ei).

- La începutul lunii octombrie 2021 fost depus în cadrul Programului de Investiții Anghel Saligny proiectul cu titlul ”Rețele de canalizare în satele Nădăștia de Jos, Nădăștia de Sus și Valea Sângeorgiului, aparținătoare Orașului Călan județul Hunedoara” proiect în valoare totală de 13.959.750,61 lei. De acest proiect vor beneficia 951 de locuitori ai orașului , iar lungimea rețelei de canalizare va fi de 16.741 metri .
- La începutul lunii octombrie 2021 fost depus în cadrul Programului de Investiții Anghel Saligny proiectul cu titlul ”Rețele de canalizare în satele Călanu Mic, Sâncrai și Sântămăria de Piatră, aparținătoare Orașului Călan județul Hunedoara” proiect în valoare totală de 7.559.264,40 lei. De acest proiect vor beneficia 515 de locuitori ai orașului, iar lungimea rețelei de canalizare va fi de 11.232 metri .

c. Alimentarea cu gaze naturale

La nivelul Orașului Călan, beneficiază de alimentare cu gaze naturale Orașul-Nou Călan, Orașul-Vechi Călan (inclusiv strada Crișeni) precum și satele Streisângiorgiu, Strei-Săcel, Strei-Ohaba.

Lungimile rețelelor în anul 2022 sunt următoarele:

- Călan Orașul Nou și Călan Orașul Vechi (inclusiv strada Crișeni) 25,37 km conductă și 4,03 km branșamente;
- Streisângiorgiu 6,91 km conductă și 1,49 km branșamente;
- Strei-Săcel 3,43 km conductă și 0,2 km branșamente;
- Strei-Ohaba 2,32 km conductă și 0,13 km branșament.

Teritoriul administrativ al localității Călan este traversat de două conducte magistrale de gaz metan de Ø 800 mm pe direcția limită sat Strei - limită sat Batiz.

În prezent (anul 2022), 2.403 locuințe sunt racordate la rețeaua de distribuție gaze naturale, ceea ce reprezintă 21.30% din total.

Localitatea	Lungime conductă	Branșament	Pondere populație
Călan Orașul Nou și Călan Orașul Vechi	25.37 km	4.03 km	100%
Streisângiorgiu	6.91 km	1.49 km	100%
Strei-Săcel	3.43 km	0.2 km	100%
Strei-Ohaba	2.32 km	0.13 km	100%
Total	38.03 km	5.85 km	

Tabelul nr. 7 - Lungimea totală a rețelei de alimentare cu gaz în anul 2022

Sursa: Primăria Călan

Nu este introdus gazul metan în satele: Batiz, Sâncrai, Călanul Mic, Sântămăria de Piatră, Strei, Nădăștia de Sus, Nădăștia de Jos, Valea Sângiorgiului, Grid. Motivul principal pentru care nu s-au realizat până în prezent alimentările cu gaz pentru aceste sate a fost imposibilitatea finanțării acestora. Datorită legislației existente, noile rețele se puteau realiza doar prin contribuția financiară a cetățenilor și a operatorului de rețea DELGAZ GRID.

Valoarea costurilor pentru execuția unei rețele de alimentare cu gaz este destul de ridicată iar locuitorii satelor nu au dispus de resurse financiare suficiente pentru execuția acestora. Pe de altăparte operatorul de rețea nu a avut nici un interes pentru realizarea extinderilor de rețea prin finanțare proprie.

Având în vedere ca în anul 2019 a fost modificată legislația în domeniu și urmare a acestui fapt vor exista posibilități de finanțare din surse locale, naționale sau europene. În acest sens a fost depus în cadrul Programului de Investiții Anghel Saligny proiectul cu titlul ”Extindere rețea inteligentă de distribuție gaze naturale în satele Batiz, Călanu Mic, Sâncrai, Nădăștia de Jos, Nădăștia de Sus, Sântămăria de Piatră, Strei și Valea Sângeorgiului, aparținătoare Orașului Călan, județul Hunedoara” proiect în valoare totală de 33.681.740,98 lei. De acest proiect vor beneficia 1058 de locuitori ai orașului, iar lungimea rețelei de distribuție/extindere/modernizare va fi de 39.068 metri.

d. Alimentarea cu energie electrică

În ceea ce privește rețeaua de alimentare cu energie electrică, ea deservește toate gospodăriile de pe raza orașului Călan, astfel încât toți locuitorii beneficiază de curent electric.

Lungimea rețelelor de energie electrică este:

- LES 0,4 KV 21,7 km
- LES 20 KV 11,4 km
- LEA 0,4 KV 69,4 km
- LEA 20 KV 31,1 km

LEA -linie electrică aeriană

LES - linie electrică subterană

Referitor la posturile de transformare acestea sunt în număr de 23 după cum urmează:

- Orașul Vechi-Călan 12 posturi de transformare cu puteri între 30-1000 KVA
- Orașul Nou-Călan 13 posturi de transformare cu puteri între 160-630 KVA
- Satele apartinatoare 25 posturi de transformare cu puteri între 40-160 KVA

Totodată există și o rețea de iluminat public funcțională pe tot teritoriul administrativ al orașului. Rețeaua a fost realizată în anul 2008 și în prezent este depășită tehnologic. Aparatele de iluminat existente sunt cu descărcare în vapori de mercur

precum și cu descărcare în vapori de sodiu. Se impune modernizarea sistemului de iluminat public existent, prin instalarea unor aparate de iluminat cu tehnologie LED și adoptarea unui sistem de dimare /telegestiune care să permită reglarea fluxului luminos după necesități. Prin realizarea acestei modernizări va fi redus consumul de energie electrică, se va realiza un confort vizual sporit și se vor reduce semnificativ costurile.

În acest sens în luna iunie 2020 a fost depus proiectul „**Modernizare sistem de iluminat public și realizare sistem de telegestiune a iluminatului public în orașul Călan, județul Hunedoara**” proiect ce a fost aprobat pentru finanțare în luna decembrie a anului 2020 prin *Agenția Fondului de Mediu*. Valoarea totală a proiectului este de 1.360.498,48 lei. Prin acest proiect se va folosi infrastructura existentă (stâlpi, rețea etc) și se propune modernizarea sistemului de iluminat din Orașul Călan, prin înlocuirea a 645 aparate de iluminat existente cu aparate de iluminat cu telegestiune, având sursa de iluminat tip LED.

La nivelul orașului există 19 puncte de aprindere amplasate după cum urmează: Orașul Vechi Călan - 3, Orașul Nou Călan - 3, Streisângiorgiu, Ohaba Strei, Strei Săcel, Sâncrai, Valea Sângiorgiului, Călanul Mic, Grid, Crișeni, Strei, Sântămăria de Piatră, Batiz, Nădăștia de Sus și Nădăștia de Jos.

Nu există străzi fără iluminat public.

Numărul corpurilor de iluminat este de 1.410 repartizate după cum urmează:

Locație	Număr corpuri de iluminat
Orașul Nou Călan	110
Orașul Vechi Călan	250
Streisângiorgiu	193
Ohaba Strei	52
Strei Săcel	32
Sâncrai	88
Valea Sângiorgiului	72
Călanul Mic	57
Grid	80
Crișeni	60
Strei	71
Sântămăria de Piatră	79
Batiz	118
Nădăștia de Sus	72
Nădăștia de Jos	76
TOTAL	1410

Tabelul nr . 8 - Numărul corpurilor de iluminat
Sursa: Primăria Călan

Localitatea dispune de centrale telefonice și echipamente digitale moderne iar în ceea ce privește piața serviciilor Internet, aceasta este reprezentată de marii furnizori naționali, cum ar fi: Digi, Astral, Telekom etc.

e. Gestionarea deșeurilor menajere

Colectarea deșeurilor în localitatea Călan a fost făcută până în anul 2006 prin intermediul operatorilor economici locali, respectiv EGCL Călan și HidroTerm Trans SA Călan .

Începând cu ianuarie 2006, se semnează contractul de delegare a gestiunii serviciilor publice de salubritate a localităților prin concesiune cu S.C. Salubritate S.A. Deva.

Până în anul 2009 deșeurile menajere se depozitează pe amplasamentul din Orașul Călan (depozitul de deșeuri menajere a Orașului Călan). După anul 2009 deșeurile menajere colectate din oraș se transportă la depozitul de deșeuri menajere al Orașului Deva.

În data de 04.03.2015 se semnează între Consiliul Județean Hunedoara și Ministerul Mediului prin Programul Operațional Sectorial de Mediu contractul de finanțare pentru proiectul: „Sistem de Management Integrat al Deșeurilor în Județul Hunedoara”. Prin acest proiect s-a propus dezvoltarea unui sistem integrat de gestionare a deșeurilor în județul Hunedoara. Totodată prin acest proiect a fost realizată și închiderea depozitului neconform de deșeuri menajere din Orașul Călan.

La sfârșitul lunii noiembrie 2019 după finalizarea realizării proiectului menționat mai sus, se semnează între Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Sistem Integrat de Gestionare a Deșeurilor Județul Hunedoara și Asociera BraiCata S.R.L. București cu S.C. Ted Trans 2002 S.R.L. Petroșani contractul de delegare a gestiunii serviciului de salubritate în zona de colectare 3 centru. Prin urmare Orașul Călan face parte din zona de gestionare a deșeurilor 3, zonă care acoperă partea centrală a județului. În această zonă transportul deșeurilor se realizează la depozitul Bârcea Mare acolo unde deșeurile sunt sortate, tratate și depozitate.

În prezent colectarea deșeurilor menajere se realizează pe întreg teritoriul administrativ al orașului. Colectarea deșeurilor menajere se realizează zilnic în cele 8 platforme existente în Orașul Nou Călan. Totodată pe aceste platforme colectarea se realizează selectiv după cum urmează:

- deșeuri mixte reziduale;
- hârtie și carton;
- plastic și metal;
- sticlă.

Colectarea deșeurilor în zona rurală se face o dată pe săptămână.

În anul 2021 au fost colectate 2658 tone deșeuri. Până în prezent la nivelul orașului Călan au fost încheiate 3505 contracte pentru 6569 persoane fizice și 283 contracte cu agenți economici.

➤ **Infrastructura de transport**

Infrastructura de transport ce deservește orașul Călan este formată din:

- rețeaua de căi ferate
- rețeaua de căi rutiere

Rețeaua de căi ferate

Localitatea Călan se află la 14 km de orașul Simeria, important nod de cale ferată, prin care trece linia București-Brașov-Sibiu-Deva-Arad-Curtici, care face legătura în continuare cu teritoriul Ungariei sau cu Serbia-Muntenegru spre Belgrad.

De asemenea, localitatea este străbătută de calea ferată ce deservește ruta Simeria-Târgu-Jiu-Craiova-București, linie electrificată ce face legătura cu capitala țării prin defileul Văii Jiului.

Rețeaua de căi rutiere

Principala arteră rutieră ce deservește orașul Călan este drumul național DN 66 Simeria-Petroșani care străbate orașul în direcția N-S realizând legătura rutieră cu celelalte centre urbane importante ale județului. Legătura între orașul Călan și municipiul Hunedoara se realizează prin drumul județean DJ 687.

Drumuri naționale

DN 66 Limită Jud. GORJ -Iscroni-121+000 210+555 **87.988 km**

Petroșani - Hațeg –

Călan -Băcia –Simeria (DN 7)

Pe raza UAT Călan = 9,6 km

Drumuri județene

DJ 668 Sântămăria Orlea (DN 66) - 0+000 41+676 **41.676 km**

Bucium - Orlea - Bercu -

Covragiu - Gânțaga - Bretea

Română - Bățalar - Strei -

Sângiorgiu - Valea

Sângiorgiului - Dâncu Mare -

Tămășasa - Turmaș - DN 7

Pe raza UAT Călan = 9,72 km

DJ 668A *Strei Sângiorgiu (DJ 668) - 0+000 36+935 36.935 km*
Chitid - Boșorod - Luncani -
Alun - Târșa - Prohodiște -
Costești (DJ 705A)

Pe raza UAT Călan = 2,52 Km

DJ 687 *Sântuhalm (DN 7) - Hunedoara - 0+000 22+841 22.841 km*
Hășdat - DN 66 (Călan)

Pe raza UAT Călan = 4,55 Km

Situația infrastructurii rutiere în localitățile componente ale orașului Călan

Satul Batiz este amplasat la aproximativ 3 km distanță față de orașul Călan, în partea nordică. Satul este străbătut de drumul național DN 66.

Satele Călanul Mic și Sâncrai sunt amplasate la extremitatea nordică a teritoriului administrativ, la 2 km, respectiv la 3 km de drumul național DN 66. Localitățile sunt străbătute de drumul comunal DC 112.

Localitatea Grid este situată în partea estică a orașului Călan, la o distanță de 7 km. Legătura cu aceasta se realizează cu ajutorul drumului comunal DC 56 Călan-Grid. Satul este așezat într-o zonă deluroasă, străzile sale prezintă pante longitudinale mari.

Localitățile Nădăștia de Jos și Nădăștia de Sus sunt amplasate la 3 km respectiv 5 km de Călan, în partea de vest a teritoriului pe drumul comunal DC 106.

Localitatea Ohaba Streiului este așezată de-a lungul drumului comunal DC 57 Călan-Boșorod, de o parte și de alta, fiind străbătută de două străzi modernizate.

Satul Sântămăria de Piatră este străbătut de drumul comunal DC 57, străzile existente având pante longitudinale foarte mari.

Localitatea Strei este așezată în sudul teritoriului administrativ, la 2 km de orașul Călan, pe drumul național DN 66 care îl străbate de la nord la sud.

Satul Strei Săcel este legat de orașul Călan prin drumul comunal DC 55, drum modernizat în totalitate.

Localitatea Valea Sângeogiului este așezată de-a lungul DJ 668 Călan-Dâncu Mare.

Drumuri comunale

Nr. Crt.	Denumire drumuri	Sector de drum		Lungime (Km)	Lungimea sectorului pe tipuri de îmbrăcăminti (în km)			
		de la Km	la Km		Beton asfaltic	I.B.U.	Drum pietruit	Drum de pământ
0	1	2	3	4	5	6	7	8
1	DC 51 :Călanul Mic (DN66) - Sântămăria de Piatră	0,00	2,20	2,200	-	2,200	-	-
2	DC 51A: Călan(DN66) - Călanul Nou	0,00	3,00	3,000	3,000	-	-	-
3	DC 51B: DC 51 A - Crișeni	0,00	1,90	1,900		1,900		
4	DC 55: Streisângiorgiu - Săcel	0,00	2,00	2,000		2,000		
5	DC 56: Streisângeorgiu – Grid	0,00	7,80	7,800		7,800		
6	DC 105A: DN 66 - Strei	0,00	1,50	1,500		0,675	0,825	
7	DC 106: DJ 687- Nădăștia de Jos - Nădăștia de Sus DJ 687A	0,00	5,20	5,200	5,200			
8	DC 112:Călanu Mic - Sîncrai	0,000	2,60	2,600		2,600		
9	DC 113: Hunedoara – Batiz	4,840	9,31	4,470		0,500		3,97

Tabelul nr 9 – Situația drumurilor comunale

Sursa: Primăria Călan

După cum se poate observa în tabelul de mai sus, drumurile comunale ce aparțin teritoriului administrativ al orașului Călan, au o stare bună, doar în satul Strei existând 0.825 km de drum pietruiti și în satul Batiz 3.97 km de drum de pământ.

În aceste sate este necesar asphaltarea drumurilor, dar și a ulițelor satelor.

Primăria orașului Călan și-a propus pentru următorii ani continuarea asphaltării străzilor, realizarea de trotuare și rigole de scurgere a apelor în satele aparținătoare orașului Călan.

Ulițe sate

Nr. Crt.	Denumire sat	Lungime (Km)	Lungimea sectorului pe tipuri de îmbrăcămînți (în km)		
			I.B.U.	Drum pietruit	Drum de pământ
0	1	2	3	4	5
1	Batiz (Fără DN 66 și DC 113)	2,5	2,14	0,36	-
2	Călanu Mic (Fără DC 112)	1,27	0,57	0,28	0,42
3	Sâncrai(Fără DC 112)	2,08	1,95	-	0,13
4	Sântamaria de Piatră (Fără DC 51)	1,83	0,67	1,16	-
5	Strei Săcel (Fără DC 55)	1,70	1,70	-	-
6	Valea Sângeorgiului (Fără Dj 668)	1,60	1,60	-	-
7	Grid	4,38	2,57	1,81	-
8	Ohaba Streiului (Fără Dj 668A)	0,64	0,64	-	-
9	Nădăștia de Jos (Fără DC 106)	1.40	1.28	0,12	-
10	Nădăștia de Sus (Fără DC 106)	1,3	0,91	0,39	
11	Strei (Fără DC 105A)	3,2	2,62	0,58	
12	Streisângeorgiu(Fără Dj 668, Dj 668A, DC 56 Fără DC 55)	3,37	3,21	0,16	

Tabelul nr 10 – Situația ulițelor satelor

Sursa: Primăria Călan

În ceea ce privește infrastructura, menționăm că în toate satele aparținătoare U.A.T.-ului sunt necesare lucrări pentru amenajarea trotuarelor, iar situația străzilor se prezintă în felul următor:

- în orașul Nou Călan lungimea străzilor este de 5,95 km, majoritatea fiind în curs de reabilitare;
- în orașul vechi Călan: lungimea străzilor este de 8,48 km, strazile sunt cu îmbrăcăminte bituminoasă ușoară (I.B.U.) care necesită reparații curente, str. Izvorului în lungime de 450 m necesită asfaltare și str. N. Balcescu necesită realizarea unui sistem de colectare a apelor pluviale;
- satele aparținătoare orașului Călan au în proporție de 90% toate ulițele asfaltate. Satele unde mai sunt în parte ulițele neasfaltate: Grid, Sântămăria de Piatră,

Nădăștia de Sus, Nădăștia de Jos. Drumul comunal DC106 (lungime 5,2 km) care face legătura între DJ 687 și DJ 687A străbate satele Nădăștia de Jos - Nădăștia de Sus, necesită o reparație capitală;

- DC 56 Stresângeorgiu - Grid în lungime de 7,8 km, DC 112 Călanu Mic - Sâncrai cu o lungime 2,6 km necesită reparații capitale.

Străzile au un caracter tentacular asigurând o circulație fluentă, cu mai multe posibilități de ocolire a zonei centrale evitându-se aglomerația și o circulație rutieră dificilă.

Lungimea străzilor din Orașul Nou Călan

1. Strada Florilor	- 750 m
2. Strada Bradului	- 400 m
3. Strada Ovid Densușianu	- 810 m
4. Strada Independenței	- 960 m (se suprapune cu DJ 668)
5. Strada Streiului	- 420 m
6. Strada Lucian Blaga	- 600 m
7. Strada M. Eminescu	- 450 m
8. Strada Traian	- 180 m
9. Strada Pieții	- 550 m
10. Strada Policlinicii	- 260 m
11. Strada Aleea Școlii	- 190 m
12. Piața Libertății	- 120 m
13. Strada Unirii	- 260 m
TOTAL	5950 m

Lungimea străzilor din Orașul Vechi

1. Strada Meșteșugarilor	- 150 m
2. Strada 1 Mai	- 400 m
3. Strada Libertății	- 350 m
4. Strada Gării	- 900 m
5. Strada 22 Decembrie	- 900 m
6. Strada Izvorului	- 450 m
7. Strada Primăverii	- 350 m
8. Strada Toamnei	- 260 m
9. Strada Câmpului	- 400 m
10. Strada A. Vlaicu	- 275 m
11. Strada Părului	- 640 m

12. Strada Bălcescu	- 250 m
13. Strada A. Iancu	- 780 m
14. Strada Dealu Mare	- 600 m
15. Strada Vânătorilor	- 125 m
16. Strada Victoriei	- 115 m
17. Strada Dacia	- 105 m
18. Strada 9 mai	- 85 m
19. Strada Sg. Matei Romoșanu-	110 m
20. Strada Carpați	- 75 m
21. Strada G. Coșbuc	-1155m

TOTAL 8475 m

TOTAL STRĂZI ORAȘ CĂLAN 14425 m

Situația parcărilor este detaliată în tabelul de mai jos:

Nr.crt	Parcare	Nr. locuri
1.	Florilor 7-9	20
2.	Florilor 17	20
3.	Florilor 28	7
4.	Florilor 32	5
5.	Unirii 9 (COMPLEX)	8
6.	Unirii 3 (Școala generală)	9
7.	Independenței 1-7	19
8.	Independenței 6	2
9.	Independenței 11 (în spatele blocului)	34
10.	Traian (Casa de cultură)	28
11.	Traian (intersecție cu str. Pieții)	15
12.	Traian (în spatele blocului)	30
13.	Pieții 1-Alea Romanilor 3	19
14.	Pieții (langă Parc)	32

15.	Pieții (parcare nouă Piață)	35
16.	Mihai Eminescu 2-5	56
17.	Mihai Eminescu-Bradului 17 (parcare nouă)	38
18.	Bradului 10	36
19.	Bradului 11-13	17
20.	Bradului 5-7	46
21.	Bradului 1 (poșta veche)	30
22.	Ovid Densușianu 4 (lângă locul de joacă RCS RDS)	7
23.	Ovid Densușianu 4 (parcare interioară)	29
24.	Ovid Densușianu 6 (paralel cu blocul spre str. Bradului)	31
25.	Ovid Densușianu 6(Brutăria Prioritar)	18
26.	Ovid Densușianu 8-8A	50
27.	Ovid Densușianu 3- Aleea Școlii 25	31
28.	Ovid Densușianu 7- Mihai Eminescu 9	27
29.	Independenței 14-16	22
30.	Independenței 18 (Policlinică)	12
31.	Independenței 21 (ANL)	39
32.	Lucian Blaga 24- Independenței 18	20
33.	Aleea Școlii 26	27
34.	Policlinicii- Lucian Blaga	40
35.	Piața Liberății 5A- Densușianu 13A, 13B	63
36.	Piața Libertății (spre parcul central)	24
37.	Casa de cultură (spre str. Independenței)	19
38.	Total	965

Tabelul nr 11 – Situația parcărilor

Sursa: Primăria Călan

Pe raza orașului se regăsesc construcții de tip garaj, pe terenul concesionat de către primărie, această tipologie de anexe consumă resurse de spațiu în mod inechitabil, parazitând spațiul public și contribuind la scăderea atractivității acestuia și la crearea unei imagini urbane dezorganizate. Mai mult, batierele de tip garaj sunt utilizate în mod frecvent de către concensionari în scopuri de depozitare. Un fenomen comun în majoritatea arealelor urbane îl constituie lipsa locurilor de parcare aferente blocurilor de locuințe. Acolo unde spațiul verde nu este împrejmuț și neîngrijit, elementul vegetal este degradat sau lipsește, iar locatarii parchează pe aceste spații. Această practică compromite capacitatea de regenerare a elementului vegetal și conduce la diminuarea spațiului verde real. În acest scop reabilitarea spațiilor verzi trebuie completată de proiecte de asigurare a necesarului de locuri de parcare, atât pentru rezidenți, cât și pentru vizitatori.

În contextul mobilității durabile ca obiectiv european, promovată de documente programatice cum sunt Planul de Acțiune privind Mobilitatea Urbană, Carta Verde a Mobilității Urbane sau Carta Albă a Transporturilor, discursul privind deplasările în centrele urbane a adus în atenție necesitatea prioritizării metodelor de transport alternative nepoluante. Astfel, crearea unor infrastructuri adecvate transportului cu bicicleta devine o cerință de bază pentru orașele care își propun să asigure o calitate ridicată a mediului și, în consecință, a vieții urbane.

În orașul Călan, bicicliștii pot circula pe pista de biciclete cu o lungime cumulată de aproximativ 2 km. Această pistă este amplasată pe drumul ce face legătura între Orașul Nou Călan și Orașul Vechi.

Lungimea redusă a pistelor dedicate cicliștilor contribuie la o atractivitate redusă a acestei tipologii de transport în orașul Călan. În prezent, bicicliștii se deplasează în oraș fie utilizând infrastructura rutieră, fie pe cea pietonală. Acest comportament de deplasare favorizează apariția de accidente, influențând în mod negativ siguranța, accesibilitatea și atractivitatea transporturilor în oraș.

Trebuie menționat faptul că în luna octombrie 2021 a fost depus în cadrul Programului Național de Investiții Anghel Saligny proiectul cu titlul "Modernizare drumuri de interes local în Orașul Călan , județul Hunedoara" proiect în valoare totală de 25.571.284,15 lei. De acest proiect vor beneficia toți locuitorii orașului, iar lungimea rețelei va fi de 17.195 metri .

➤ Fondul locativ

Fondul locativ al orașului Călan și al satelor aparținătoare cuprinde case și apartamente.

Pe teritoriul orașului nu sunt variații de relief, altitudinea reliefului variind de la 230 m, în imediata apropiere a Luncii Streiului, până la 400-450 m în zonele de deal din jurul localităților Grid, Nădăștia de Sus și Sântămăria de Piatră.

Nu există zone naturale protejate, iar localitățile se situează într-o zonă cu risc seismic scăzut. În ceea ce privește zonele de deal, s-au înregistrat foarte rar unele alunecări de teren accidentale.

De asemenea, riscul de inundații este destul de scăzut la acest fapt contribuind și amenajările hidroenergetice de pe râul Strei și Râul Mare.

Numărul de locuințe existente la nivelul orașului prezintă de-a lungul timpului o evoluție. Astfel, la sfârșitul anului 2015 numărul de locuințe existente la nivelul orașului Călan era de 5493 locuințe, iar la sfârșitul anului 2020 numărul de locuințe a ajuns la 5528. Acest lucru se constată și în cazul suprafeței locuibile. La sfârșitul anului 2014 suprafața locuibilă era de 241.133 m², iar la sfârșitul anului 2018 suprafața locuibilă a ajuns la 242.376 m².

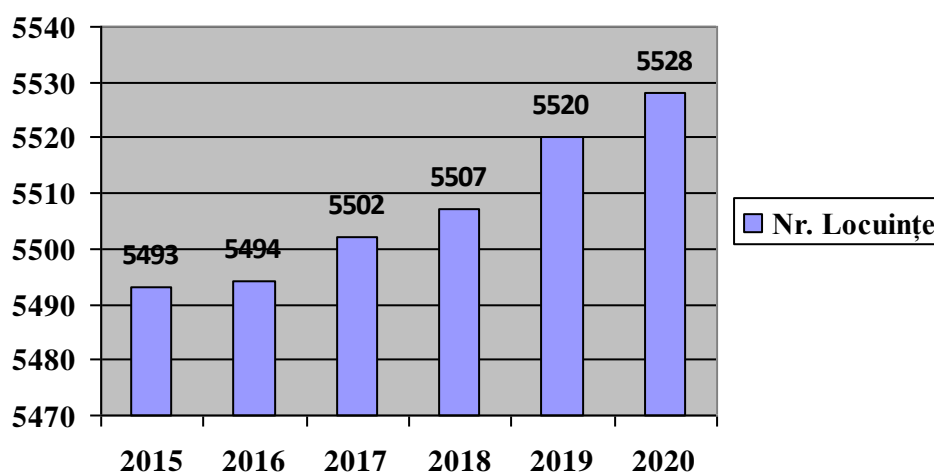


Figura nr. 14: Evoluția numărului de locuințe în perioada 2015-2020

*Sursa: <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>

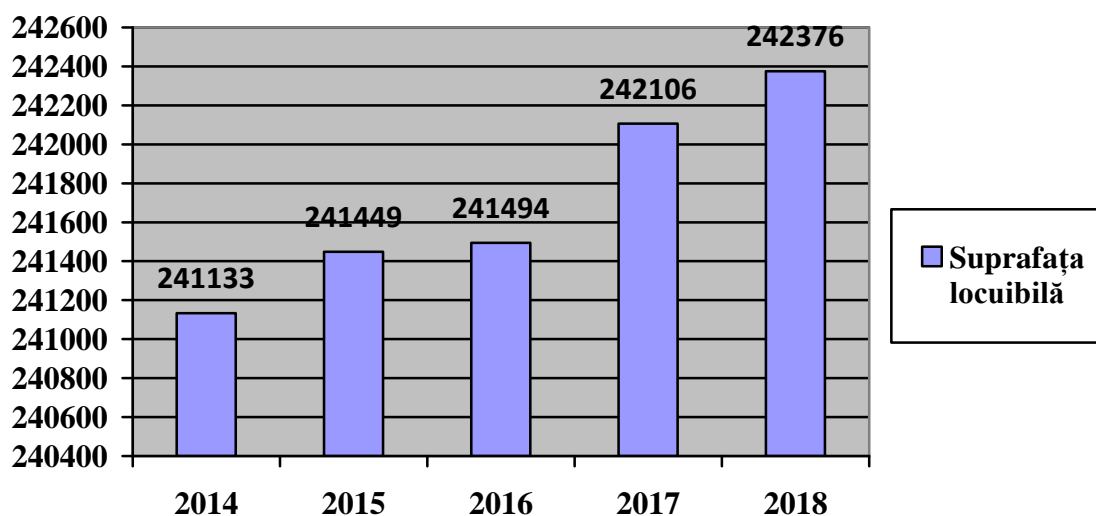


Figura nr. 15: Evoluția suprafeței locuibile în perioada 2015-2020

*Sursa: <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>

Toate clădirile care vor fi construite începând cu anul 2021 trebuie să respecte un standard de consum aproape de zero, asigurat în mare parte din surse regenerabile.

Astfel, în România, la fel ca în toate celelalte state membre ale Uniunii Europene, clădirile pentru care recepția la terminarea lucrărilor se efectuează în baza unei autorizații de construire emise începând cu 31 decembrie 2020 trebuie să respecte standardul nZEB (nearly zero energy building), adică să aibă un consum de energie aproape egal cu zero, asigurat în mare parte din surse regenerabile de energie, dar și printr-un grad ridicat de eficiență energetică.

Performanța energetică înseamnă necesarul de energie pentru a răspunde nevoilor legate de utilizarea normală a clădirii - necesități care includ, în principal, încălzirea, apa caldă menajeră, răcirea, ventilarea și iluminatul.

Totodată, primarii localităților cu mai mult de 5.000 de locuitori trebuie să elaboreze planuri locale multianuale pentru creșterea numărului de clădiri noi și existente al căror consum de energie este aproape egal cu zero, în care pot fi incluse obiective diferențiate în funcție de zonele climatice și de funcțiunile clădirilor.

Clădirile reprezintă un segment esențial al politicii UE privind eficiența energetică, deoarece ele sunt responsabile pentru aproximativ 40% din consumul final de energie și pentru o mare parte din emisiile de dioxid de carbon (CO₂). Comisia Europeană și-a impus ca obiectiv ca Europa să devină primul continent neutru din punct de vedere al emisiilor de CO₂ până în 2050, ceea ce necesită decarbonarea sectorului clădirilor.

Directiva privind performanța energetică impune statelor membre să elaboreze planuri naționale pentru creșterea numărului de clădiri al căror consum de energie este aproape egal cu zero, atât în cazul clădirilor noi, cât prin renovarea clădirilor existente.

Sectorul construcțiilor va trebui să se adapteze rapid noilor provocări, neavând suficientă experiență și resurse umane în acest moment.

România Eficientă își propune să sprijine atingerea țintelor României pentru anul 2030 în privința reducerii emisiilor de carbon și a creșterii eficienței energetice, atât prin campanii de informare și educare, cât și prin realizarea unor proiecte concrete de renovare aprofundată în școli publice din diferite regiuni ale țării.

Primăria orașului Călan își propune creșterea eficienței energetice în sectorul rezidențial prin continuarea reabilitării termice a blocurilor, dar și a clădirilor publice.

Situația blocurilor și apartamentelor din orașul Călan se prezintă astfel :

Număr total de blocuri	98	Pondere (%)
Număr blocuri reabilite	32	32,65
Număr blocuri în curs de reabilitare	8	8,16
Număr de blocuri ce urmează a fi reabilite	58	59,19
Număr total de apartamente	3441	Pondere (%)
Număr apartamente reabilite	670	19,47
Număr apartamente aflate în curs de reabilitare	565	16,42
Număr de apartamente ce urmează a fi reabilite	2206	64,11

Tabelul nr 12 – Situația blocurilor și a apartamentelor din orașul Călan în anul 2022

Sursa: Primăria Călan

Prin HCL nr. 37/11.05.2016 a fost aprobată Strategia în domeniul eficienței energetice în orașul Călan, al cărui obiectiv specific este elaborarea unei viziuni prin care să definească evoluția viitoare a comunității în ceea ce privește eficiența energetică.

La nivelul orașului Călan sunt 3441 apartamente, 330 locuințe individuale și 3 cămine de nefamiliști.

Creșterea eficienței energetice la nivelul blocurilor din orașul Călan a fost realizată în mai multe etape după cum urmează :

- a) reabilitarea blocurilor situate pe strada Florilor, Independenței realizată în perioada 2008-2010 prin care au fost reabilite un număr de 8 blocuri cuprinzând un număr de 172 apartamente;
- b) reabilitarea blocului A.N.L situat în strada Independenței care cuprinde un număr de 60 apartamente;

- c) reabilitarea prin Programul Operațional Regional 2014-2020 a blocurilor situate pe străzile Independenței, Unirii, Florilor realizată în perioada 2018-2020, prin care au fost reabilite 23 blocuri cuprinzând un număr de 438 apartamente;
- d) reabilitarea prin Programul Operațional Regional 2014-2020 se află în curs de desfășurare un proiect de creștere a eficienței energetice cuprinzând 8 blocuri cu 565 apartamente, proiect ce se va finaliza până la sfârșitul anului 2022.

Pentru cele 2206 apartamente există idei de proiecte care se pot realiza prin POR.

În ceea ce privește reabilitarea termică a clădirilor publice putem menționa următoarele:

- a) prin diferite proiecte cu finanțare guvernamentală și locală au fost reabilite parțial clădirile Școlii Generale situată pe strada Independenței, respectiv Liceului Tehnologic Ovid Densușianu (au fost puse ferestre PVC cu geam termopan și au fost înlocuite instalațiile de încălzire)
- b) prin POR 2007-2013 a fost reabilitată clădirea Școlii Generale din Orașul Vechi Călan, respectiv Școala Generală situată în Orașul Nou Călan - strada Unirii (2 corpuri de clădire);
- c) prin POR 2007-2013 a fost realizat proiectul ”Modernizare Centru de Sănătate Multifuncțional Călan , județul Hunedoara” prin care a fost reabilitată clădirea fostei policlinici a orașului Călan;
- d) prin POR 2014-2020 este în curs de realizare proiectul ”Creșterea eficienței energetice a clădirii publice - Grădinița ”Voinicelul” din orașul Călan.

În ceea ce privește clădirile publice ce nu sunt reabilite energetic menționăm:

- Casa de cultură a orașului Călan (se încearcă depunere prin PNRR)
- toate clădirile liceului Ovid Densușianu situată în strada Ovid Densușianu
- clădirea Școli Gimnaziale Călan situată pe strada Independenței nr.8
- clădirea Primăriei Orașului Călan

3.3 Educație

Sistemul educațional din orașul Călan este structurat pe toate formele de învățământ, respectiv: învățământ preșcolar, primar, gimnazial, liceal, postliceal.

Unitățile de învățământ sunt:

Nr. Crt.	Denumire localitate	Denumire Instituție
1.	Călan	Liceul Tehnologic "Ovid Densușianu" Călan
2.	Călan	Scoala Gimnazială Călan
3.	Călan	Școala Primară OV Călan
4.	Călan	Grădinița "Voinicelul" Călan
5.	Călan	Grădinița cu program normal OV Călan
6.	Strei	Scoala Primară Strei
7.	Strei	Grădinița cu program normal Strei
8.	Nădăștia de Sus	Școala Primară Nădăștia de Sus
9.	Nădăștia de Jos	Școala Primară Nădăștia de Jos
10.	Nădăștia de Jos	Grădinița cu program normal Nădăștia de Jos
11.	Crișeni	Grădinița cu program normal Crișeni

Tabelul nr 13 – Unitățile de învățământ

Sursa: Primăria Călan

Efective de elevi pe structuri si calificări profesionale 2011 – 2020

UNITĂȚI ȘCOLARE / NIVEL ÎNVĂȚĂMÂNT		nivel de învățământ	EFFECTIVE DE ELEVİ								2019-2020
			2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	
Unitate cu PJ	Liceul Tehnologic "Ovid Densușianu" Călan	ZI/SERAL	785	749	747	722	627	623	568	559	558
	<i>învățământ liceal</i>		720	665	635	637	487	354	322	360	359
	<i>Teoretic - Real Științe ale Naturii</i>	zi	90	85	77	104	88	93	95	95	95
	<i>Teoretic - Matematică Informatică</i>	zi	82	67	43	17	0				
	<i>Tehnologic – Mecanică - Tehnician mecanic pentru întreținere și reparații</i>	zi/seral	362	345	295	356	214	175	169	194	194
	<i>Tehnologic – Construcții - Tehnician desenator pentru construcții și instalații</i>	zi/seral	145	130	121	118	85	46	43	45	44
	<i>Tehnologic - Electric- Tehnician electrician</i>	zi/seral	22	19	47	18	36				
	<i>Tehnologic - Tehnician prelucrări la cald</i>	zi/seral	19	19	30	0	18				
	<i>Tehnologic - Electromecanica- Tehnician electromecanic</i>	zi/seral	0	0	22	24	46	40	15	26	26
	<i>învățământ profesional</i>	zi	0	28	56	28	52	100	89	66	66
	<i>Tehnic - Mecanici Auto</i>	zi		28	56	28	52	100	89	66	66
	<i>învățământ profesional special</i>	zi	65	56	56	57	56	62	70	70	70
	<i>Lăcătuș construcții metalice și utilaj tehnologic</i>	zi	24	22	20	18	19	25	24	26	27
	<i>Zugrav, ipsosar, vopsitor, tapetar</i>	zi	19	17	21	20	16	19	19	18	18
	<i>Confecționar produse textile</i>	zi	22	17	15	19	21	18	27	26	25
	<i>postliceal</i>	zi	0	0	0	0	32	107	87	63	63
	<i>Tehnician echipamente periferice și birotica</i>	zi	0	0	0	0	32	56	59	63	63
	<i>Tehnician proiectant în construcții de mașini</i>	zi	0	0	0	0		24	28	0	
<i>Tehnician devize si masuratori in constructii</i>	zi	0	0	0	0		27	0	0		
Structură	Școala Gimnazială Călan	zi	802	752	767	755	780	797	795	782	782
	primar	zi	359	340	362	374	391	424	407	384	384
	ADS primar	zi	14	12	12	12	12	12	12	12	12
	gimnazial	zi	429	400	366	369	352	326	340	350	350
	ADS gimnazial	zi	0	0	27		25	35	36	36	36

STRATEGIA INTEGRATĂ DE DEZVOLTARE URBANĂ A ORAȘULUI CĂLAN

2022- 2032

Structură	Grădinița Voinicelul Călan	zi	243	226	213	204	199	197	185	184	178
	Program Normal	zi	188	176	169	158	152	153	140	131	129
	Program Prolungit	zi	55	50	44	46	47	44	45	53	49
Structură	Școala Primară Strei	zi	23	20	20	22	22	21	18	19	21
	Preșcolar	zi	11	10	10	10	10	10	9	8	10
	Primar	zi	12	10	10	12	12	11	9	11	11
Structură	Școala Primară Nădăștia de Sus	zi	8	6	8	7	6	9	9	9	9
	Primar	zi	8	6	8	7	6	9	9	9	9
Structură	Școala Primară Nădăștia de Jos	zi	25	25	21	125	27	22	22	20	20
	Preșcolar	zi	11	12	10	116	18	17	15	11	11
	Primar	zi	14	13	11	9	9	5	7	9	9
Structură	Școala Primară O.V.Călan	zi	54	53	45	48	45	39	42	37	37
	Preșcolar	zi	21	24	18	19	19	16	18	15	14
	Primar	zi	33	29	27	29	26	23	24	22	23
Structură	Grădinița PN Crișeni	zi	15	12	11	16	13	12	13	12	14
	Preșcolar	zi	15	12	11	16	13	12	13	12	14
Structură	Școala Primară Batiz – desfiintata 2019-2020	zi	27	23	19	18	18	5	5	5	0
	Primar	zi	14	12	11	11	11	5	5	5	0
	Preșcolar desfiintat 2016-2017	zi	13	11	8	7	7	0	0	0	0
Structură	Școala Primară Valea Sîngeorgiului – desfiintata 2014- 2015	zi	8	5	5	0	0	0	0	0	0
	Primar	zi	8	5	5	0	0	0	0	0	0
	Preșcolar	zi	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Structură	Școala Primară Sîncrai – desfiintata 2019-2020	zi	9	7	4	5	0	0	0	0	0
	Primar	zi	9	7	4	5	0	0	0	0	0
Structură	Grădinița PN Grid – desfiintata 2014-2015	zi	15	11	10	0	0	0	0	0	0
	Preșcolar	zi	15	11	10	0	0	0	0	0	0
TOTAL ELEVI			2014	1889	1870	1922	1737	1725	1657	1627	1619

Tabelul nr 14 – Efectivul de elevi
Sursa: Liceul Tehnologic „Ovid Densușianu” Călan

După cum se poate observa în tabelul de mai sus, în perioada analizată, efectivul de elevi prezintă o tendință de scădere de la un an la altul.

Gradul de promovabilitate pe unități

UNITĂȚI ȘCOLARE / NIVEL ÎNVĂȚĂMÂNT	nivel de învățământ	PROMOVABILITATE								
		2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020
Liceul Tehnologic "Ovid Densusșianu" Călan	ZI/ SERAL	90,12 %	88,75%	91,18 %	87,88 %	89,18 %	89,73 %	86,58 %	88,36 %	86,25 %
Școala Gimnazială Călan	zi	94,35 %	96,88%	90,22 %	96,44 %	89,49 %	91,27 %	90,11 %	91,78 %	89,23 %
Grădinița Voinicelul Călan	zi	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Școala Primară Strei	zi	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Școala Primară Nădăștia de Sus	zi	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Școala Primară Nădăștia de Jos	zi	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Școala Primară O.V. Călan	zi	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Grădinița PN Crișeni	zi	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Școala Primară Batiz unitate desființată 2019- 2020	zi	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Tabelul nr 15 – Gradul de promovabilitate
Sursa: Liceul Tehnologic „Ovid Densusșianu” Călan

Se observă că elevii înscriși în unitățile de învățământ au un grad de promovabilitate foarte mare.

Dotări pe fiecare unitate

UNITĂȚI ȘCOLARE	Săli de clasă	Sala festivă	Ateliere	Teren sport	Sală de sport	Grupuri sanitare	Internat	Cantină
Liceul Tehnologic „Ovid Densușianu” Călan (2 corpuri de clădire)	24	1	6	1	1	14	80 camere	200 locuri
Școala Gimnazială Călan (3 corpuri de clădire)	35	2	0	2	0	16	0	0
Grădinița „Voinicelul” Calan	10	0	0	0	0	6	0	50 locuri
Școala Primară Strei	2	0	0	0	0	1	0	0
Școala Primară Nădăștia de Sus	2	0	0	0	0	1	0	0
Școala Primară Nădăștia de Jos	2	0	0	0	0	1	0	0
Școala Primară O.V.Călan	4	1	0	0	0	1	0	0
Grădinița PN Crișeni	1	0	0	0	0	1	0	
Școala Primară Batiz desființată	3	0	0	0	0	1	0	0

Tabelul nr 16 – Dotări unități de învățământ

Sursa: Liceul Tehnologic „Ovid Densușianu” Călan

Conform tabelul de mai sus, este necesară reabilitarea, modernizarea, extinderea și echiparea infrastructurii pentru nivelul antepreșcolar și preșcolar, învățământ primar, secundar, terțiar.

Preșcolari înscriși la grădinița cu program prelungit:

2011 – 2012	55 prescolari
2012 – 2013	50 prescolari
2013 – 2014	44 prescolari
2014 – 2015	46 prescolari
2015 – 2016	47 prescolari

2016 – 2017	44	prescolari
2017 – 2018	45	preșcolari
2018 – 2019	53	preșcolari
2018 – 2019	49	preșcolari

Premii obținute la olimpiade și concursuri județene și naționale

Olimpiada Lectura ca abilitate de viață – etapa județeană

1 premiu I și 3 mențiuni la nivel județean

Biologie

1 premiu I la nivel județean calificare la faza națională

3 mențiuni la nivel județean

Fizică

1 mențiune la nivel județean

Concursul Terra – Geografie

2 mențiuni la nivel național

Concursul interdisciplinar „Cultură și spiritualitate românească” – Limba română Religie

7 mențiuni la nivel județean

Olimpiada disciplinelor tehnice – Construcții, instalații și lucrări publice

2 premii I – faza județeană

1 premiu al II – lea – faza județeană

2 premii III – faza județeană

2 mențiuni – faza județeană



Figura 4: Unități de învățământ

3.4 Cultură, culte, sport și agrement

Tentativele de diversificare a ofertei culturale și de atragere a publicului, de educare a gustului pentru cultură, sunt relativ noi și încă insuficiente. Cu toate acestea, nu se poate să nu se aprecieze faptul că bibliotecile, muzeele, teatrele, instituțiile de învățământ și cele de cercetare se implică tot mai activ în viața comunității, cu acțiuni și evenimente noi care au drept obiectiv atragerea publicului, formarea acestuia față de instituțiile de profil și de actul cultural.

Deși Orașul Călan nu reprezintă un important centru cultural cu putere de influență asupra vieții culturale regionale, aici au loc periodic manifestări, care atrag și interesul cetățenilor din alte localități.

Orașul Călan se situează din punct de vedere cultural la intersecția a două mari zone etnografice ale județului, respectiv Țara Hațegului și Ținutul Orăștiei.

Principalele instituții culturale de pe teritoriul administrativ al orașului Călan sunt:

- 12 cămine culturale (în satele aparținătoare)
- Casa de Cultură a Sindicatelor Călan – aparținătoare Asociației Naționale a Caselor de Cultură a Sindicatelor - București
- Biblioteca Casei de Cultură și bibliotecile școlare.



Foto nr.3: Casa de Cultură a Sindicatelor Călan

➤ Instituții de cult

Biserica este un punct de referință în jurul căruia se încheagă nu numai comunitățile parohiale ci și întreaga viață socială a localității.

La nivelul orașului Călan există următoarele unități de cult:

Nr.Crt	Lăcașele de cult de pe teritoriul U.A.T. Călan
1	Biserica Streisângeorgiu - Monument istoric
2	Biserica Strei - Monument istoric
3	Biserica Ortodoxă O.V. Călan
4	Biserica Ortodoxă Streisângeorgiu
5	Biserica Ortodoxă Română Sfântul Apostol Andrei – biserică în construcție
6	Biserica Ortodoxă Strei-Ohaba
7	Biserica Ortodoxă Grid
8	Biserica Ortodoxă Valea Sângeorgiului
9	Biserica Ortodoxă Strei-Săcel
10	Biserica Ortodoxă Crișeni
11	Biserica Ortodoxă Sântămăria de Piatră

12	Biserica Ortodoxă Batiz
13	Biserica Ortodoxă Sâncrai
14	Biserica Ortodoxă Călanu Mic
15	Biserica Ortodoxă Nădăștia de Jos
16	Biserica Ortodoxă Nădăștia de Sus
17	Biserica Ortodoxă Strei
18	Biserica Romano-Catolică O.V Călan
19	Biserica Reformată O.V. Călan
20	Biserica Evanghelică Batiz
21	Biserica Penticostală „Filadelfia” Călan
22	Biserica Penticostală Nădăștia de Sus
23	Biserica Penticostală Batiz
24	Biserica Creștină Baptistă „Speranța”
25	Biserica Creștină Baptistă „Betania”
26	Cultul ”Martorii lui Iehova”
27	Cultul ”Misiunea Viața în Isus Hristos ”
28	Biserica ”Harul” - Liga apostolică din România
29	Biserica Greco-Catolică Călan

Tabelul nr 17 – Biserici la nivelul Orașului Călan

Sursa: Primăria Călan



Foto nr. 4: Biserica ortodoxă Streișîngeorgiu

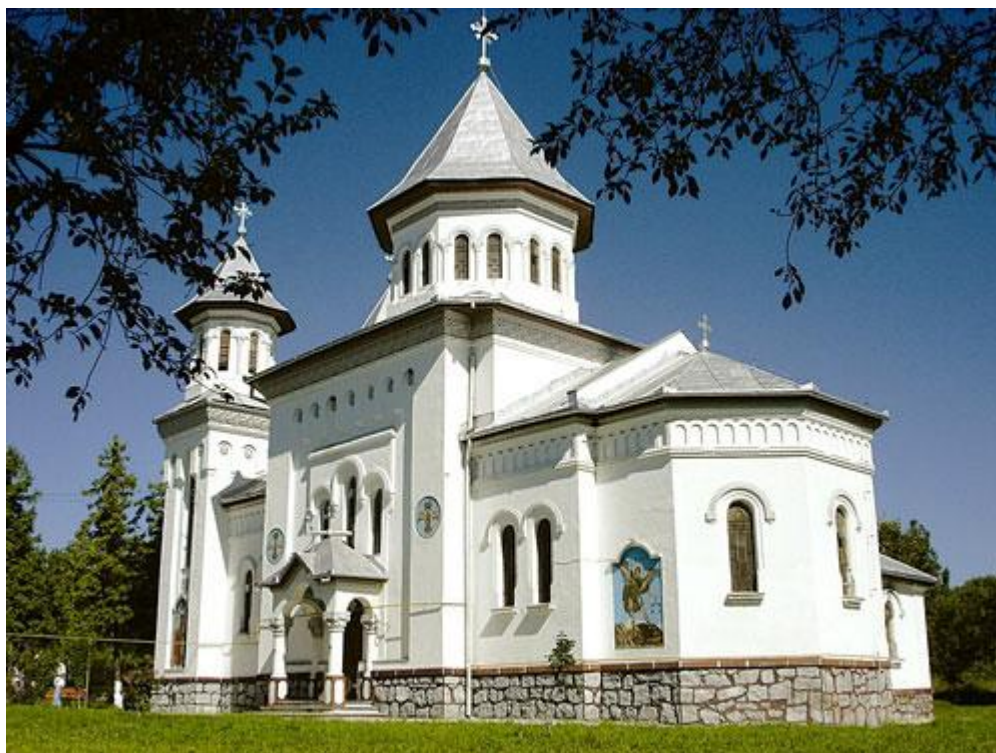


Foto nr.5: Biserica ortodoxă Împărații Constantin și Elena



Foto nr. 6: Biserica catolică O. Vechi Călan

➤ **Parcuri, zone verzi**

Orașul Călan deține numeroase parcuri, care se întind pe o suprafață de 110.000 m² . Aceste parcuri sunt prezentate în tabelul de mai jos:

Nr. crt.	Denumire	Suprafața tratată mp
1.	Parc intrare Orașul Nou	4000
2.	Parc Casa de Cultură	6000
3.	Parc Școala Generală	2000
4.	Parc Strada Pieții	8000
5.	Parc spre Valea Sângiorgiului	2400
6.	Parc ANL	2000
7.	Parc Ovid Densusianu 1-3	6000
8.	Parc Castel	2700
9.	Parc P-ta Libertății	2300
10.	Parc Unirii	1800
11.	Parc Ovid Densușianu 4	500
12.	Aliniament Str. Ovid Densușianu	860
13.	Aliniament Str. Independenței	2100
14.	Aliniament Str. Pieții	860
15.	Aliniament Str. M. Eminescu	1000
16.	Aliniament str. Policlinicii	960
17.	Aliniament Str. Aleea Școlii	500
18.	Aliniament Str. Florilor	1160
19.	Aliniament Str. Unirii	440
20.	Aliniament Str. Bradului	650

21.	Aliniament Str. L. Blaga	500
22.	Aliniament zone verzi dintre blocuri și terenuri de sport	63270
	Suprafață totală	110000

Tabelul nr 18 – Situație parcuri

Sursa: Primăria orașului Călan

Conform datelor găsite în arhiva instituției și raportate către Agenția Fondului pentru Mediu, aferent anului 2021, suprafața verde/locuitor a fost de 34,45 mp/locuitor.

Localitate	An	Suprafața spațiu verde (ha)	Suprafața intravilan (ha)	Suprafață spațiu verde pe cap de locuitor (mp/locuitor)
U.A.T. Orașul Călan	2021	29,50	542,9	34,45

➤ Locuri de joacă pentru copii

Pe raza orașului Călan, dar și în majoritatea satelor aparținătoare, există spații special amenajate pentru copii, unde aceștia își pot petrece timpul liber:

Orașul Călan:

- Parc intrare în oraș
- Strada Florilor bl. 11-13
- Strada Unirii bl. 4-6
- Strada Unirii bl. 1-3
- Strada Piața Libertății
- Strada Independenței bl. ANL
- Strada Independenței bl. 16 (Poșta veche)
- Strada Ovid Densușianu bl.1-3
- Strada Ovid Densușianu bl.4
- Strada Ovid Densușianu bl.6
- Strada Mihai Eminescu bl. 7
- Parc strada Pieții

Locuri de joacă pentru copii în satele: Călanu Mic, Sântămăria de Piatră, Strei-Săcel, Strei, Nădăștia de Jos, Nădăștia de Sus, Streisângeorgiu, Grid, Valea Sângeorgiului.

➤ Baze sportive

- **Stadionul Victoria compus din:**
 - Teren de fotbal cu tribune din beton fără scaune
 - Pista de atletism în jurul terenului
 - Vestiare modernizate
 - Teren de antrenament
 - 2 Terenuri sintetice cu nocturnă pentru fotbal și tenis de câmp
- **Un teren sintetic la Liceul industrial Călan** pe care se pot desfășura activități sportive (fotbal, handbal, baschet, volei, tenis de câmp)
- **Un teren sintetic la Școala Generală Călan** pe care se pot desfășura activități sportive (fotbal, handbal, baschet, volei, tenis de câmp)
- **Un teren de minifotbal și tenis** asfaltat și îngrădit la intersecția str. Policlinicii cu str. Independenței
- **Teren de fotbal în satele:** Batiz, Strei, Nădăștia de Sus, Ohaba Streiului, Strei Săcel, Streisângeorgiu, Grid

Sala de sport a Orașului Călan

În prezent în incinta bazei sportive se afla în desfășurare investiția ”Sala de sport cu tribuna 180 de locuri, str. Furnalistului, nr. F.N, oraș Călan, județul Hunedoara”. Investiția se va realiza prin Compania Națională de Investiții, în acest sens fiind semnat protocolul de predare primire a investiției în luna octombrie 2021.

➤ Turism

	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020
Nr. persoane	80	-	-	-	140	447

Tabelul nr 19 – Evoluția numărului de turiști

Sursa: <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>

	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020
Nr. unități	1	2	1	1	1	2

Tabelul nr 20 – Numărul unităților de cazare

Sursa: <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>

	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020
Nr. unități	32	60	28	28	28	50

Tabelul nr 21 – Capacitatea de cazare

Sursa: <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>

După cum se poate observa din tabelele nr. 19, 20 și 21, activitățile și facilitățile turistice în Călan sunt limitate și orașul încă nu a utilizat oportunitățile de a investi în turism.

Mai mult, orașul Călan nu deține în prezent suficientă capacitate turistică, în ceea ce privește cazarea și serviciile turistice necesare. Doar două unități de cazare sunt funcționale în oraș la momentul actual. Numărul de vizitatori și turiști în Călan a fost destul de redus în trecut, de aceea s-a considerat că serviciile turistice existente sunt suficiente pentru numărul de vizitatori din oraș, dar în lumina potențialului turistic identificat, acestea vor trebui extinse și diversificate.

➤ Obiective turistice

Biserica Ortodoxă „Sfântul Gheorghe” din Streisîngeorgiu

Biserica ortodoxă „Sfântul Gheorghe” din Streisîngeorgiu situată pe malul drept al râului Strei - monument de mare interes istoric și artistic, ctitorie cnezială, precedată de un edificiu de lemn a cărui existență este atestată din sec. XI –XII (satul Streisîngeorgiu aparține azi de orașul Călan). Actuala biserică, construită în stil romanic, datează pe baza mărturiilor arheologice, din cel de-al patrulea deceniu al sec. XII.

Monumentul istoric a fost pictat în mai multe etape. Cel mai vechi strat de pictură murală păstrat, datează din anii 1313-1314, conform pisaniei slavone coservate pe peretele răsăritean al absidei. Potrivit acesteia autorul frescei este Teofil Zugravul, pictura fiind prezentă pe pereții și bolta absidei altarului, precum și pe pereții naosului și parțial și bolți. Istoricul de artă Vasile Drăguț apreciază că picturile din 1313 –1314 de la Streisingeorgiu”nu sunt un început de drum, ci un moment dintr-o evoluție artistică mai îndelungată, semnificativă pentru mediul social al cnezilor romani din sec. XIII-XIV”.

Pe peretele răsăritean al turnului clopotniță, din interiorul naosului, se află tabloul votiv înfățișînd în centru pe „ctitorul jupân Chenderesu” și soția sa „jupânița Nistora” ce

țin în mâini macheta bisericii, iar de o parte și de alta „jupân Latcu” și ”Vlaicu, fiul lui Chenderes”.

În anul 1408, se aplică un nou strat de pictură în special pe pereții naosului și a turnului înglobat de acesta. În anul 1743 a fost executată, pe zone restrânse o nouă pictură murală, autori fiind doi pictori făgărășeni Gheorghe și Sandru, fresca executată de ei fiind pe pereții de nord și est ai absidei altarului și parțial în naos. Pictura executată la 1743 se înscrie în ambianța artistică post brâncovenească, ilustrând amplul fenomen de unificare stilistică a artei din toate provinciile românești. În interiorul bisericii se află mai multe straturi de pictură datând din sec. XIX-XX, care însă nu prezintă nici un interes istoric sau artistic.



Foto nr. 7: Biserica Ortodoxă „Sfântul Gheorghe” din Streisîngeorgiu

Biserica Ortodoxă „Adormirea Maicii Domnului” din Strei

Unul din cele mai vechi monumente ale arhitecturii medievale românești este Biserica ortodoxă din satul Strei, sat ce aparține orașului Călan. Pe locul monumentului medieval, au fost descoperite vestigiile unei villa rustica române. În sec. XIII, aici sunt atestate o curte cnezială și biserica de curte cu hramul Adormirea Maicii Domnului, construită din piatră.

Biserica are un turn clopotniță pe fața de vest, o navă scurtă cu plafon de scânduri și un altar boltit în cruce pe nervuri. Odinioară intrarea se făcea prin clopotniță, printr-o ușă încoronată de un arc frânt, acum intrarea fiind pe latura de sud a navei.

Turnul clopotniță, având trei nivele, păstrează nealterat acoperișul de piatră, terminat în interior într-o cupolă, la exterior fiind încununat cu patru frontoane triunghiulare. Etajul de sus poartă un chenar de cărămidă în zig-zag, element ornamental pe care îl întâlnim și la biserica din Densus. Inițial, biserica a fost pictată atât în interior cât și în exterior.

Între anii 1970 – 1972, monumentul a fost restaurat de Direcția Monumentelor Istorice, fiind restaurat și consolidat valorosul ansamblu mural, care se păstrează în

absida altarului, în naos pe pereții de est, sud și fragmentar pe cel vestic la parterul turnului clopotniță, iar la exterior pe fațadele de răsărit, sud și în luneta portalului de la turnul clopotniță. Pictura acestei ctitorii cneziale, databilă pe la mijlocul sec. XIV, se datorează unui grup de pictori, care au un stil și un limbaj de tradiție românică și gotică.

Meșterul principal care a decorat monumentul a fost, potrivit inscripției alăturate portretului său: “Grozie, (fiul) meșterului Ioanis, a pictat biserica”. Grozie, pictorul principal, care și-a zugrăvit portretul, a pictat absida altarului, iar în naos peretele răsăritean, registrul superior al peretelui sudic și peretele apusean.

Tot din sec. XIV datează și picturile exterioare, ce se mai pot vedea doar vag pe fața răsăriteană a absidei, iar pe fața de sud trei scene azi neidentificabile. Ansamblul mural de la Strei este deosebit de valoros.



Foto nr. 8: Biserica Ortodoxă „Adormirea Maicii Domnului” din Strei

Călan Băi

Băile Aquae se află pe malul stâng al râului Strei, la altitudinea de 230 m deasupra nivelului mării. Ele sunt situate la circa 2 km. nord de orașul Călan, pe șoseaua D.N. 66 (respectiv E 79). Ca urmare a înălțimii mici a dealurilor ce înconjoară Băile, la răsărit se pot vedea Munții Sebeșului, spre nord Munții Metaliferi, spre apus Munții Poiana Ruscă, iar spre sud Munții Retezat, cu piscurile cele mai înalte Peleaga (2509 m), Păpușa (2508m) și Retezat (2482m), acoperite aproape 9 luni pe an, cu zăpadă.

Este probabil, ca aceste ape tămăduitoare ale băilor, să fi fost folosite înainte de ocupația romană, deoarece, pe aceste meleaguri au trăit dacii, iar așezarea s-a numit Idata. De aceste Băi este legată și legenda celor Trei zâne surori, în care se povestește cum cele trei zâne și-au pus priceperea la lucru, pentru a vedea care dintre ele sunt mai de folos omenirii. Zâna cea mică iubea artele și stăpâna taina tămăduirii bolilor și fiind mai înțeleaptă străbătuse munții și văile până a găsit un izvor cu apă fierbinte, dătătoare de sănătate. Ea a săpat o scaldătoare pe care a pus-o în grija unei tămăduitoare din munții Daciei.

După ce săvârșiră lucrările, zânele începură a aștepta prețuirea oamenilor.

Cu vremea oamenii începură a căuta băile tămăduitoare, alinându-și suferințele. Vestea izvoarelor străbătu până departe. Se povestește că însuși marele Decebal cobora din cetatea sa pentru a-și întrema trupul ostenit în atâtea războaie.

Anii au trecut, s-au făcut secole și lumea s-a tot priment în aceste ape tămăduitoare.

Izvoarele termale de la Aquae erau cunoscute, ele fiind însemnate pe harta Tabula Peutingeriană printr-un desen special format dintr-o clădire cu curte centrală. Acest semn de pe hartă indică băi termale importante.

Băile au fost foarte cunoscute și utilizate de către romani, de unde și denumirea latină de aquae (Apele), existența lor fiind atestată de inscripția GENIO PAGI AQUAENSIS, ce se află pe o piatră din altarul bisericii de la Streisîngeorgiu, cât și de inscripțiile cu caracter votiv pe care cei vindecați le puneau în cinstea zeilor. Inscripțiile, puse de bolnavi sau de cei care vizitau Băile, sunt adresate zeilor vindecători Hercule, Aesculap, Nimphe, Mitras sau invocă zeul de casă, cum ar fi Silvanus.

Bazinul roman se mai poate vedea și astăzi, este săpat în stâncă, are perimetrul de circa 94 m, lungimea de 14.2 m, lățimea de 7.5 m și adâncimea de 4 m. El (numit popular lingura) este alimentat de trei izvoare care țâșnesc din fundul bazinului. Scurgerea apei se face printr-un jgheab săpat în piatră.

Acest Izvor al romanilor a fost decolmatat și încă mai produce. Apa acestor izvoare se menține la o temperatură de 23-24° C.

Utilizând cele șapte izvoare captate în zilele noastre, în zonă s-a dezvoltat o microstațiune cunoscută nu numai pe plan local.

După punerea în funcțiune, în 1980 a celui de-al treilea furnal, apoi a fabricii de aglomerat și a cocseriei, peste Băi ploua cu funingine, cenușă și praf de cărbune.

Colmatarea izvoarelor termale în bazine și intensa poluare a zonei cu funingine de la Combinatul Siderurgic Călan au determinat decăderea acestei stațiuni.

În anul 1995 activitatea a fost reluată de către S.C. Metaloterm S.R.L. Călan, deschizându-se noi perspective stațiunii.

În prezent apa termominerală a sondei 4371 H este utilizată în cinci bazine din care unul este acoperit. Temperatura apelor este cuprinsă între 27 - 29° C. Apa scoasă de sondă este termominerală, bicarbonată, clorurată, calcică, sodică, magneziană cu o culoare galben roșiatică, indicând un conținut sensibil mai ridicat de fier (în mg % la 1 kg apă: 63,3HC ; 4,5 Cl 7,6 Na+ 11,3 Ca ++ 38,1 Mg ++ 0,51Fe ++ 3,5 S).

Efectele terapeutice ale acestor ape termale sunt folosite în tratamentul reumatismului degenerativ, spondiloză, artroză, poliartroză, reumatismului extraarticular (tendinoză, tendomioză, tendoperiostoză, periartritis humeroscapularis), bolilor reumatice inflamatorii (stări dureroase ale încheieturilor), a unor boli de piele și a neurasteniei.

În prezent stațiunea are un restaurant de 125 locuri, terase, 14 căsuțe cu câte 2 locuri, locuri de joacă pentru copii, teren de tenis, teren de volei, spațiu mare pentru parcare autoturismelor. În jurul bazinelor sunt 20 cabine și dușuri, discotecă în aer liber.

Zona fiind bogată în vestigii istorice, de la Băile Aquae se pot face excursii la: Biserica de la Strei (5 km), Biserica de la Streisîngeorgiu (4 km), Mănăstirea Prislop (20 km), Biserica și Castelul de la Sîntămăria Orlea (27 km), Biserica de la Densuș (39 km), Castelul Corvineștilor (16 km), Parcul Dendrologic de la Simeria (14 km), Rezervația de zimbri din pădurea Slivuț Hațeg (18 km), Peștera Cioclovina (18km), Piatra Roșie ruine din complexul cetăților dacice (25 km).



Foto nr. 9: Călan Băi

MINISTERUL CULTURII

LISTA MONUMENTELOR ISTORICE 2015

- Județul Hunedoara -

27	HD-I-s-A-03169	Situl arheologic "Ad Aquae"	oraș CĂLAN	"Aquae", la 3 km N de oraș, în cartierul Aquae	sec. II - III p. Chr., Epoca romană
113	HD-I-s-B-03208	Villa rustica	sat aparținător STREI; oraș CĂLAN	În perimetrul cimitirului satului	sec. II - III p. Chr.
114	HD-I-s-A-03209	Reședința medievală de la Strei	sat aparținător STREI; oraș CĂLAN	La NV de Biserica „Adormirea Maicii Domnului”	sec. XIII
226	HD-II-m-B-03280	Arhivele Uzinei Călan	oraș CĂLAN	Str. Dacia 1	1874
227	HD-II-m-B-03281	Uzina Călan	oraș CĂLAN	Str. Furnalistului 1	1874
228	HD-II-m-B-03282	Clubul Muncitoresc (al Uzinei Călan)	oraș CĂLAN	Str. Furnalistului 1	1874
229	HD-II-m-B-03283	Casa de oaspeți (a Uzinei Călan)	oraș CĂLAN	Str. Furnalistului 3	1874
456	HD-II-m-A-03452	Biserica "Adormirea Maicii Domnului"	sat aparținător STREI; oraș CĂLAN	În cimitir	sf. sec. XIII - sec. XIV
457	HD-II-m-B-03453	Hidrocentrală	sat aparținător STREISÂNGEORGIU; oraș CĂLAN	La ieșirea din localitate, spre Boșorod	sf. sec. XIX
458	HD-II-m-A-03454	Biserica "Sf. Gheorghe"	sat aparținător STREISÂNGEORGIU; oraș CĂLAN	239	sf. sec. XI, reparată 1409, adăugire sec. XVIII

Sursa : <http://www.cultura.ro/sites/default/files/inline-files/LMI-HD.pdf>

3.5 Sănătate și asistență socială**➤ Sănătate**

Domeniul asistenței și protecției sociale este un domeniu cu implicații foarte puternice în viața economico-socială, în cadrul căruia se pot distinge mai multe problematice sau subdomenii, dintre care cele mai importante sunt protecția copilului, protecția persoanelor adulte cu dizabilități, protecția persoanelor vârstnice, protecția victimelor violenței în familie.

Asistența socială este o parte a protecției sociale și are drept obiectiv protejarea persoanelor care, din motive de natură economică, fizică, psihică sau socială, nu au posibilitatea să își asigure nevoile sociale, să își dezvolte propriile capacități și competențe pentru a se integra social. Accesul la beneficii și servicii sociale reprezintă un mijloc de întărire a coeziunii sociale și de reducere a excluderii sociale.

Gradul de civilizație și dezvoltare a unei societăți se măsoară în mod determinant și prin sistemul de protecție socială existent în societatea respectivă, prin măsura în care mecanismele de redistribuire a veniturilor și sistemul serviciilor sociale reușesc să asigure un nivel de trai acceptabil și șanse egale de participare la viața socială pentru toți cetățenii.

Rețeaua de unități medicale existente în orașul Călan se compune din:

- CMI Dr. Jurj Mihaela
- CMI Dr. Mihăiță Rodica Samira
- SC VALPED CENTER SERL
- CMI Dr. Tirinescu Gyongyi Rodica
- CMI SC HELIOS MED SRL
- CABINETUL MEDICAL ȘCOLAR
- CABINET MEDIC PEDIATRU – DR. GHERMAN VALENTINA - aparține de Spitalul Județean de Urgență Deva
- CABINET MEDICINĂ INTERNĂ - DR. BRANESCU NICOLAE GAVRIL - aparține de Spitalul Județean de Urgență Deva
- Cabinet obstetrică-ginecologie Dr. Popoviciu Smaranda
- Societate Civilă Profesională de Psihologie Branesc
- SPITALUL JUDEȚEAN DE URGENȚĂ DEVA – UPU - SMURD - PUNCT DE LUCRU CĂLAN
- LABORATOR DE ANALIZE MEDICALE "BIOMEDICA" Hațeg - PUNCT DE LUCRU CĂLAN
- FARMACII: CATENA, REVITALIA, HELPNET, SC FARM MED S.R.L.

- STOMATOLOGII: CIS GHIURA NICOLETA-CORINA

Nu există infrastructură medicală în satele aparținătoare Călan, dar nu există probleme deoarece aceste sate sunt amplasate la maxim 8 km. de orașul Călan (deplasarea locuitorilor satelor este foarte ușoară).

Personalul medico-sanitar reprezintă totalitatea personalului medical de specialitate care activează în unități de ocrotire a sănătății, de învățământ medico-farmaceutic și în unități de cercetare științifică în domeniul medical, atât în sectorul public cât și în cel privat. Personalul sanitar a fost înregistrat o singură dată, la unitatea sanitară unde desfășoară norma de bază. Personalul sanitar este format din:

- personal sanitar cu pregătire medicală superioară;
- personal sanitar mediu;
- personal sanitar auxiliar.

Categoriile de cadre medico-sanitare	Forme de proprietate	Localitate	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019
			Număr persoane	Număr persoane	Număr persoane	Număr persoane	Număr persoane
			Medici	Proprietate publică	TOTAL	672	693
-	-	Călan	7	7	1	1	2
-	Proprietate privată	TOTAL	454	456	466	452	471
-	-	Călan	10	10	8	10	10
din total medici: medici de familie	Proprietate publică	TOTAL	4	3	2	2	3
-	Proprietate privată	TOTAL	240	242	243	227	243
-	-	Călan	5	5	6	5	6
Stomatologi	Proprietate publică	TOTAL	18	17	16	15	17
-	Proprietate privată	TOTAL	237	249	250	248	249
-	-	Călan	6	6	6	6	6

STRATEGIA INTEGRATĂ DE DEZVOLTARE URBANĂ A ORAȘULUI CĂLAN

2022- 2032

Farmaciiști	Proprietate publică	TOTAL	19	21	21	23	23
-	Proprietate privată	TOTAL	204	204	204	204	233
-	-	Călan	8	8	8	8	8
Personal sanitar mediu	Proprietate publică	TOTAL	2219	2333	2395	2397	2464
-	-	Călan	18	18	2	2	5
-	Proprietate privată	TOTAL	554	567	597	593	618
-	-	Călan	14	14	14	11	11

Tabelul nr 22 – Personalul medico – sanitar pe categorii și forme de proprietate

Sursa: <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/inse-table>

Deficitul de medici de familie care activează la nivel local este determinat, în principal, de dificultățile întâmpinate de către personalul medical (dificultăți de natură profesională-deficitul de personal specializat), precum și lipsa dotărilor din cabinetele medicale.

Întrucât dotările din cabinetele medicilor de familie erau insuficiente sau foarte uzate, la sfârșitul anului 2015 prin Programul Operațional Regional 2007-2013, a fost finalizat proiectul ”Modernizare Centru de Sănătate Multifuncțional Călan, județul Hunedoara”, prin care Orașul Călan a achiziționat mobilier specific și aparatură medicală necesare pentru buna desfășurare a activității medicilor ce desfășoară activitatea în cadrul Centrului de Sănătate Multifuncțional.

De asemenea au fost făcute eforturi și pentru dotarea Unității de primiri Urgențe care funcționează în cadrul Centrului de Sănătate Multifuncțional, această unitate asigurând asistență medicală non-stop pentru populația din zona orașului Călan și din zona rurală adiacentă.

➤ *Asistență socială*

Prestații sociale

STRATEGIA INTEGRATĂ DE DEZVOLTARE URBANĂ A ORAȘULUI CĂLAN

2022- 2032

Nr crt	Prestații sociale	2017	2018	2019	2020	2021
1	Ajutoare sociale	916	701	722	552	567
2	Alocații pentru susținerea familiei	788	694	636	492	444
3	Alocații de stat	99 dosare	89 dosare	87 dosare	93 dosare	77 dosare
4	Ajutoare de urgență	13 familii și pers. singure	3 familii	8 familii	167 familii și pers. singure	11 familii și pers. singure
5	Ajutoare de încălzire	189 dosare	133 dosare	88 dosare	88	189
6	Tichete grădiniță	162 tichete pentru 17 copii	143 tichete pentru 16 copii	116 tichete pentru 16 copii	72	217 tichete pentru 22 copii
7	CertIFICATE DE HANDICAP	127 certificate	- 136 certificate adulți - 15 certificate pentru copii	- 142 certificate adulți - 13 certificate pentru copii	- 80 certificate adulți - 19 certificate pentru copii	- 110 certificate adulți - 22 certificate pentru copii
8	Indemnizație creștere copil	- 47 dosare indemnizații creșterea copilului - 26 dosare stimulentele de inserție	- 44 dosare indemnizații creșterea copilului - 6 dosare indemnizații creșterea copilului cu handicap - 34 dosare pentru acordarea stimulentele de inserție	- 47 dosare indemnizații creșterea copilului - 4 dosare indemnizații creșterea copilului cu handicap - 25 dosare pentru acordarea stimulentele de inserție	- 48 dosare indemnizații creșterea copilului - 1 dosar indemnizație creșterea copil cu handicap - 29 dosare pentru acordarea stimulentele de inserție	- 42 dosare de indemnizații creșterea copilului - 2 dosare de indemnizație creșterea copilului cu handicap - 31 dosare pentru acordarea stimulentele de inserție
9	Anchete persoane cu dizabilități	212 anchete	214 anchete	222 anchete	219 anchete	178 anchete
10	Acordarea de lapte praf gratuit	1236 cutii	520 cutii	716 cutii	317 cutii	60 cutii (noiembrie – decembrie)

11	P.O.A.D.	-	-	-	- 690 cutii cu produse de igienă - 345 cutii cu produse alimentare	- 690 cutii cu produse de igienă - 690 cutii cu produse alimentare
12	Acordarea de măști de protecție	-	-	-	23.340 măști	360 măști
13	Acordarea de tichete sociale pentru mese calde pers. varstnice	-	-	-	73 tichete	9 tichete

Tabelul nr 23 – Prestații sociale acordate la nivelul orașului Călan

Sursa: Primăria Călan

3.5.1 STRATEGIA DE DEZVOLTARE A SERVICIILOR SOCIALE ACORDATE LA NIVELUL ORAȘULUI CĂLAN PENTRU PERIOADA 2021-2031**3.5.1.1 PREMISE ȘI SCOP*****1. Considerații generale***

Ca urmare a modificărilor intervenite în nevoile sociale ale populației orașului Călan, în comportamentul general al locuitorilor și în legislația națională în domeniul asistenței sociale, se impune elaborarea unei strategii de dezvoltare a serviciilor sociale acordate la nivelul Orașului Călan, județul Hunedoara, pentru perioada 2022-2032 și a unui Plan de acțiune elaborat în conformitate cu aceasta.

Obiectivul general al strategiei îl reprezintă diversificarea și dezvoltarea serviciilor de asistență socială prin asigurarea aplicării politicilor sociale din domeniul protecției copilului, familiei, persoanelor vârstnice, persoanelor cu dizabilități, precum și altor persoane, grupuri sau comunități în vederea asigurării de servicii sociale de calitate care să aibă o abordare integrată a nevoilor, în relație cu situația economică, starea de sănătate, nivelul de educație și mediul social de viață al beneficiarilor.

Strategia se focalizează pe protejarea, apărarea și garantarea tuturor drepturilor omului și copilului așa cum sunt menționate în Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, în contextul ansamblului drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Prin implementarea ei se va asigura creșterea vieții copiilor și persoanelor aflate în situații de risc, urmărindu-se ca toate serviciile să respecte standardele minime naționale prevăzute prin reglementări legale, care pot fi verificate în mod periodic într-un sistem competent, coerent și unitar.

Strategia subliniază rolul primordial al familiei în creșterea, îngrijirea și educarea copilului, în asistența persoanei cu handicap, a persoanei vârstnice sau a oricărei alte persoane aflată în situație de risc de excludere socială și faptul că eforturile societății trebuie îndreptate în direcția întăririi și susținerii familiei în asumarea responsabilităților. Totodată, se recunoaște faptul că responsabilizarea familiei în spiritul noului pachet legislativ în domeniul asistenței sociale nu se poate realiza fără o abordare sistematică a problemelor cu care se confruntă copiii și familiile acestora.

Direcția de Asistență Socială din subordinea Consiliului Local Călan, organizează și acordă serviciile sociale ce-i revin în sfera de atribuții și competențe, planifică dezvoltarea acestora, în funcție de nevoile identificate ale persoanelor din comunitate,

de prioritățile asumate, de resursele disponibile și cu respectarea celui mai eficient raport cost/beneficiu.

Strategia prezentă stabilește cadrul general al direcțiilor de acțiune pentru crearea unui sistem real și eficient de servicii sociale, în interiorul căreia planurile de acțiune locale și strategiile proprii ale furnizărilor de servicii sociale se vor dezvolta coordonat și integrat.

Elaborarea Strategiei de dezvoltare a serviciilor sociale se fundamentează pe informațiile colectate de Direcția generală în exercitarea atribuțiilor prevăzute la art. 3 alin. (2), literele d), h) și i) din H.G. 797/2017, în concordanță cu obiectivele stabilite la nivel județean.

2. Definiții

Serviciile sociale sunt definite ca reprezentând activitatea sau ansamblul de activități realizate pentru a răspunde nevoilor sociale, precum și a celor speciale, individuale, familiale sau de grup, în vederea depășirii situațiilor de dificultate, prevenirii și combaterii riscului de excluziune socială, promovării incluziunii sociale și creșterii calității vieții.

3. Scop

Scopul elaborării strategiei este acela de a asigura condițiile furnizării unor servicii sociale de calitate, care implicit să conducă la îmbunătățirea calității vieții familiilor și persoanelor sărace, fără nici un venit sau cu venituri foarte mici, a persoanelor cu dizabilități, a șomerilor, a pensionarilor, precum și a altor categorii de persoane defavorizate din Orașul Călan.

Serviciile sociale reprezintă unul din pilonii importanți ai sprijinului pentru incluziunea socială a grupurilor vulnerabile și își vor demonstra eficacitatea atât timp cât relația dintre „nevoile grupurilor vulnerabile - oferirea de servicii sociale“ va fi echilibrată, generând un răspuns complex și integrat în care misiunea serviciilor sociale se regăsește sub umbrela incluziunii sociale.

4. Legislație

Strategia de dezvoltare a serviciilor sociale și Planul de acțiune corespunzător sunt elaborate cu respectarea legislației în vigoare:

- Hotărârea nr. 797/2017 pentru aprobarea regulamentelor-cadru de organizare și funcționare ale serviciilor publice de asistență socială și a structurii orientative de personal;
- Legea asistenței sociale nr. 292/2011;

- Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 277/2010 privind alocația pentru susținerea familiei, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 196/2016 privind venitul minim de incluziune, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 217/2003 privind prevenirea și combaterea violenței în familie, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 116/2002 privind prevenirea și combaterea marginalizării sociale, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea persoanelor cu handicap, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 197/2012 privind asigurarea calității în domeniul serviciilor sociale.

Serviciul Public de Asistență Socială Călan s-a reorganizat în anul 2018 la nivel de DIRECȚIE, funcționând în conformitate cu: H.C.L Călan nr. 59/28.08.2018 cu privire la modificarea organigramei și statului de funcții pentru structurile organizatorice ale autorităților publice locale din orașul Călan și Hotărârea Consiliului Local nr. 57/28.08.2018 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Direcției de Asistență Socială din subordinea Consiliului Local al orașului Călan, Codul Administrativ, Legea asistenței sociale nr. 292/2011, cu modificările și completările ulterioare, cu prevederile Art. 1 din H.G. nr. 797/2017 pentru aprobarea regulamentelor - cadru de organizare și funcționare ale serviciilor publice de asistență socială și a structurii orientative de personal. Direcția de Asistență Socială se organizează ca structură specializată în administrarea și acordarea beneficiilor de asistență socială și a serviciilor sociale, fără personalitate juridică, înființată în subordinea Consiliului Local al orașului Călan.

Prin Certificatul de acreditare seria A.F. nr.5411 din 11.10.2018 Direcția de Asistență Socială Călan este acreditată ca furnizor de servicii sociale în conformitate cu prevederile Legii nr.197/2012 privind asigurarea calității în domeniul serviciilor sociale, cu modificările și completările ulterioare și este autorizată să acorde servicii sociale.

3.5.1.2 PRINCIPII ȘI VALORI

➤ *Strategia se bazează pe respectarea următoarelor principii:*

- **universalitate:** fiecare persoană are dreptul la asistență socială în condițiile prevăzute de lege; prin acest drept este recunoscut principiul accesibilității egale la serviciile sociale pentru cetățenii comunei.
- **obiectivitate și imparțialitate:** în acordarea serviciilor sociale se asigură o atitudine obiectivă, neutră și imparțială față de orice interes politic, economic, religios sau de altă natură.
- **eficiență și eficacitate:** în acordarea serviciilor sociale se asigură toate condițiile pentru rezolvarea eventualelor situații de criză în care se găsește solicitantul, avându-se în vedere următoarele caracteristici: calitative, cantitativ adecvate și perioada de timp adecvate.
- **abordarea integrată în furnizarea serviciilor sociale:** acordarea de servicii sociale se bazează pe o evaluare completă și complexă (unde este cazul) a nevoilor solicitanților și intervenția asupra tuturor aspectelor problemelor de rezolvat.
- **proximitate în furnizarea de servicii sociale:** serviciile sociale acordate se adaptează la nevoile comunității și ale cetățenilor Orașului Călan.
- **cooperare și parteneriat:** serviciile sociale se acordă în parteneriat și cooperând cu ceilalți furnizori de servicii sociale; se va asigura transferul și monitorizarea beneficiarului atunci când situația o impune, către alte servicii sociale primare sau specializate.
- **orientarea pe rezultate:** direcția de asistență socială are ca obiectiv principal orientarea pe rezultate în beneficiul persoanelor deservite, adresându-se celor mai vulnerabile categorii de persoane, acordarea lui făcându-se în funcție de veniturile și bunurile acestora.
- **îmbunătățirea continuă a calității:** direcția de asistență socială se centreează pe îmbunătățirea continuă a serviciilor sociale și pe eficientizarea resurselor disponibile.
- **respectarea demnității umane:** fiecărei persoane îi este garantată dezvoltarea liberă și deplină a personalității, îi sunt respectate statutul individual și social și dreptul la intimitate și protecție împotriva oricărui abuz fizic, psihic, intelectual, politic sau economic.
- **subsidiaritatea:** persoana care nu-și poate asigura integral nevoile sociale beneficiază de intervenția comunității locale, a structurilor ei administrative sau asociative și, implicit, a statului.

➤ *Strategia se bazează pe respectarea următoarelor valori:*

- **egalitatea de șanse:** toate persoanele beneficiază de oportunități egale cu privire la accesul la serviciile sociale și de tratament egal prin eliminarea oricăror forme de discriminare.
- **libertatea de alegere:** fiecărei persoane îi este respectată alegerea făcută privind serviciul social ce răspunde nevoii sale sociale.
- **independența și individualitatea fiecărei persoane:** fiecare persoană are dreptul să fie parte integrantă a comunității, păstrându-și în același timp independența și individualitatea; aceasta urmărește să evite marginalizarea beneficiarilor de servicii sociale pe baza principiului că toți cetățenii, indiferent dacă necesită servicii de asistență socială sau nu, sunt ființe normale cu nevoi și aspirații umane normale.
- **transparență în participarea și acordarea serviciilor sociale:** fiecare persoană are acces la informațiile privind drepturile fundamentale și legale de asistență socială, precum și posibilitatea de contestare a deciziei de acordare a unor servicii sociale; membrii comunității trebuie încurajați și sprijiniți pentru a putea fi parte integrantă în planificarea și furnizarea serviciilor sociale.
- **confidențialitatea:** furnizorii serviciilor sociale trebuie să ia măsurile posibile și rezonabile, astfel încât informațiile care privesc beneficiarii să nu fie divulgate sau făcute publice fără acordul respectivelor persoane.

3.5.1.3 CONTEXTUL CONSOLIDĂRII IDENTITĂȚII

În ultimii ani, factorii responsabili cu configurarea sistemului de protecție socială la nivel național au recunoscut tot mai mult necesitatea regândirii sistemului național de asistență socială, cu mutarea accentului de pe acordarea măsurilor financiare pe dezvoltarea și diversificarea gamei de servicii sociale astfel încât să acopere cea mai mare parte a categoriilor de persoane defavorizate.

3.5.1.4 OBIECTIVE, GRUPUL ȚINTĂ ȘI PROBLEMELE SOCIALE ALE CATEGORIILOR CUPRINSE ÎN GRUPUL ȚINTĂ**Obiectiv general**

Obiectivul general al strategiei îl reprezintă diversificarea și dezvoltarea serviciilor de asistență socială prin asigurarea aplicării politicilor sociale din domeniul protecției copilului, familiei, persoanelor vârstnice, persoanelor cu dizabilități, precum și altor persoane, grupuri sau comunități în vederea asigurării de servicii sociale de calitate care să aibă o abordare integrată a nevoilor, în relație cu situația economică, starea de sănătate, nivelul de educație și mediul social de viață al beneficiarilor.

Grupul țintă

Conform legii nr. 292/2011, Legea asistenței sociale „grupul vulnerabil desemnează persoane sau familii care sunt în risc de a-și pierde capacitatea de satisfacere a nevoilor zilnice de trai din cauza unor situații de boală, dizabilitate, sărăcie, dependență de droguri sau de alcool ori a altor situații care conduc la vulnerabilitate economică și socială”.

În art. 30 din legea 292/2011 se specifică, categoriile de beneficiari ai serviciilor sociale.

Categoriile de beneficiari sunt copiii, persoanele cu dizabilități, persoanele vârstnice, victimele violenței în familie, persoanele fără adăpost, persoanele cu diferite adicții, respectiv consum de alcool, droguri, alte substanțe toxice, internet, jocuri de noroc etc., victimele traficului de persoane, persoanele private de libertate, persoanele sancționate cu măsură educativă sau pedeapsă neprivativă de libertate aflate în supravegherea serviciilor de probațiune, persoanele cu afecțiuni psihice, persoanele din comunități izolate, șomerii de lungă durată.

Menținerea serviciilor sociale la un nivel de calitate sunt un mijloc prin care cetățenii sunt sprijiniți să devină activi în viața economică și socială a comunităților lor, să depășească situații de dificultate (temporare sau de lungă durată) și să contribuie activ la bunăstarea colectivă.

Principalele grupuri vulnerabile din orașul Călan sunt:

- Copii și familii aflate în dificultate;
- Persoane vârstnice;
- Persoane cu handicap;
- Persoane aparținătoare minorității rome;
- Persoane fără adăpost
- Alte persoane în situații de risc social

➤ **Copiii și familiile aflate în dificultate:**

- a) familii monoparentale;
- b) familii tinere;
- c) copii cu părinți plecați la muncă în străinătate;
- d) victimele violenței în familie;
- e) copiii care cerșesc pe străzi.

Problemele sociale ale copiilor și familiilor aflate în dificultate sunt:

- a) lipsa locuinței;
- b) lipsa actelor de identitate;
- c) resurse financiare insuficiente și dificultăți în gestionarea lor;
- d) dificultăți în găsirea unui loc de muncă;
- e) familii cu climat social defavorabil;
- f) abandonul școlar și delincvența juvenilă;
- g) probleme de sănătate;
- h) dificultăți în obținerea unor drepturi.

Servicii și prestații asigurate: informare și consiliere, ajutor de urgență, ajutor pentru încălzirea locuinței, alocație pentru susținerea familiei, alocație de stat, stimulent educațional, acordarea de lapte praf gratuit, indemnizații lunare și plata asistențelor personali.

➤ **Persoane vârstnice**

Problemele sociale ale persoanelor vârstnice sunt:

- a) sănătatea precară;
- b) venituri mici în raport cu necesitățile;
- c) izolare, singurătate;
- d) capacitatea scăzută de autogospodărire;
- e) absența suportului pentru familia care are în îngrijire un vârstnic dependent;
- e) un număr insuficient de locuri în Centrele de asistență medico-socială din județ;
- f) lipsa locuinței.

Servicii și prestații asigurate: servicii de informare și consiliere; prestații sociale: ajutor social, ajutor de urgență, ajutor pentru încălzire, ajutoare materiale.

➤ **Persoane cu handicap (minori sau adulți)**

Problemele sociale ale persoanelor cu handicap sunt:

- a) accesibilitatea, inclusiv în propria locuință;
- b) lipsa locurilor de muncă protejate;
- c) lipsa profesioniștilor în servicii specializate;
- d) atitudinea discriminatorie a societății;

- e) situația materială precară;
- f) absența suportului pentru familia care are în întreținere persoana cu handicap;
- g) lipsa centrelor rezidențiale / de zi, specializate pe tipuri de handicap.

Servicii și prestații asigurate: servicii de informare și consiliere; identificare de soluții pentru angajarea de asistenți personali pentru a asigura îngrijirea la domiciliu a persoanelor cu handicap grav, indemnizație pentru persoane cu handicap grav, ajutor social, ajutor de urgență, ajutor pentru încălzire.

➤ ***Persoanele de etnie romă***

Problemele sociale ale persoanelor aparținătoare minorității rome sunt:

- a) mentalitatea romilor cu privire la muncă și educație;
- b) sănătate;
- c) familii dezorganizate;
- d) lipsa actelor de identitate;
- e) dificultate în obținerea unui loc de muncă din cauza lipsei calificării;
- f) condiții improprii de locuit;
- g) delicvență;
- h) sărăcia.

Servicii și prestații asigurate: informare și consiliere, ajutor social, ajutor de urgență, ajutor pentru încălzire, ajutoare materiale, alocații de susținere.

➤ ***Persoane fără adăpost:***

Probleme sociale ale persoanelor fără adăpost sunt:

- a) lipsa locuințelor;
- b) lipsa locurilor de muncă;
- c) sănătate precară;
- d) lipsa educației;
- e) dependența de alcool și de droguri;
- f) lipsa de informare;
- g) neacceptarea situației în care se află.

Servicii și prestații asigurate: informare și consiliere, ajutor social, ajutor de urgență, ajutoare materiale.

Tipuri de servicii sociale

Serviciile sociale sunt servicii de interes general și se organizează în forme/structuri diverse, în funcție de specificul activității/activităților derulate și de

nevoile particulare ale fiecărei categorii de beneficiari. Serviciile sociale au caracter pro-activ și presupun o abordare integrată a nevoilor persoanei, în relație cu situația socio-economică, starea de sănătate, nivelul de educație și mediul social de viață al acesteia.

Tipurile de servicii sociale identificate la nivelul Orașului Călan, care vor fi acordate beneficiarilor cuprinși în Grupul țintă, în intervalul 2021-2031, sunt:

- **După scopul serviciului:** servicii de asistență și suport pentru asigurarea nevoilor de bază ale persoanei, servicii de îngrijire personală, de recuperare/reabilitare, de inserție/reinserție socială etc.;
- **După categoriile de beneficiari:** servicii sociale destinate copilului și/sau familiei, persoanelor cu dizabilități, persoanelor vârstnice, persoane cu diferite adicții, respectiv consum de alcool, droguri, alte substanțe toxice, internet, jocuri de noroc etc., persoanelor private de libertate, persoanelor sancționate cu măsură educativă sau pedeapsă neprivativă de libertate, aflate în supravegherea serviciilor de probațiune, persoanelor cu afecțiuni psihice, șomerilor de lungă durată, precum și servicii sociale de suport pentru aparținătorii beneficiarilor;
- **După locul de acordare serviciile sociale se asigură:**
 - la domiciliul beneficiarului;
 - în comunitate;
 - în Centrul de asistență medico-socială
- **După regimul juridic al furnizorului serviciile sociale** pot fi organizate ca structuri publice sau private;
- **După regimul de acordare:** în regim normal și regim special:
 - servicii acordate în regim de accesare, contractare și documentare uzuale;
 - servicii acordate în regim special cu eligibilitate și accesibilitate extinsă, care vizează măsurile preventive care se oferă în regim de birocrație redusă și un set de servicii sociale, care vor fi accesate de beneficiar doar în condițiile păstrării anonimatului, respectiv de persoane dependente de droguri, alcool, victime ale violenței în familie etc. Serviciile acordate în regim special pot fi furnizate fără a încheia contract cu beneficiarii;
 - categoria serviciilor acordate în regim special este reglementată prin lege specială.

3.5.1.5 PLANUL LOCAL DE ACȚIUNE PENTRU DEZVOLTAREA SERVICIILOR SOCIALE LA NIVELUL ORAȘULUI CĂLAN

Obiectiv general: diversificarea și dezvoltarea serviciilor de asistență socială prin asigurarea aplicării politicilor sociale din domeniul protecției copilului, familiei, persoanelor vârstnice, persoanelor cu dizabilități, precum și altor persoane, grupuri sau comunități în vederea asigurării de servicii sociale de calitate care să aibă o abordare integrată a nevoilor, în relație cu situația economică, starea de sănătate, nivelul de educație și mediul social de viață al beneficiarilor.

Obiective specifice:

Obiectiv specific 1: Implementarea unitară și coerentă a prevederilor legale din domeniul asistenței sociale, corelate cu nevoile și problemele sociale ale Grupului țintă:

Activități/acțiuni/măsuri	Termen	Responsabili / Surse de finanțare
Colectarea informațiilor necesare identificării sau actualizării nevoilor sociale la nivelul Orașului Călan	Permanent	Direcția de Asistență Socială / bugetul local
Constituirea categoriilor de beneficiari de servicii sociale la nivelul localității, repartizați în funcție de tipurile de servicii sociale reglementate de lege	Permanent	Direcția de Asistență Socială / bugetul local
Asigurarea și urmărirea încadrării în standardele de cost și de calitate pentru serviciile sociale acordate, cu respectarea prevederilor legale	2022-2032	Direcția de Asistență Socială
Asigurarea resurselor financiare, materiale și umane necesare	Permanent	Primăria Orașului Călan / bugetul local
Monitorizarea și evaluarea serviciilor sociale furnizate la nivelul Orașului Călan	2022-2032	Primar / Secretar

Obiectiv specific 2: Înființarea și actualizarea continuă a unei baze de date care să cuprindă date privind beneficiarii (date de contact, vârstă, nivel de pregătire școlară și profesională, adrese de domiciliu etc.), date privind indemnizațiile acordate (ajutoare sociale, ajutoare de urgență, ajutoare pentru încălzire, ajutoare materiale, alocații de susținere etc.), cuantumul și data acordării acestora, precum și alte informații relevante pentru completarea bazei de date.

Activități/acțiuni/măsuri	Termen	Responsabili / Surse de finanțare
Măsuri de facilitare a accesului persoanelor aflate în grupul țintă în acordarea ajutoarelor financiare, materiale și medicale pentru situațiile reglementate de lege: ajutoare sociale, ajutoare de urgență, ajutoare pentru încălzire, ajutoare materiale, alocații de susținere etc.	2022-2032	Direcția de Asistență Socială / bugetul local
Crearea unei evidențe informatizate (fișiere, foldere, tabele centralizatoare etc.) care să cuprindă toate informațiile referitoare la beneficiarii de servicii sociale	Permanent	Direcția de Asistență Socială / bugetul local
Centralizarea datelor, verificarea și corelarea cu evidențele numerice, financiare din compartimentele contabilitate, resurse umane etc.	Permanent	Direcția de Asistență Socială
Actualizarea continuă a întregii baze de date.	Permanent	Direcția de Asistență Socială

Obiectiv specific 3: Înființarea și implementarea unui sistem armonizat, integrat și performant de furnizare a tuturor categoriilor de servicii sociale la nivelul orașului.

Activități/acțiuni/măsuri	Termen	Responsabili / Surse de finanțare
Acțiuni privind prevenirea abuzului, neglijării, exploatării și a oricăror forme de violență asupra copilului sau de separare a copilului de părinții naturali, prevenirea malnutriției și îmbolnăvirilor, informarea părinților și a copiilor cu privire la alimentația celor mici, inclusiv cu privire la avantajele alăptării, igienei și salubrității	Permanent	Direcția de Asistență Socială / bugetul local

<p>mediului înconjurător, verificarea periodică a tratamentului copiilor care au fost plasați pentru a primi îngrijire, protecție sau tratament, dezvoltarea, în unitățile școlare, de programe de educație a copiilor pentru viață, inclusiv educație sexuală pentru copii, în vederea prevenirii contactării bolilor cu transmitere sexuală și a gravidității minorelor etc.</p>		
<p>Acțiuni de încurajare a activității de voluntariat în rândul tinerilor în domenii de interes public, conform legii, de consultanță gratuită în domeniul planificării familiale pentru tinerele familii, de asigurare a cadrului legal pentru accesul tinerilor la programele de educație pentru sănătate, pentru tratament gratuit al tinerilor suferinzi de boli cronice, pentru asistență medicală gratuită tinerilor care urmează o formă de învățământ autorizată sau acreditată, conform legii, precum și promovarea unor măsuri de reintegrare socială a tinerilor dependenți de alcool, droguri sau alte substanțe nocive etc.</p>	<p>Permanent</p>	<p>Direcția de Asistență Socială / bugetul local</p>
<p>Colaborarea cu instituțiile județene în vederea asigurării furnizării de servicii pentru persoanele vârstnice și facilitarea accesului acestora în centre sociale, precum și a persoanelor cu handicap. Acțiuni de asigurare și dezvoltare a serviciilor comunitare pentru persoanele vârstnice prin îngrijire temporară sau permanentă la domiciliu.</p>	<p>Permanent</p>	<p>Direcția de Asistență Socială / bugetul local, bugetul de stat</p>
<p>Dezvoltarea serviciului la domiciliu destinat persoanelor adulte cu dizabilități prin asistenți personali.</p>	<p>Permanent</p>	<p>Direcția de Asistență Socială / bugetul local, bugetul de stat, ONG</p>

Obiectiv specific 4: Identificarea și evaluarea situațiilor copiilor aflați în dificultate și modul de respectare a drepturilor acestora.

Activități/acțiuni/măsuri	Termen	Responsabili / Surse de finanțare
Investigarea și analiza amănunțită a tuturor elementelor care sunt implicate în cazul instrumentat: copilul și mediul său de viață, familia și sistemul acestuia de relații, factorii care au generat situația problematică, resursele posibile pentru rezolvarea cazului etc.	2022-2032	Primar / Direcția de Asistență Socială
Întocmirea planului de servicii în vederea mobilizării și implicării tuturor resurselor umane, financiare, materiale, comunitare identificate, în vederea rezolvării cazului prin îndeplinirea obiectivelor planului.	2022-2032	Direcția de Asistență Socială
Înființarea de servicii pentru victimele violenței domestice	2022-2032	Primăria Orașului Călan / bugetul local
Înființare centre de urgență pe timp de iarnă	2022-2032	Primăria Orașului Călan / bugetul local

Obiectiv specific 5: Îmbunătățirea metodelor de consiliere, informare și monitorizare a familiilor cu copii în întreținere, cu privire la exercitarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor părintești, asupra drepturilor copilului și asupra serviciilor disponibile pe plan local.

Activități/acțiuni/măsuri	Termen	Responsabili
Monitorizarea familiei copilului prin urmărirea și evaluarea permanentă a situației beneficiarului pentru a se asigura starea de echilibru urmărită în rezolvarea cazului.	2022-2032	Direcția de Asistență Socială
Prevenirea marginalizării familiei prin sprijin și îndrumare în vederea obținerii și respectării drepturilor fundamentale ale copilului.	2022-2032	Direcția de Asistență Socială

Obiectiv specific 6: Creșterea numărului de acțiuni de informare la nivelul comunității în ceea ce privește posibilitățile legale de care pot dispune părinții care pleacă la muncă în străinătate, în vederea asigurării protecției fizice și juridice a copiilor care urmează să rămână în țară.

Activități/acțiuni/măsuri	Termen	Responsabili
Desfășurarea de activități de informare în comunitate în scopul identificării copiilor cu părinți plecați în străinătate.	Permanent	Direcția de Asistență Socială

Obiectiv specific 7: Facilitatea și încurajarea dezvoltării relațiilor interumane cu restul beneficiarilor persoane vârstnice.

Activități/acțiuni/măsuri	Termen	Responsabili
Implicarea comunității în problematica și îmbunătățirea vieții persoanelor vârstnice.	Permanent	Primăria Orașului Călan / Direcția de Asistență Socială

Obiectiv specific 8: Menținerea persoanelor aflate în dificultate în comunitățile de domiciliu prin dezvoltarea de servicii sociale adecvate, facilitarea accesului la servicii adaptate nevoilor persoanelor cu dizabilități, facilitarea accesului persoanelor cu handicap la mediul fizic, educațional, informațional.

Activități/acțiuni/măsuri	Termen	Responsabili
Organizarea de cursuri de instruire / formare profesională cu asistenții personali ai persoanelor cu handicap grav	2022-2032	Direcția de Asistență Socială
Monitorizarea activității asistenților personali ai persoanelor cu handicap grav	2022-2032	Direcția de Asistență Socială
Monitorizarea copiilor încadrați în grad de handicap, a modului de implementare a planului de abilitare/reabilitare	2022-2032	Direcția de Asistență Socială
Consiliere și sprijin acordate persoanelor / familiilor în vederea obținerii beneficiilor și serviciilor sociale de către copiii și adulții cu handicap	2022-2032	Direcția de Asistență Socială
Accesibilizarea paginii de internet a primăriei pentru persoane cu handicap vizual și mintal și utilizarea pictogramelor în toate serviciile	2022-2032	Primăria Orașului Călan

Obiectiv specific 9: Realizarea unor parteneriate public-public, public-privat cu alte autorități sau instituții publice, ONG-uri, centre sociale etc., adaptate nevoilor sociale și resurselor disponibile la nivelul orașului inițiate și realizate după efectuarea unor studii de piață referitoare la nevoile sociale și prioritățile generale ale comunității locale.

Activități/acțiuni/măsuri	Termen	Responsabili
Elaborarea procedurilor de selecție a proiectelor de parteneriat	2022-2032	Primar / Secretar general Direcția de Asistență Socială
Inițierea și ulterior implementarea unor proiecte cu finanțare externă în domeniul asistenței și serviciilor sociale locale, care urmează a fi accesate din fondurile europene repartizate în exercițiul bugetar 2020-2030, care pot include diverse parteneriate cu alte structuri publice sau private (ONG-uri, fundații, asociații)	2022-2032	Primăria orașului Călan

Obiectiv specific 10: Dezvoltarea unor atitudini pro-active și participative în rândul populației localității și a beneficiarilor de servicii sociale

Activități/acțiuni/măsuri	Termen	Responsabili / Surse de finanțare
Informare și consiliere a locuitorilor orașului Călan, în orice domeniu de interes al serviciilor și măsurilor sociale	Permanent	Direcția de Asistență Socială
Activități privind combaterea riscului de excluziune socială și a marginalizării sociale	Permanent	Direcția de Asistență Socială / bugetul local, AJPIS, DGASPC
Realizarea de programe de educație parentală și activități de informare individuală și consiliere a părinților care intenționează să plece în străinătate, precum și a persoanei desemnate ca reprezentant legal al copilului	Permanent	Direcția de Asistență Socială / bugetul local
Realizarea unor planuri de servicii în vederea instituirii unei măsuri de protecție specială pentru copiii ai căror părinți sunt plecați la muncă în străinătate	Permanent	Direcția de Asistență Socială / bugetul local, AJPIS, DGASPC

Măsurile de implicare a asistentului/asistenților medicali comunitari și/sau a medicilor de familie din localitate în programele de prevenire a stării de sănătate a populației orașului Călan, indiferent de vârstă	Permanent	Direcția de Asistență Socială / bugetul local
--	-----------	---

În conformitate cu dispozițiile art. 5 din Anexa 3 la H.G. 797/2017 și în concordanță cu Planul de acțiune de implementare a Strategiei pentru perioada 2021-2031, anual se va elabora un Plan anual de acțiune privind serviciile sociale administrate și finanțate din bugetul local. Acest Plan anual de acțiune va cuprinde date detaliate privind: numărul și categoriile de beneficiari, serviciile sociale existente, serviciile sociale propuse pentru a fi înființate, programul de contractare a serviciilor din fonduri publice, bugetul estimat și sursele de finanțare.

3.5.1.6 IMPLEMENTAREA, MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA STRATEGIEI

I. Implementarea strategiei

Implementarea strategiei de dezvoltare a serviciilor sociale furnizate la nivelul orașului Călan pentru perioada 2022- 2032 se va realiza în baza Planului de măsuri pentru implementarea strategiei și a Planurilor anuale de acțiune înaintate Consiliului Local la începutul fiecărui an.

Planurile anuale de acțiune vor cuprinde măsurile propuse a fi implementate în anul respectiv, termenele de realizare, sursele de finanțare și se vor realiza prin prioritizarea obiectivelor stabilite în Planul local de acțiune din prezenta Strategie.

II. Monitorizarea și evaluarea strategiei

Monitorizarea și evaluarea implementării Strategiei, respectiv a planurilor anuale de acțiune constă, în principal, în verificarea atingerii obiectivelor propuse. În acest sens se vor elabora instrumente de monitorizare și evaluare a planurilor anuale de acțiune, precum și a atingerii obiectivelor generale prevăzute în Strategie.

În funcție de rezultatele evaluării și monitorizării și în acord cu modificările legislative sau cu modificările intervenite în contextul social, economic, cultural, Strategia poate fi revizuită sau completată ori de câte ori este necesar.

III. Finanțarea obiectivelor strategiei

Pentru atingerea obiectivelor stabilite în strategie, se au în vedere mai multe surse de finanțare:

- bugetul de stat
- bugetul local
- donații, sponsorizări sau alte contribuții din partea persoanelor fizice ori juridice din țară și din străinătate.

3.6 Economia locală**➤ Sectorul primar - Agricultura**

În ce privește structura suprafeței fondului funciar după modul de folosință, situația acestuia se prezintă astfel:

Modul de folosință pe suprafața agricolă	Suprafața (ha)
Total	10.273
Terenuri agricole total	7.298
Terenuri arabile	3.419
Pășuni	2.626
Fânețe	1.145
Livezi	80
Terenuri neagricole total	2.975
Păduri și alte terenuri cu vegetație forestieră	1.814
Terenuri cu ape și ape cu stuf	115
Căi de comunicație și căi ferate	279
Terenuri ocupate cu construcții și curți	631
Terenuri degradate și neproductive	136

Tabelul nr. 24 – Situație terenuri

Sursa: Primăria orașului Călan

Din totalul de 10.273 ha ce constituie suprafața teritoriului administrativ al orașului, terenul arabil ocupă o suprafață de 3.419 ha, reprezentând 33% din totalul suprafeței orașului.

Teritoriul orașului, definește clar funcțiunea predominant agricolă prin cele 7.298 ha - total teren agricol din suprafața totală a teritoriului administrativ. Terenul arabil deține un rol important în cadrul teritoriului la care se adaugă suprafața pășunilor (2.626 ha), a fânețelor (1.145 ha), și a livezilor (80 ha).

O altă bogăție naturală a orașului o reprezintă resursele forestiere.

În ce privește structura suprafeței agricole după localitate, situația acestuia se prezintă astfel:

Localitatea	Teren agricol total (ha)
Crișeni	252
Săcel	395
Valea Sângeorgiului	823
Grid	550
Streisângeorgiu	612
Ohaba	223
Strei	495
Nădăștia de Jos	721
Nădăștia de Sus	724
Batiz	740
Sântămăria de Piatră	650
Sâncrai	555
Călanul Mic	280
Orașul Vechi Călan	278
TOTAL:	7.298

Tabelul nr 25 – Structura suprafeței agricole

Sursa: Primăria orașului Călan

Suprafața recoltată în anul 2019 este prezentată în tabelul de mai jos:

Nr.crt.	Principalele culturi	Suprafața recoltată (ha)
1.	Grâu	115
2.	Triticale	15
3.	Orz	9
4.	Orzoaică	5
5.	Ovăz	30
6.	Porumb	470
7.	Cartofi	30
8.	Legume	85

Tabelul nr 26 –Suprafața recoltată în 2019

Sursa: Primăria orașului Călan

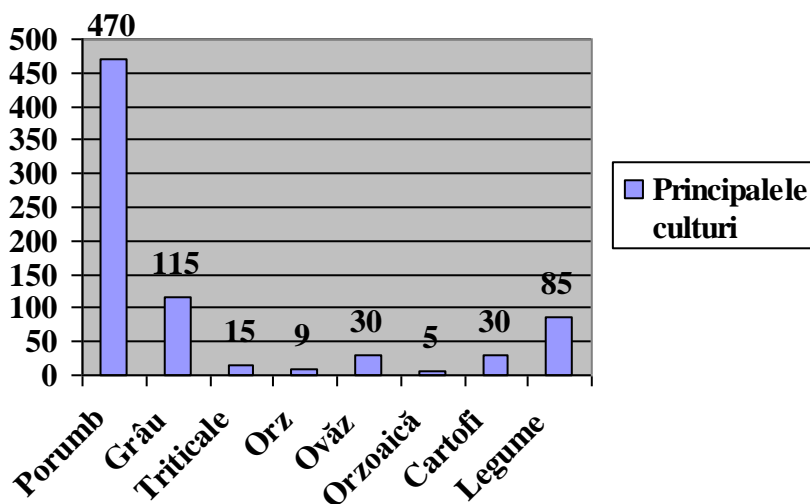


Figura nr. 16: Principalele culturi

Producția agricolă este reprezentată în principal de către cultura de porumb, urmată de producția de grâu, producția de legume, cartofi, ovăz, triticale, orz și orzoaică.

Creșterea animalelor reprezintă o componentă principală a activității agricole.

Principalele categorii de animale care reprezintă sectorul zootehnic sunt definite de către ovine, caprine, bovine și bubaline, porcine și păsări.

Efectivul de animale și păsări

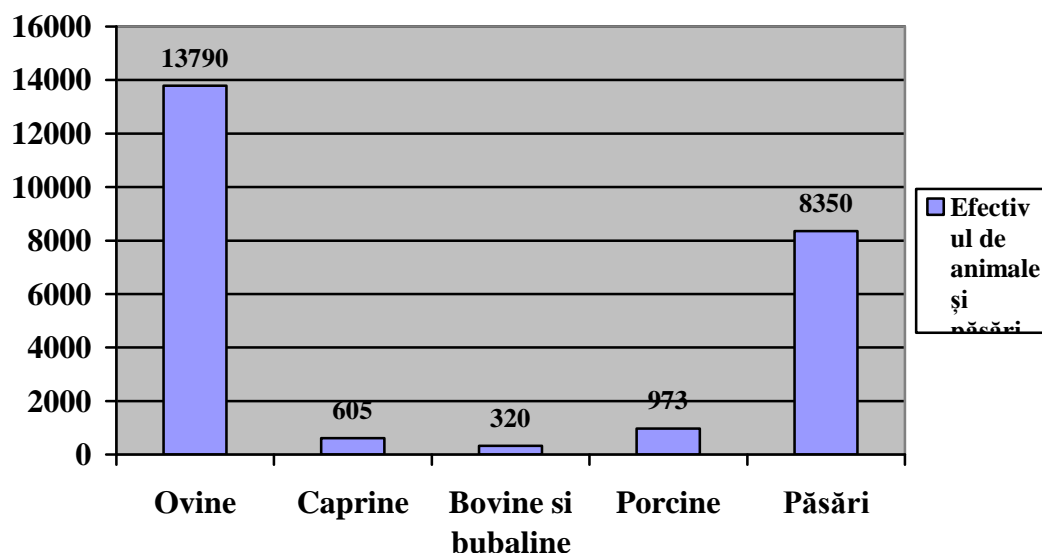


Figura nr. 17: Efectivul de animale și păsări

Efectivul de ovine este reprezentativ la nivelul teritoriului administrativ.

➤ Sectorul secundar - Industria orașului Călan - și terțiar - Servicii

Orientarea economiei localității Călan spre o dezvoltare durabilă în concordanță cu interesele naționale impune implicarea profundă în acest proces, a industriei, aceasta având o contribuție majoră în atingerea obiectivelor generale ale politicii industriale.

Economia orașului Călan pare a fi diversificată, fiind reprezentative diferite sectoare ale industriei cum ar fi: producție, procesare, servicii etc., dar în special se remarcă industria de textile și industria metalelor și a produselor metalice, companii de construcție și întreprinderi comerciale și de servicii mai mici și mijlocii înființate de antreprenorii locali.

Industria orașului Călan a fost afectată după anul 1989 de procesul de restructurare industrială, sectorul cel mai afectat fiind cel siderurgic.

În prezent producția industrială s-a orientat spre sectorul construcțiilor și a industriei ușoare.

De asemenea se află în plină dezvoltare sectorul comerțului cu mărfuri și al serviciilor, în special transporturile rutiere de mărfuri și serviciile de întreținere și înfrumusețare.

Societăți cu pondere importantă în sectorul productiv și servicii

Nr. crt.	Denumirea firmei	Domeniu de activitate	Cifra de afaceri 2020 - mii lei -	Nr. total salariați
1	DRUPO SRL	Construcții drumuri și poduri	80.272.329	228
2	Uniotex SRL	Fabricare articole lenjerie	5.761.599	97
3	Loga Technic Parts SRL	Operațiuni de mecanica generala	1.931.678	9
4	Andy's Logistic SRL	Transporturi rutiere de marfuri	1.734.672	6
5	Prioritar Impex SRL	Produse panificație	4.270.375	27
6	Proactiv SRL	Inginerie și consultanță tehnică	56.286.971	153
7	Toma Mondo Trans SRL	Transporturi rutiere	5.835.798	20
8	Reparatii Siderurgice SA	Construcții metalice	1.711.191	22
9	Vandra Trans SRL	Transporturi rutiere	2.899.244	9
10	Prest Todosin SRL	Comert cu amanuntul	1.657.574	7
11	Coramed medizische SRL	Fabricarea echipamente pentru radiologie electrodiagnostic	16.635.230	78
12	Sentro Prod SRL	Fabricarea articolelor din material plastic pentru construcții	7.335.036	18
13	Crystalin Construct SRL	Comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor	630.302	13
14	Casito Transimpex SRL	Centru de producere și desfacere a materialelor de constructii	38.400.407	76
15	Amaretto Narsil SRL	Fabricarea biscuitilor și piscoturilor, fabricarea prajiturilor și a produselor	930.507	10

		conservate de patiserie		
16	Brutaria B&B SRL	Fabricarea pâinii, fabricarea prăjiturilor și a produselor proaspete de patiserie	1.063.017	17

Tabelul nr 27 – Situație societăți

Sursa: www.mfinante.ro, *ultima actualizare anul 2020*

În evidențele instituției sunt înregistrate un număr de 447 firme autorizate. Densitatea întreprinderilor/1000 locuitori este de 0,45.

Evoluția numărului de salariați este prezentată în tabelul următor:

	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019
Nr. persoane	1189	1132	1003	1025	1020

Tabelul nr 28 – Evoluția numărului mediu de salariați

Sursa: <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>

Conform datelor Institutului Național de Statistică, evoluția numărului de salariați la nivelul orașului Călan prezintă o scădere în perioada 2015 – 2019. Astfel, în anul 2015 erau un număr mediu de 1189 salariați, iar în anul 2019 numărul salariaților a scăzut la 1020.

Situația celor mai importante firme pe sectoare de activitate, conform codului CAEN, se prezintă astfel:

a) Industria produselor metalice și construcții:

- SC DRUPO SRL Călan – construcții de drumuri și poduri
- SC Loga Technic Parts SRL Călan – operațiuni de mecanică generală
- SC Reparații Siderurgice SA- construcții metalice
- SC Casito SRL – Extracție nisip și pietriș

b) Industria ușoară și a confecțiilor

- SC Coramed Medizinische Produkte SRL - producție echipament medical
- Uniotex SRL – fabricare articole lenjerie
- Sentro Prod SRL- fabricare articole material plastic

c) Industria alimentară:

- Prioritar Impex – produse panificație
- Panipat Prod Impex - produse panificație

- Cipri Prest - produse panificație
- Amareto Narsil – produse patiserie și cofetarie
- Brutăria B&B-produse panificatie

Parc industrial Călan

Scurtă prezentare

Începând cu anul 2016 și-a deschis porțile pentru investitori, Parcul Industrial Călan, unul dintre cele mai mari parcuri industriale din vestul României (realizat prin Programul Operational Regional 2007-2013).

Parcul Industrial Călan a fost înființat prin ordinul M.D.R.A.P. nr. 495/2016 și funcționează sub directa gestionare și administrare a S.C. Parc Industrial Călan S.R.L, persoană juridică română, înființată în condițiile legii de către fondatorii săi, Județul Hunedoara și Orașul Călan.

Parcul Industrial Călan a atras în cursul anului 2021 prin licitație publică, cea mai importantă investiție derulată în orașul Călan după anul 1989 și anume: ”Construire hală depozitare articole alimentare și nealimentare, birouri, anexe tehnice amenajări exterioare, împrejmuire, racorduri și bransamente la utilități și organizarea execuției lucrărilor”. Valoarea totală a investiției este de 44.598.535 lei, fiind cea mai mare investiție realizată în parc de la înființarea acestuia și până în prezent, urmând a genera un număr total de peste 200 de locuri de muncă

Accesibilitate:

- parcul industrial este situat la 12 km de autostrada Deva –Sibiu;
- parcul industrial este amplasat în imediata apropiere a DN 66;
- distanța față de aeroportul Sibiu 110 km, 180 km față de aeroportul Timișoara și 180 km față de aeroportul din Cluj-Napoca;
- situat în imediata apropiere a căii ferate Simeria-Petroșani în vecinătatea terminalelor de marfă ale CFR: 1km distanță față de stația CFR Călan Băi, respectiv 10 km față de stația CFR Simeria Triaj;
- în jurul orașului Călan, pe o rază de 30 km, se formează o importantă aglomerare urbană de aproximativ 200.000 locuitori;
- localități apropiate: Deva 28 km, Hunedoara 15 km, Simeria 15 km, Hațeg 20 km, Orăștie 30 km, Sebeș 62 km, Alba Iulia 72 km, Petroșani 65 km.

Suprafața parcului industrial este de 46,16 ha. Dintre acestea 33,18 ha sunt parcelate și puse la dispoziția potențialilor investitori (fiecare parcelă beneficiind de acces rutier și utilități).

Parcul industrial mai cuprinde:

- Un sediul central – suprafața ocupată de 0,8 ha, clădirea fiind o construcție cu P+3E și o suprafață totală desfășurată de 3050 mp.

- Trei hale în suprafață totală de 1617 mp, din care o hală de producție cu o suprafață de 469 mp, respectiv 2 hale de depozitare fiecare cu o suprafață de 574 mp.

Parcul industrial este dotat cu toate utilitățile necesare :

- rețea de alimentare cu gaz metan, cu un debit aprobat de 7255 mc/h;
- rețea de alimentare cu energie electrică cu o putere instalată de 2 MW;
- rețea de canalizare (diametrul conductei 250mm);
- rețea de alimentare cu apă (debit de până la 60mc/h);
- rețea de căi de acces și drumuri interioare cu o lungime de peste 3500m;
- rețea de iluminat stradal pentru căile de acces în incintă și din interiorul parcului.

Facilități oferite investitorilor:

- scutiri de la plata impozitului pe teren și clădiri.
- scutiri de la plata taxelor pentru eliberarea certificatului de urbanism și autorizației de construire pentru investițiile ce vor fi ridicate pe teritoriul Parcului Industrial.

Sunt rezidenți în Parcul Industrial Călan:

- S.C. LOGA TECHNIC PARTS S.R.L.CĂLAN - operațiuni de mecanică generală
- S.C. TOMA MONDOTRANS S.R.L. CĂLAN - transportator rutier
- S.C. LUKOS TRADE SRL CĂLAN - activități de consultanță în tehnologia informației
- S.C. AUTOPOL ADRIAN SRL CĂLAN - întreținerea și repararea autovehiculelor
- S.C. DAVID DRIVE SRL CĂLAN - școli de conducere (pilotaj)
- S.C. AMARETTO NARSIL SRL CĂLAN - fabricarea biscuiților și pișcoturilor, fabricarea prăjiturilor și a produselor conservate de patiserie.
- S.C. DEVIA TRANS VALCELELE BUNE - activități de construcții a clădirilor rezidențiale și nerezidențiale
- S.C. TRUTECH SRL CĂLAN - activități de realizare a soft-ului la comandă
- S.C. AUTO TOMUTA MARIO S.R.L CĂLAN - întreținerea și repararea autovehiculelor
- S.C. TRANS AUTO AIS SRL - întreținerea și repararea autovehiculelor
- S.C. PROACTIV S.R.L CĂLAN - activități de inginerie și consultanță tehnică legate de aceasta.
- S.C. ANDY ' S LOGISTIC S.R.L. CĂLAN - transporturi rutiere de mărfuri
- S.C. SENTRO PROD S.R.L. GIARMATA- Fabricarea articolelor din material plastic pentru construcții
- S.C. CARPATHIAN BERRIES S.R.L.- Cultivarea fructelor, arbuștilor fructiferi, căpșunilor, nuciferilor și a altor pomi fructiferi
- S.C. WINCON S.R.L. CLUJ NAPOCA - Închirierea sau subînchirierea bunurilor imobiliare proprii sau închiriate

- S.C. EVATERM CONFEX S.R.L. CĂLAN - Fabricarea articolelor din material plastic pentru construcții
- S.C. EUROMASTER S.R.L. OTOPENI - Comerț cu ridicata al mașinilor unelte
- S.C. ECO GREEN POWER S.R.L. DEVA - Comerț cu amănuntul al carburanților pentru autovehicule în magazine specializate
- S.C. COMPUTERLINE SERVICES S.R.L. - Repararea calculatoarelor și a echipamentelor periferice
- S.C. GLOBEXTERRA S.A – Activități de consultanță pentru afaceri și management
- S.C. BOB&FLO AUTO LINE S.R.L – Comerț cu piese și accesorii întrețineri și repararea aerovehiculelor

3.7 Administrația publică locală

Administrația publică locală este reprezentată de către Primăria orașului Călan și Consiliul Local al orașului Călan.

Primăria orașului Călan este organizată și funcționează potrivit prevederilor Codului Administrativ nr. 57/2019, cu modificările și completările ulterioare și în conformitate cu hotărârile Consiliului Local Călan privind aprobarea organigramei, a numărului de posturi și a statului de funcții ale aparatului propriu de specialitate.

Primarul, viceprimarul, secretarul, împreună cu aparatul propriu de specialitate constituie o structură funcțională cu activitate permanentă, denumită Primăria Orașului Călan, ce duce la îndeplinirea hotărârilor luate de Consiliul Local și dispozițiile Primarului, bazându-se pe problemele colectivității locale.

Primarul este șeful administrației publice locale a orașului Călan și al aparatului propriu de specialitate pe care îl conduce și îl controlează, având principale atribuții următoarele:

- este ordonatorul principal de credite;
- conduce aparatul propriu de specialitate;
- controlează activitatea tuturor serviciilor publice;
- reprezentare în relațiile cu alte autorități, persoane fizice, persoane juridice române sau de altă naționalitate.

Primăria Orașului Călan reprezintă administrația publică locală prin care se realizează autonomia locală. Autoritatea publică este reprezentată de consiliul local, ca autoritate deliberativă, și primar, ca autoritate executivă.

Consiliul Local este format din consilieri locali aleși de către populația orașului în urma alegerilor locale care se derulează la fiecare 4 ani.

Consiliul local reprezintă legislativul local, instituția care gestionează activitatea economică și legislativă a localității prin Hotărârile de Consiliu Local care sunt adoptate în ședințele ordinare și extraordinare desfășurate în fiecare lună.

Consiliul Local Călan este format din 17 consilieri, iar structura politică este următoarea:

Partid	Număr consilieri
P.N.L.	8
P.S.D.	7
A.L.D.E.	1
Consilier Independent	1

Tabelul nr. 29 – Structura politică a Consiliului Local Călan

Sursa: Primăria Călan

Primarul și viceprimarul orașului au obligația de a organiza, pe baza măsurilor stabilite de Consiliul local, îndeplinirea integrală a sarcinilor de serviciu, îmbunătățirea continuă a activității personalului din aparatul de specialitate, asigurând întărirea disciplinei în muncă, exercitând un control permanent asupra modului de îndeplinire a sarcinilor prevăzute în programele de activitate săptămânale, lunare și de perspectivă.

Administrația locală a orașului Călan este formată din:

Angajați	Număr persoane
Administrație publică	30
Asistenți personali pentru persoanele încadrate în grad grav de handicap	36
Salubritate, gospodărire comunală	34
Polițiști locali	15
Funcționari la evidența persoanei, starea civilă	2
Piața Călan	2
Asistență medicală școlară și comunitară	2
Total	121

Tabelul nr. 30 – Administrația locală a orașului Călan

Sursa: Primăria Călan

Personalul din aparatul de specialitate își desfășoară activitatea pe bază de programe de activitate, sub îndrumarea primarului, viceprimarului și secretarului.

Periodic, primarul, viceprimarul și secretarul realizează instruirea personalului din aparatul de specialitate în probleme profesionale, pe plan local.

Principalele atribuții și sarcini specifice ce revin aparatului de specialitate în domeniul administrației publice locale sunt:

- întocmește lucrările pregătitoare privind organizarea și desfășurarea alegerilor generale și locale;
- elaborează proiectele programelor de dezvoltare economico-socială, urmărind îndeplinirea obiectivelor prevăzute în programele aprobate;
- asigură primirea și transmiterea spre rezolvare persoanelor competente a cererilor, reclamațiilor, sesizărilor și propunerilor cetățenilor, urmărind soluționarea lor și expedierea în termenele prevăzute de legislația în vigoare;
- organizează primirea în audiență a cetățenilor de către primarul, viceprimarul și secretarul orașului și urmăresc rezolvarea problemelor ridicate;
- inițiază acțiuni de popularizare a legilor și a celorlalte acte normative;
- înregistrează, repartizează și expediază corespondența și urmăresc rezolvarea ei în termenele prevăzute de legislația în vigoare;
- asigură evidența, păstrarea și conservarea documentelor secrete de stat și de serviciu;
- asigură folosirea documentelor și eliberarea de certificate, copii și extrase de pe documentele ce le dețin, în condițiile prevăzute de lege;
- ia măsuri cu privire la selecționarea și conservarea arhivei instituției și asigură păstrarea materialului selectat la Arhivele Statului;
- sesizează de îndată conducerea instituției, Consiliul Local și organul local de poliție în caz de pierdere, alterare, distrugere sau sustragere a documentelor secret de serviciu sau de transmitere ori divulgare a unor informații sau alte date având acest caracter;
- răspunde de aplicarea legii cu privire la confecționarea și folosirea sigiliilor și a ștampilelor;
- asigură paza bunurilor publice și a locuințelor din oraș cu ajutorul paznicilor, conform hotărârii de Consiliu Local.

Situația financiară a bugetului local:

	2019 - mii lei-	2019 - mii lei-	2020 - mii lei-
Venituri totale	30.799,64	36.077,00	35.475,62
Cheltuieli totale	40.274,20	41.633,59	38.513,00

Tabelul nr. 31 – Situația financiară a bugetului local

Sursa: Primăria Călan

Prin POR 2014-2020 a fost obținută finanțarea pentru următoarele proiecte:

Titlu Proiect	Cod proiect	Valoare	Stadiu
Eficiența energetică în sectorul rezidențial, orașul Călan, județul Hunedoara	SMIS 120856	19255266,28	Implementate
Îmbunătățirea eficienței energetice și reducerea emisiilor de CO2 în sectorul rezidențial, orașul Călan, județul Hunedoara	SMIS 18811	1858291,48	Finalizat
Îmbunătățirea eficienței energetice și reducerea emisiilor de CO2 în sectorul rezidențial, orașul Călan, județul Hunedoara	SMIS 118930	2845440,23	Finalizat
Îmbunătățirea eficienței energetice și reducerea emisiilor de CO2 în sectorul rezidențial, orașul Călan, județul Hunedoara	SMIS 118954	3471008,42	Finalizat
Creșterea eficienței energetice a clădirii publice – Grădinița „Voinicelul” din orașul Călan	SMIS 114040	2463704,3	Finalizat

Tabelul nr. 32 – Proiecte implementate prin POR 2014-2020

Sursa: Primăria Călan

O infrastructură digitală coerentă și integrată la nivelul administrației publice din România care să ofere servicii digitale de înaltă calitate atât cetățenilor, cât și companiilor este imperativă, prin realizarea acestui obiectiv creându-se condițiile pentru adoptarea tehnologiilor digitale în toate sectoarele și domeniile de activitate ale instituțiilor statului și pentru creșterea numărului de cetățeni și companii care vor putea beneficia și fructifica oportunitățile oferite de digitalizare.

Implementarea pe scară largă a soluțiilor digitale va contribui, la creșterea gradului de transparentizare a activității autorităților statului și la reducerea barierelor birocratice, contribuind, de asemenea, la realizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă.

Orașul inteligent – „SmartCity” - este acela care utilizează în mod curent servicii „smart” pentru satisfacerea nevoilor sau cerințelor identificate de cetățeni sau mediul de afaceri, serviciile „smart” reprezentând acele servicii furnizate cu ajutorul sau prin intermediul tehnologiilor „smart”.

UE consideră că Smart City este o ”strategie cheie pentru combaterea sărăciei și inegalității, șomajului și pentru gestionarea eficientă a resurselor și definește orașul inteligent ca “un loc în care serviciile și rețelele tradiționale sunt făcute mai eficiente prin folosirea tehnologiilor de telecomunicații și digitale în folosul cetățenilor săi și economiei.

Infrastructura IT care livrează servicii publice digitale existentă în prezent în cadrul instituției noastre, este inadecvată, fragmentată, depășită din punct de vedere tehnologic, cu nivel redus de interoperabilitate și grad scăzut de securitate cibernetică.

Cu toate acestea la nivelul anului 2021, UAT Călan pune la dispoziția cetățenilor un site propriu oficial, www.primariacalan.ro, un site gratuit de informare <https://primariacalan.wixsite.com/informeazacalan> și unul dedicat monumentelor istorice ale UAT Călan : <https://primariacalan.wixsite.com/monumentecalan>

Comunicarea digitală cu cetățenii se realizează prin intermediul poștei electronice la adresa primariacalan@yahoo.com precum și prin intermediul formularelor electronice de contact implementate în site-urile web mai sus menționate.

Din anul 2020, primăria Călan este integrată în platforma CityHealth a companiei LifeIsHard, și pune la dispoziția cetățenilor câteva module ale aplicație mobile dedicate care facilitează implicarea directă a cetățenilor alături de administrația locală la găsirea de soluții în timp real la problemele locuitorilor, fiind creat un ecosistem inteligent de soluții conectate, configurabile pentru nevoile comunității.

Este însă obligatorie realizarea unui sistem inteligent care să permită administrarea și guvernarea locală inteligentă, care să ofere soluții cu titlu general pentru acces facil la date publice, plăți online, gestionarea proceselor de consultare publică, aplicații de e-administrare; servicii de stocare în cloud, diverse aplicații turistice; aplicații de coordonare și relaționare cu asociațiile de proprietari.

În mod particular este necesară sprijinirea următoarelor activități:

- a) realizarea în principal de investiții de tip Smart City;
- b) susținerea digitalizării serviciilor publice într-un cadru integrat la nivel local și regional;
- c) dezvoltarea infrastructurii pentru interoperabilitate și redundanță în cadrul operațiunilor de digitalizare ale serviciilor publice la nivel local și regional.



4. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT este o metodologie de analiză a unui proiect. Numele este descriptiv:

Strengths (puncte tari)

Weaknesses (puncte slabe)

Opportunities (oportunități)

Threats (amenințări).

Punctele tari se referă la mediul intern și reprezintă resursele și capacitățile de care comunitatea dispune și care sunt superioare celor deținute de alte comunități similare.

Punctele slabe se referă la mediul intern și reprezintă resursele și capacitățile insuficiente sau de o calitate inferioară celor deținute de alte comunități similare.

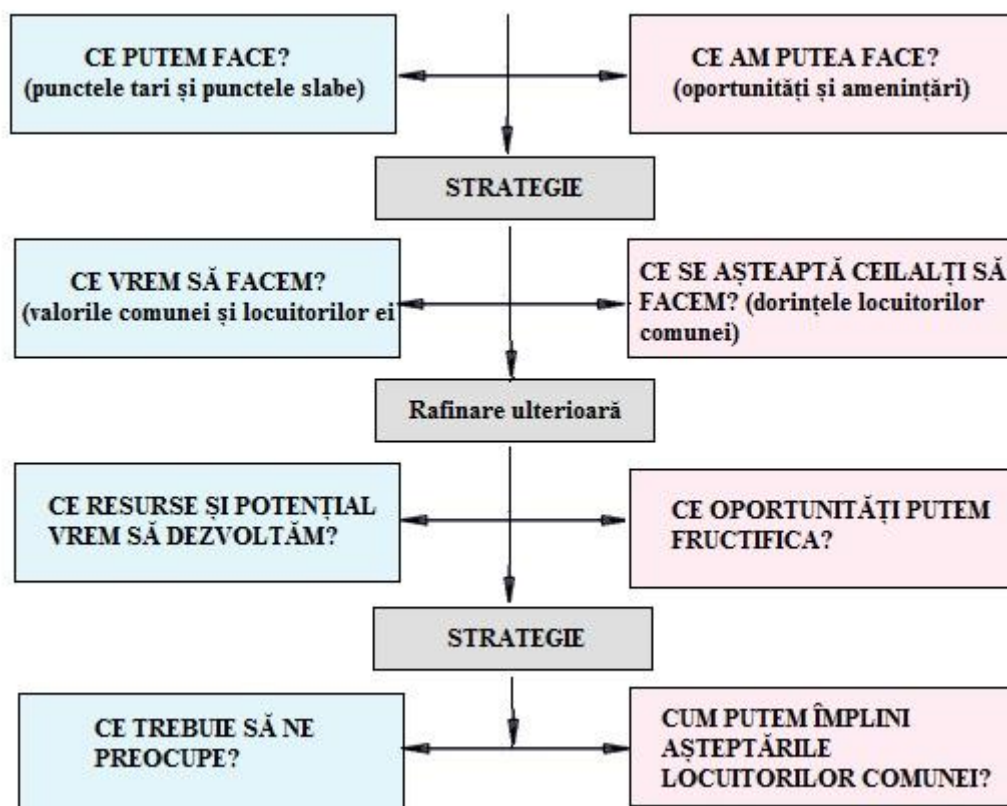
Oportunitățile se referă la mediul extern și reprezintă suma evoluțiilor favorabile ale mediului de ansamblu al țării, care poate îmbrăca forme extrem de diferite plecând de la schimbările legislative, integrarea europeană și posibilitatea oferită comunității de a se dezvolta într-o formă superioară pe ansamblu sau pe domenii de interes.

Amenințările se referă la mediul extern și reprezintă evoluții defavorabile ale acestuia privite în ansamblu, care pot îmbrăca forme extrem de diferite, plecând de la schimbările de mentalitate, lacunele legislative și evoluții economice negative sau instabile care afectează capacitatea comunității de a atinge obiectivele strategice pe care și le-a propus.

Analiza SWOT permite concentrarea atenției asupra zonelor cheie și realizarea de prezumții în zonele asupra cărora există cunoștințe mai puțin detaliate. În urma acestei analize se poate decide dacă zona își poate îndeplini planul, și în ce condiții.

Unele “oportunități” și “amenințări” vor apărea din “punctele tari” și “punctele slabe” ale orașului. Amenințările pot fi concrete sau potențiale. Implicații sociale atât ale punctelor forte, cât și ale punctelor slabe determină semnificativ dezvoltarea economică ulterioară a orașului.

Întrebări cheie care îndrumă analiza strategică:



Analiza SWOT are o deosebită utilitate în procesul de stabilire a direcțiilor de dezvoltare a comunității, permițând o mai bună gestionare a resurselor și relațiilor de intercondiționare. Totodată, prezentând în mod sintetic atât problemele, cât și realizările comunității, analiza SWOT permite înțelegerea rapidă, simultană și integrată a legăturilor dintre elementele pozitive și negative ale comunității.

În urma analizelor generale și sectoriale, pentru perioade semnificative din evoluția economico-socială a orașului Călan, se pot sistematiza următoarele elemente ale analizei SWOT.

4.1 Caracterizarea demografică

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • ospitalitatea recunoscută a locuitorilor; • densitatea populației peste media națională (145 loc/km²); • structură echilibrată pe sexe, cu un ușor avantaj al sexului feminin; • buna relaționare între populație; • rata redusă a infraționalității; • dorința populației de a avea locuri de muncă; • disponibilitate de angajare în diferite meserii, în funcție de motivarea personală; • existența persoanelor tinere apte de muncă; • infrastructură de educație, cultură și sport bună; • existența centrelor universitare în județ. 	<ul style="list-style-type: none"> • îmbătrânirea populației; • scăderea natalității; • depopularea zonelor rurale; • existența șomajului de lungă durată; • migrarea tinerilor spre centre urbane mai dezvoltate; • insuficienta informare a populației cu privire la programele de calificare și reconversie existente în județ; • migrarea persoanelor cu pregătire profesională; • capacitatea financiară scăzută a locuitorilor zonei.
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • existența campaniilor de creștere demografică; • existența alocațiilor pentru creșterea copiilor; • promovarea remigrației și existența unor stimulente pentru aceasta; • implicarea autorităților locale în problemele comunității; • monitorizarea stării ocupaționale a populației; • organizarea de cursuri de formare și reconversie profesională în oraș; • accesarea fondurilor europene. 	<ul style="list-style-type: none"> • menținerea tendințelor migraționiste către țările U.E. a populației tinere; • declinul demografic; • îmbătrânirea populației; • creșterea șomajului; • creșterea ratei divorțului; • fenomenul de migrație; • creșterea ponderii muncii la negru; • amplificarea pregătirii teoretice a forței de muncă în detrimentul aspectelor aplicative; • estomparea tradițiilor locale, odată cu trecerea timpului.

4.2 Infrastructura

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • rețea dezvoltată de căi rutiere; • distanța mică față de municipiul Deva; • drumul național DN 66 Simeria – Călan - Hațeg - Valea Jiului – București care traversează localitatea asigurând legătura cu centrul și vestul țării prin drumul european E68 aflat la 10 km de localitate; • existența rețelelor de drumuri județene și comunale care asigură legătura cu toate localitățile județului; • existența rețelei de căi ferate electrificate, bine dezvoltată; • asigurarea legăturilor feroviare cu toate localitățile naționale și internaționale atât pentru transportul de călători, cât și pentru cel de mărfuri; • racordarea locuințelor la rețeaua de alimentare cu energie electrică în proporție de 100%; • existența rețelei de distribuție a gazelor naturale; • existența rețelei de alimentare cu apă și canalizare și epurare a apelor uzate; • rețea de iluminat public/stradal; • acces la internet și televiziune; • existența rețelelor de telefonie fixă și mobilă; • numărul locuințelor finalizate înregistrează o evoluție ascendentă; • colectarea deșeurilor menajere pe întreg teritoriul administrativ al orașului; • colectarea selectivă a deșeurilor. 	<ul style="list-style-type: none"> • viteza de circulație redusă a trenurilor; • lipsa rețelelor de alimentare cu apă și canalizare în unele sate; • lipsa rețelelor de alimentare cu gaz în unele sate; • posibilități financiare reduse ale localnicilor pentru reabilitarea clădirilor; • inexistența surselor de energie „verde”; • conștientizare redusă a populației referitoare la colectarea selectivă; • zonă industrială afectată de poluare.

Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none">• existența fondurilor nerambursabile din exercițiul financiar 2021-2027;• disponibilitatea fondurilor europene pentru dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare;• program de educare a populației pentru colectarea selectivă a deșeurilor;• alimentarea cu gaz a tuturor satelor aparținătoare;• introducerea rețelei de alimentare cu apă și canalizare în toate satele aparținătoare;• posibilitatea accesării unor programe de finanțare.	<ul style="list-style-type: none">• instabilitate legislativă națională în domeniu;• birocrație mare în cadrul instituțiilor de finanțare;• instabilitate macroeconomică;• influențele încă mari ale politicului în domeniul acordării de finanțări nerambursabile;• apariția unor dificultăți în desfășurarea lucrărilor de infrastructură (condiții de trafic sau meteo);• creșterea riscului abandonării și degradării fondului construit;• costul ridicat al documentațiilor preliminare și necesitatea cofinanțării proiectelor, poate împiedica accesarea fondurilor europene;• mentalitatea de indiferență față de protecția mediului.

4.3 Educație

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • existența unităților de învățământ cu bune condiții de funcționare și implicarea cadrelor didactice; • management școlar adecvat în unitățile de învățământ public; • personal didactic titular calificat; • existența unităților de învățământ pentru toate categoriile de copii; • existența unui Internat în cadrul Liceului “Ovid Densusșianu”; • existența cantinei școlare; • existența atelierelor, sălilor și terenurilor de sport; • elevi dotați pentru activitatea de performanță; • participarea elevilor la olimpiade și obținerea premiilor la fazele județene și naționale; • grad foarte mare de promovabilitate al elevilor; • participarea cadrelor didactice la cursuri de formare pe o tematică diversă; • cadrele didactice au abilități în domeniul IT și preocupări pentru predarea lecțiilor asistată pe calculator; • conectarea la Internet; • existența unor proiecte de parteneriat cu școli din UE; • finanțare din partea autorității publice locale pentru funcționare și alte activități extrașcolare; • existența proiectelor cu finanțare externă; • accesul tuturor școlilor la internet. 	<ul style="list-style-type: none"> • valorificarea insuficientă a datelor obținute în urma monitorizării și controlului activității didactice; • imposibilitatea motivării financiare a performanței școlare; • existența abandonului școlar; • dificultățile apărute în desfășurarea normală a procesului educațional datorate situației pandemice; • inconsecvența în promovarea imaginii școlii în comunitate.

Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • realizarea de parteneriate și schimburi de experiență cu alte instituții educaționale din țară și din străinătate; • dezvoltarea parteneriatelor în domeniul public-privat în procesul educațional și de formare profesională; • preluarea modelului de bună practică de tipul ”after-school”; • accesarea unor fonduri europene în vederea reabilitării și modernizării infrastructurii educaționale; • creșterea exigenței părinților față de serviciile pe care le oferă școala; • legislația muncii permite angajarea de către școală a personalului calificat pentru compartimentele deficitare; • existența multor proiecte POS-DRU pentru dezvoltarea personală; • paletă largă de oferte pentru proiectele de parteneriat; • asistență de specialitate în realizarea de proiecte de parteneriat; • deschiderea spre colaborare a instituțiilor și organizațiilor din comunitatea locală. 	<ul style="list-style-type: none"> • scăderea interesului elevilor și profesorilor față de sectorul educațional; • scăderea constantă a natalității cauzează dezechilibre în fluxul elevilor, creând o incertitudine la nivelul cadrelor didactice pe termen mediu și lung; • nu toți elevii au posibilitatea să-și procure auxiliare școlare; • existența unor necorelații între programele școlare de la învățământul primar cu cele de la învățământul gimnazial; • creșterea numărului de elevi proveniți din familii monoparentale sau din familii emigrate în țările UE; • lipsa de timp a părinților conduce la o slabă implicare a familiei în viața școlii; • timpul limitat al părinților conduce la o slabă implicare a acestora în viața școlii.

4.4 Cultură, culte, sport și agrement

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • existența Casei de Cultură; • existența bisericilor pe raza teritoriului-administrativ; • existența căminelor culturale; • existența bibliotecilor; • existența unor biserici vechi de mare importanță istorică; • existența parcurilor și a locurilor de joacă; • existența și dotarea bazelor sportive; • zonă cu bogate tradiții folclorice; • organizarea periodică de evenimente care susțin și promovează valorile culturale și tradiționale ale orașului; • organizarea zilelor orașului. 	<ul style="list-style-type: none"> • informare / participare scăzută a cetățenilor la acțiuni/ activități de interes cultural; • situația incertă din punct de vedere al proprietății Casei de Cultură; • grad de degradare accentuat al clădirii Casei de Cultură; • insuficientă preocupare pentru cunoașterea istoriei și a tradițiilor locale; • lipsa dotărilor turistice (hoteluri, cabane, popasuri etc); • ofertă redusă de servicii turistice; • lipsa colaborării cu operatorii de turism.
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • stimularea creativității și inițiativei locale prin revigorarea și valorificarea tradițiilor cultural – artistice (serbări, hore etc); • atragerea de surse de finanțare pentru conservarea și modernizarea obiectivelor culturale de pe raza orașului; • dezvoltarea programelor de înfrățire cu localități din țară și/ sau străinătate; • implicarea mai dinamică a instituțiilor de învățământ de pe raza orașului în desfășurarea activităților cu caracter cultural; • potențial de turism cultural; • implementarea pensiunilor rurale; • crearea și valorificarea unor 	<ul style="list-style-type: none"> • insuficienta folosire a oportunităților acordate turismului rural; • buget insuficient alocat activităților culturale; • migrația tinerilor și dezinteresul față de viața spiritual-culturală a comunității; • teama localnicilor față de investițiile turistice, reticență în legatură cu găzduirea de turiști în propria casă.

<p>circuite turistice tematice;</p> <ul style="list-style-type: none">• crearea și promovarea unor produse turistice cu specific local;• conștientizarea populației despre rolul și importanța culturii naționale în propășirea neamului nostru românesc;• parteneriate cu instituții culturale județene, naționale și europene în vederea unei mai bune cunoașteri și promovări a culturii naționale și europene;• organizarea de tabere de vară pentru elevi, studenți, cetățeni străini.	
--	--

4.5 Sănătate și asistență socială

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • existența cabinetelor medicale; • existența Centrului de Sănătate Multifuncțional Călan și a Unității de primiri Urgențe; • existența farmaciilor; • existența cabinetelor stomatologice; • toți locuitorii sunt înscriși la un medic de familie; • profesionalismul medicilor; • administrația locală asigură servicii pentru protecția socială. 	<ul style="list-style-type: none"> • existența unui număr relativ mare de persoane vârstnice; • inexistența unor servicii adresate persoanelor vârstnice sau/și cu dizabilități (îngrijiri la domiciliu/ centre de zi și centre de primire); • lipsa voluntariatului în domeniul serviciilor pentru vârstnici; • număr insuficient al locuințelor sociale pentru persoane sărace/ familii tinere care nu au posibilități financiare pentru achiziționarea de locuințe; • fonduri reduse destinate asistenței sociale a copiilor și bătrânilor; • lipsa medicilor în oraș, fapt care duce la disfuncționalități în desfășurarea serviciilor medicale.
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • existența fondurilor nerambursabile pentru dezvoltarea de activități economice servicii medicale; • deschiderea autorității publice locale pentru atragerea de fonduri în vederea modernizării și extinderii rețelei serviciilor medicale; • promovarea la nivel european și național a incluziunii sociale; • ajutoare financiare primite de la bugetele comunitare, naționale și locale pentru beneficiarii de servicii sociale; • posibilitatea înființării unor structuri ale economiei sociale. 	<ul style="list-style-type: none"> • costuri ridicate ale serviciilor medicale; • imposibilitatea unor pacienți de a plăti anumite servicii medicale; • slaba receptivitate a pacienților la programele naționale de sănătate; • costurile ridicate pot genera dificultăți în dotarea diverselor obiective de asistență socială; • fraudarea fondurilor la nivel național de persoane ce nu pot fi beneficiari ai acestora; • creșterea fenomenului de migrare, duce la creșterea numărului copiilor crescuți de bunici, alte rude, sau cu domiciliu multiple; • sistemul de ajutor social nu încurajează reintegrarea activă.

4.6 Economia locală

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • existența Parcului Industrial Călan; • diferite sectoare ale industriei cum ar fi: producție / procesare / servicii etc., dar în special se remarcă industria de textile și industria metalelor și a produselor metalice; • sprijinul autorităților locale în vederea demarării unor investiții în plan local; • existența de resurse ce pot fi valorificate economic; • existența unei infrastructuri convenabile de comunicații; • amplasare teritorială favorabilă în ceea ce privește accesibilitatea pe cale rutieră; • existența forței de muncă disponibilă în oraș; • existența agenților economici înregistrați care își au sediul sau punctele de lucru pe teritoriul orașului; • ponderea considerabilă a terenurilor agricole din totalul suprafeței orașului; • diversitatea domeniilor economice reprezentate de către agenții economici activi pe teritoriul orașului. 	<ul style="list-style-type: none"> • scăderea numărului total de întreprinderi și a volumului cifrei de afaceri generat de mediul de afaceri local; • imposibilitatea mediului de afaceri local de a oferi locuri de muncă pe măsura cererii din oraș; • slaba valorificare a parteneriatului public-privat; • slaba diversitate a economiei locale; • interes scăzut al agenților economici locali pentru formarea profesională a angajaților; • număr relativ scăzut al investitorilor străini din oraș; • grad redus de asociere a proprietarilor agricoli; • lipsa promovării programelor de finanțare nerambursabile; • număr redus al locurilor de muncă pe piața locală; • experiență redusă/ lipsă de experiență a unor agenți economici locali, în domenii de actualitate pentru afaceri - marketing și management; • migrație masivă a populației active în zone mai dezvoltate ale României și în țări din spațiul european; • scăderea constantă a cererii – mare și ofertei – mare de servicii în plan local.

Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • programe de sprijinire a înființării de grupuri de producători; • valorificarea sprijinului financiar pentru dezvoltarea sectorului agricol; • cofinanțare din resurse guvernamentale a proiectelor de dezvoltare a infrastructurii rurale; • diversificarea activităților economice; • oportunități în înființarea de structuri de consultanță/ informare privind sistemele/ mecanismele de finanțare și creditare a sectorului economic; • promovarea și stimularea asociațiilor agricole în scopul exploatării intensive a terenurilor; • utilizarea tehnologiilor performante; • valorificarea terenurilor agricole degradate și nevaloroase; • cooperare între producătorii agricoli locali și agenții economici activi în domeniul industriei alimentare; • creșterea gradului de diversificare a agriculturii; • creșterea investițiilor străine în teritoriu. 	<ul style="list-style-type: none"> • instabilitate legislativă, modificarea frecvență a economiei, legi stufoase; • politică nefavorabilă dezvoltării afacerilor (taxe și impozite numeroase); • adaptabilitatea scăzută la schimbare a agenților economici și a forței de muncă; • capacitate redusă de susținere financiară a modernizării; • invadarea pieței interne cu produse agricole ale țărilor beneficiare a unor fonduri substanțiale ale UE în ceea ce privește susținerea sectorului agricol; • condițiile UE dificile a fi îndeplinite de către agenții economici autohtoni, aspect care face ca, pentru majoritatea producătorilor agricoli din România, piața UE să fie inaccesibilă; • insuficientă pregătire în vederea accesării Fondurilor Structurale și de Coeziune; • fonduri străine pentru investiții relativ scăzute în raport cu necesarul.

4.7 Administrația publică locală

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • experiența în administrație a primarului, consiliului local și personalului de specialitate; • existența personalului tânăr cu studii superioare în instituțiile publice; • actualizarea periodică a organigramei primăriei; • implicarea activă a instituțiilor publice - Primăria, în problemele comunității; • compartimentul de informare a cetățenilor și relații publice care funcționează în cadrul Primăriei orașului Călan ca interfață principală între instituție și cetățeni; • aplicarea metodologiei de evaluare a performanțelor personalului angajat în administrația publică; • existența instituțiilor de bază, protecție civilă și ordine publică; • existența compartimentului ISU dotat la standarde europene; • deschiderea administrației actuale către investiții; • existența logisticii necesare desfășurării în bune condiții a activității instituțiilor publice; • transparența în recrutarea și în promovarea personalului; • existența unui program de contabilitate și salarii; • existența unei clădiri dotate pentru desfășurarea activității personalului; 	<ul style="list-style-type: none"> • legislație insuficient cunoscută de către personalul din instituțiile publice, ca urmare a numărului mare de schimbări legislative; • aplicarea legilor, uneori în moduri diferite, ca urmare a necorelării normelor metodologice; • rezistența la schimbare manifestată de o parte din personalul instituției; • existența unui sentiment de frustrare a angajaților motivat de sistemul de salarizare, promovare, precum și de menținere a unei imagini publice negative a funcționarului din administrația publică; • posibilități reduse de motivare financiară a personalului și de atragere a persoanelor cu calificare superioară în structurile funcționarilor publici; • încărcarea cu sarcini suplimentare peste cele prevăzute în fișa postului datorită insuficienței personalului din instituție.

<ul style="list-style-type: none"> • implementarea măsurilor de acces libel la informații (pagina web, afișaje la Primărie). 	
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • programe de specializare și formare profesională; • promovarea modelelor de bune practici prin transfer de tehnologie și parteneriate la nivel național și internațional; • reducerea birocrăției prin implementarea de programe e-guvernare; • dezvoltarea sentimentului de apartenență la comunitate; • creșterea autonomiei locale în actul administrativ; • digitalizarea serviciilor oferite cetățenilor; • posibilitatea accesării de fonduri guvernamentale și europene pentru organizarea de sesiuni de instruire pe diverse domenii de activitate; • implementarea de proiecte de mediatizare a legislației; • aplicarea principiului transparenței în activitatea instituțiilor publice. 	<ul style="list-style-type: none"> • nemulțumiri manifestate de către populație generate de măsurile economice și sociale luate de Guvern; • schimbări legislative prea frecvente pentru a fi asimilate eficient; • fonduri insuficiente; • riscul eșecului în realizarea și finalizarea unor proiecte; • refuzul achitării unor taxe și impozite.

A blue scroll graphic with white text. The scroll is unrolled at the top and bottom, with the text centered on the main body. The text is in a bold, white, serif font.

**POLITICI
ÎNTREPRINSE ÎN
TERITORIU**

5. POLITICI ÎNTREPRINSE ÎN TERITORIU**5.1 Proiecte realizate**

În ultimii ani orașul Călan a desfășurat următoarele proiecte de dezvoltare pe care și le-a propus în Strategia de Dezvoltare Durabilă pentru perioada 2008-2018:

Nr. crt.	Titlul proiectului
1	Reabilitarea sitului industrial de pe fosta platformă industrială Călan și pregătirea lui pentru noi activități
2	Reabilitare DC 56 Streisîngeorgiu - Grid
3	Reabilitare DC 51 A Crișeni
4	Reabilitare DC 51 Călanul Mic - Sîntămăria de Piatră
5	Reabilitare DC 112 Călanul Mic - Sîncrai
6	DC 106 Nădăștia de Sus pînă la intersecția cu DJ687A
7	Realizare drumuri de exploatare agricolă în satele Batiz, Sântămăria de Piatră, Crișeni, Streisângiorgiu, Strei, O.V. Călan
8	Amenajare parcări pe străzile: Independenței, Bradului, Florilor, Unirii, Mihai Eminescu, Piața Libertății, Alee bloc 6 strada Ovid Densușianu, zona centrală a O.N. Călan.
9	Reparații și modernizări străzi Orașul Nou Călan și Orașul Vechi Călan
10	Realizare sens giratoriu la intersecția E79 (DN66) cu DC51A (str. Furnalistului) și la intersecția străzii Independenței cu strada Ovid Densușianu
11	Asfaltarea majorității ulițelor din satele aparținătoare orașului Călan
12	Amenajare trotuare și alei în Orașul Nou Călan și Orașul Vechi Călan
13	Amenajare pistă pentru biciclete pe drumul de legătură între Orașul Nou Călan și Orașul Vechi Călan
14	Realizare zona de agrement de pe malul râului Strei, în suprafață de 3100mp.
15	Amenajare parc pentru animalele de companie în Orașul Nou Călan
16	Amenajare sau reabilitarea a 21 de locuri de joacă pentru copii, pentru care au fost achiziționate și montate aparate și mobilier caracteristic, inclusiv aparate sportive și de fitness pentru zonele de sport și de agrement
17	Amenajare sau reamenajare: Parc Casa de Cultură, Parc strada Pieții, Parcul și terenurile de sport de pe strada Independenței, Parcul și locul de joacă pentru copii de pe strada Unirii, Parcul Monumentului „Eterna Amintire” etc
18	Extinderea și modernizarea rețelei de iluminat public (străzi, parcuri și


	trotuare) din Orașul Călan zona Orașul Nou Călan și Orașul Vechi Călan, și din localitățile aparținătoare
19	Reabilitarea sistemului de alimentare cu apă și canalizare în Orașul Nou Călan și Orașul Vechi Călan
20	Alimentarea cu apă potabilă a satelor Nădăștia de Jos, Nădăștia de Sus, Strei Săcel, Valea Sângiorgiului și Grid
21	Realizarea rețelei de canalizare în satele Streisângiorgiu, Crișeni Batiz, Strei, Ohaba Streiului și Strei-Săcel
22	Construirea unei moderne stații de epurare a apelor uzate în Orașul Călan
23	Extindere rețea de canalizare pluvială a străzilor Mihai Eminescu și Pieței
24	Construirea unui bloc cu 60 de apartamente pe strada Independenței nr. 21
25	Lucrări de intervenții în vederea creșterii performanței energetice a clădirilor la blocurile de pe străzile Independenței (blocurile 1-7,9,11,13), Florilor (blocurile 9, 11-18, 20, 22,24,26,28,30,32) și Unirii (blocurile 1,2,3,4,6)
26	Realizarea și dotarea adăpostului pentru gestionarea animalelor fără stăpân
27	Amenajarea sediului serviciului pentru evidența informatizată a persoanelor O.N. Călan
28	Amenajarea Casei Căsătoriilor O.N. Călan
29	Amenajarea sediului Poliției Locale Călan
30	Lucrări de reparații și dotări la corpurile de clădire ale Primăriei Călan
31	Realizarea și dotarea halei Pieței Agroalimentare din O.N. Călan, amenajarea și dotarea pieței în aer liber precum și parcare aferentă
32	Amenajare târg de mărfuri și animale din Zona Braniștei
33	Închiderea și ecologizarea gropii de gunoi neconforme a orașului
34	Amenajare platforme de colectare selectivă a gunoiului de la populație
35	Realizare sistem propriu de supraveghere și monitorizare video, conectat la dispeceratul Poliției Locale
36	Modernizare sistem de alarmare a populației din subordinea Inspectoratului pentru Situații de Urgență
37	Reabilitarea Campusul școlar al Liceului Tehnologic „Ovid Densușianu” din O.N. Călan
38	Reabilitare corpuri de clădire ale Școlii Gimnaziale din O.N. și O.V. Călan
39	Reabilitare clădiri școli din satele aparținătoare orașului Călan
40	Amenajarea a două noi terenuri de sport cu gazon sintetic, la Liceu și Școala Gimnazială
41	Modernizare Ambulatoriu Călan
42	Modernizare unitate de primire urgențe
43	Reabilitare vestiare stadion „Victoria Călan” inclusiv punerea în funcțiune a unei centrale termice

44	Amenajare și dotare sala de fitness stadion „Victoria Calan”
45	Amenajarea a 2 terenuri de sport multifuncționale cu gazon sintetic și nocturnă împreună cu parcare aferentă
46	Construire Cămin Cultural în satul Sântămăria de Piatră
47	Reabilitarea și dotarea cu echipamente și mobilier a Căminelor Culturale din: Batiz, Strei-Ohaba, Călanul Mic, Crișeni, Săcel, Valea Sîngeorgiului, Sîncrai, Strei, Streisîngeorergiu, Grid, Nădaștia de Jos, Nădaștia de Sus
48	Reabilitarea bisericilor ortodoxe din orașul Călan și satele aparținătoare: Călanul Mic, Ohaba Streiului, Nădaștia de Jos, Săcel, Sîncrai, Crișeni, Sântămăria de Piatră, Strei, Grid, Strei Săcel, precum și la Cultul Creștin Penticostal Biserica lui Dumnezeu Apostolică – Filadelfia Călan
49	Construire capele în: ON Călan, Crișeni, Nădaștia de Sus, Nădaștia de Jos, Valea Sîngeorgiului, Strei, Sîncrai, Batiz, Călanul Mic, Ohaba Streiului și Strei Săcel
50	Reabilitarea unor elemente constructive ale Bisericii Sf.Gheorghe din Streisîngiorgiu și Bisericii Adormirea Maicii Domnului din Strei, proiect derulat în colaborare cu Asociația „Ambulanța pentru Monumente” și Direcția Județeană pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural Național Hunedoara
51	Reabilitarea termică a grădinitei „Voinicelul”
52	Realizarea unei rețele WiFi gratuite în mai multe locații din orașul nostru

5.2 Proiecte în curs de dezvoltare

În prezent, sunt în curs de dezvoltare următoarele proiecte:

Nr. crt.	Titlul proiectului
1	Realizare sistem alimentare cu apă a localităților Sântămăria de Piatră, Sâncrai.
2	Realizare sistem alimentare cu apă a localității Călanu Mic
3	Reabilitarea termică a blocurilor situate pe str. Independenței bl. 14,16, str. Ovid Densușianu bl. 1,2,3,4,6 și str. Traian bl. A1
4	Construirea unui bloc cu 40 apartamente pe strada Lucian Blaga
5	Modernizarea străzilor din orașul Călan
6	Modernizare sistem de iluminat public și realizare sistem de telegestiune a iluminatului public în orașul Călan, județul Hunedoara
7	Reabilitare pod peste râul Strei
8	Construire sală de sport în orașul Călan
9	Reactualizare P.U.G. oraș Călan
10	Rețele de canalizare în satele Nădăștia de Jos, Nădăștia de Sus și Valea Sangiorgiului, aparținătoare Orașului Călan județul Hunedoara
11	Rețele de canalizare în satele Călanu Mic, Sâncrai și Sântămăria de Piatră, aparținătoare orașului Călan județul Hunedoara
12	”Extindere rețea inteligentă de distribuție gaze naturale în satele Batiz, Călanu Mic , Sâncrai, Nădăștia de Jos, Nădăștia de Sus, Sântămăria de Piatră, Strei și Valea Sângeorgiului, aparținătoare orașului Călan, județul Hunedoara”
13	Renovare energetică moderată a Școlii Generale din orașul Călan județul Hunedoara
14	Renovare energetică moderată a Casei de Cultură orașul Călan județul Hunedoara
15	Dotare centru de monitorizare din localitatea Călan



**DIRECȚII DE
DEZVOLTARE**

6. DIRECȚII DE DEZVOLTARE

6.1 Direcții de dezvoltare

Orașul Călan își propune să dezvolte o economie locală bazată în principal pe valorificarea resurselor locale, mediu, tradiții, și o incluziune socială armonioasă, pentru a crește nivelul de trai al comunității.

Prioritățile pentru Orașul Călan sunt extinderea rețelei de alimentare cu apă și canalizare, creșterea eficienței energetice a clădirilor, construirea unui nou bloc ANL, modernizarea străzilor, Călan - Smart City digitalizarea serviciilor în interesul cetățeanului.

Obiectivele specifice, corelate cu prioritățile de finanțare:

- Creșterea atractivității orașului și dezvoltarea durabilă a orașului prin îmbunătățirea infrastructurii și digitalizarea serviciilor în interesul cetățeanului;
- Dezvoltarea economică și creșterea competitivității orașului prin construirea unor hale de producție în Parcul Industrial Călan;
- Sprijinirea cetățenilor prin construirea unor blocuri ANL;
- Protecția și îmbunătățirea mediului prin creșterea calității infrastructurii de mediu și creșterea eficienței energetice.

DOMENII MAJORE DE ACȚIUNE ÎN CADRUL STRATEGIEI DE DEZVOLTARE:

- Modernizarea rețelei de drumuri locale (străzi, trotuare, drumuri de exploatare agricolă);
- Dezvoltarea rețelelor de utilități;
- Investiții pentru protecția mediului;
- Sprijinirea investitorilor prin acordarea de facilități și încurajarea parteneriatului public-privat;
- Dezvoltarea serviciilor publice și eficientizarea activității administrației publice locale din oraș prin dezvoltarea tehnologiei informației și a comunicațiilor;
- Creșterea calității și accesului la servicii publice;
- Accentuarea rolului e-guvernării.

E-guvernarea implică mai mult decât sisteme informatice, aceasta implică regândirea organizațiilor și proceselor astfel încât serviciile publice să fie livrate mai eficient. E-guvernarea permite cetățenilor și organizațiilor publice să-și atingă obiectivele mai ușor, mai rapid și la un cost mai mic.

DOMENII PRIORITARE ALE DEZVOLTĂRII LOCALE ÎN ORAȘUL CĂLAN ÎN PERIOADA 2022 – 2032

- **1. Dezvoltarea unei infrastructuri moderne**, care să asigure facilități la standarde europene și un ecosistem sănătos în scopul creșterii calității vieții locuitorilor orașului Călan

Dezvoltarea infrastructurii de transport reprezintă o condiție necesară pentru implementarea cu succes a celorlalte priorități de dezvoltare ale orașului, contribuind la creșterea mobilității persoanelor și a mărfurilor, la integrarea zonei cu rețeaua trans-europeană de transport, la combaterea izolării zonelor subdezvoltate și, nu în ultimul rând, la dezvoltarea infrastructurii de transport locale și județene.

O infrastructură de transport eficientă, conectată la rețeaua europeană de transport contribuie la creșterea competitivității economice, facilitează integrarea în economia europeană și permite dezvoltarea de noi activități pe piața internă.

De asemenea, investițiile în infrastructura de transport determină creșterea gradului de mobilitate a persoanelor și bunurilor, iar corelarea cu investițiile în sănătate, educație și servicii sociale va determina o creștere a adaptabilității populației la nevoile pieței forței de muncă de la nivel local/județean.

❖ *Domeniul de intervenție 1.1: Reabilitarea, modernizarea infrastructurii locale de transport*

- Modernizarea străzilor la standarde europene
- Reabilitare poduri și podețe pentru fluidizarea traficului
- Spații noi de parcare
- Piste pentru biciclete
- Reabilitarea, modernizarea și extinderea drumurilor locale și comunale și îmbunătățirea legăturilor rutiere dintre oraș și comunele suburbane

❖ *Domeniul de intervenție 1.2: Reabilitarea infrastructurii locale de bază (utilități și investiții pentru creșterea calității vieții)*

- Reabilitarea și dezvoltarea infrastructurii fizice: modernizare și extindere rețele alimentare cu canalizare, rețele inteligente de distribuire gaze naturale
- Modernizarea și extinderea rețelelor de colectare a apelor pluviale
- Ecologizarea și regularizarea cursurilor de apă și luciurilor de apă de pe raza orașului Călan
- Continuarea programelor de construire de locuințe noi inclusiv pentru categoriile defavorizate
- Infrastructură de recreere și sport
- Modernizarea/ extinderea spațiilor verzi existente
- Dezvoltarea și reabilitarea infrastructurii de protecție a mediului la nivel european
- Campanii de promovare și conștientizare a locuitorilor de necesitatea prezervării mediului înconjurător

❖ *Domeniul de intervenție 1.3: Îmbunătățirea eficienței energetice în sectorul public și privat*

- Creșterea eficienței energetice a clădirilor inclusiv prin eficientizarea sistemelor de încălzire
- Reabilitarea termică a blocurilor

❖ *Domeniul de intervenție 1.4: Modernizarea sistemului de iluminat public*

- Reabilitarea și modernizarea rețelei de iluminat public prin utilizarea de mijloace de iluminat eficiente energetic
- Extinderea rețelei de iluminat public

➤ **2.Valorificarea resurselor locale și atragerea de resurse externe**, pentru a asigura dezvoltarea economică durabilă într-un mediu prosper și competitiv

❖ *Domeniul de intervenție 2.1: Dezvoltarea infrastructurii de afaceri*

- Sprijin pentru accesarea de fonduri pentru dezvoltarea unor afaceri a tinerilor antreprenori
- Reabilitarea unor situri industriale existente și redarea lor circuitului industrial
- Construirea unor hale de producție în Parcul Industrial Călan

- ❖ *Domeniul de intervenție 2.2: Sprijinirea activității IMM-urilor și micilor investitori*
 - Sprijinirea activității IMM-urilor, în special a microîntreprinderilor și a start-up-urilor
 - Diversificarea bazei economice în mediul rural, prin dezvoltarea microîntreprinderilor

- ❖ *Domeniul de intervenție 2.3: Dezvoltarea unei agriculturi moderne bazate pe tehnologii performante, adaptate cerințelor pieței și reglementărilor Uniunii Europene*
 - Stimularea producătorilor agricoli pentru constituirea de asociații agricole, în vederea creșterii eficienței activității agricole
 - Sprijinirea producătorilor agricoli locali care doresc să înființeze unități de prelucrare a produselor agricole
 - Promovarea agriculturii ecologice
 - Promovarea agroturismului local

- ❖ *Domeniul de intervenție 2.4: Promovarea turismului și a serviciilor conexe ca premisă a dezvoltării economice a orașului Călan, valorificând resursele naturale, culturale și istorice existente*
 - Dezvoltarea turismului prin atragerea de investiții în turismul balnear și curativ prin valorificarea resurselor de ape termale și minerale existente
 - Dezvoltarea turismului montan
 - Promovarea turismului cultural și istoric valorificând patrimoniul istoric existent în orașul Călan precum și căile de acces de proximitate spre cetățile dacice din Munții Orăștiei, spre Depresiunea Hațegului (Ulpia Traiana Sarmisegetusa)
 - Introducerea Călanului în turismul regional, național

- **3. Dezvoltarea unui mediu social, comunitar și educațional**, care să asigure integrarea economică, socială și culturală a cetățenilor orașului Călan

Îmbunătățirea infrastructurii sociale presupune crearea premiselor necesare pentru asigurarea populației cu servicii esențiale, contribuind astfel la atingerea obiectivului european al coeziunii economice și sociale, prin îmbunătățirea infrastructurii serviciilor de sănătate, educație, sociale și pentru siguranță publică în situații de urgență.

Serviciile de sănătate se confruntă cu probleme operaționale și ca urmare a echipamentelor și utilităților depășite tehnic și moral.

Calitatea educației și a reformei educaționale sunt afectate de infrastructură insuficientă, de motivația personalului și de situația materială slabă a populației.

❖ *Domeniul de intervenție 3.1: Îmbunătățirea accesului la educație*

- Acțiuni de prevenire și combatere a abandonului școlar
- Implicarea copiilor și tinerilor în programe de utilizare a mijloacelor moderne de comunicare și informare
- Reabilitare/modernizare/extindere/echipare infrastructură pentru nivel antepreșcolar și preșcolar, învățământ primar, secundar, terțiar

❖ *Domeniul de intervenție 3.2: Creșterea accesului la servicii de sănătate*

- Asigurarea îmbătrânirii active –încurajarea participării vârstnicilor la viața socială, prevenirea izolării
- Modernizarea structurii sanitare și dotarea acestora cu echipamentele necesare pentru asigurarea unor servicii medicale de calitate, care să asigure un grad ridicat de sănătate a locuitorilor
- Acțiuni de informare și educare în domeniul sănătății

❖ *Domeniul de intervenție 3.3: Promovarea incluziunii sociale pentru persoane defavorizate/vulnerabile*

- Servicii de call center și dispozitive pentru persoane vulnerabile
- Realizarea unor centre de zi pentru persoanele defavorizate
- Acțiuni de combatere și informare în domeniul serviciilor sociale

❖ *Domeniul de intervenție 3.4: Dezvoltarea educației prin sport*

- Construirea unei săli de sport
- Modernizare, dotare stadion „Victoria” Călan
- Programe de stimularea practicării sportului de către persoane de orice vârstă
- Diversificarea ramurilor sportive practicate în orașul Călan
- Crearea unui sistem de susținere materială și financiară a sportului

- **4. Diversificarea unui mediu cultural diversificat și modern**, valorificând tradițiile culturale din zona orașului Călan, conexasat la circuitul regional, european și internațional

❖ Domeniul de intervenție 4.1: Îmbunătățirea infrastructurii culturale

- Modernizarea tuturor spațiilor de cultură existente la nivelul orașului Călan
- Reabilitarea patrimoniului cultural și istoric al orașului Călan
- Reabilitarea bisericilor, monumentelor istorice, cu valoare de patrimoniu

❖ Domeniul de intervenție 4.2: Diversificarea ofertei culturale

- Programe de stimulare a participării tinerilor la actul cultural
- Organizarea unor acțiuni culturale de anvergură pentru locuitorii orașului, dar și pentru atragerea de turiști
- Revitalizarea tradițiilor folclorice prin organizarea de ansambluri populare
- Permanentizarea unor evenimente culturale tradiționale

❖ Domeniul de intervenție 4.3: Perfecționarea resurselor umane care activează în domeniul culturii

- Instruirea managerilor culturali
- Realizarea unor programe de educație culturală prin promotori culturali și instituții de învățământ
- Educarea locuitorilor orașului Călan pentru prezervarea patrimoniului cultural și istoric

❖ Domeniul de intervenție 4.4: Promovarea orașului Călan prin valorificarea patrimoniului cultural și istoric

- Introducerea în circuitul regional, euroregional și european a patrimoniului cultural și istoric
- Promovarea turismului cultural
- Organizarea de schimburi culturale cu orașe din țară și străinătate
- Organizarea de evenimente culturale comune cu parteneri din alte orașe din România sau străinătate

➤ **5. Dezvoltarea unei administrații publice moderne**, la standarde europene, capabilă să răspundă cerințelor cetățenilor orașului Călan

❖ Domeniul de intervenție 5.1: Diversificarea și îmbunătățirea serviciilor publice

- Îmbunătățirea serviciilor oferite prin consultarea cetățenilor

- Digitalizarea serviciilor în interesul cetățeanului (digitalizarea serviciilor publice la nivel local, perfecționarea sistemelor de supraveghere video și adoptarea altor soluții pentru sporirea siguranței cetățeanului, treceri de pietoni inteligente, adoptarea sistemului GIS, infochioscuri digitale, puncte de încărcare telefonică solară, realizare de stații de încărcare pentru automobile electrice etc.)
- Îmbunătățirea relației furnizor servicii publice - cetățeni

❖ *Domeniul de intervenție 5.2: Modernizarea administrației publice locale*

- Adaptarea anuală a organigramei și a regulamentului de organizare și funcționare pentru a se conforma flexibil și eficient schimbărilor legislative
- Îmbunătățirea comunicării și schimbului de informații pe diferite niveluri de competență internă și cu diferite instituții
- Formarea continuă, managerială și profesională, a funcționarilor publici
- Motivarea și susținerea personalului în cadrul procesului de schimbare și încurajarea delegării de responsabilitate în cadrul procesului decizional
- Consolidarea colaborării – la nivelul direcțiilor și serviciilor
- Informatizarea sistemului informațional și de comunicare internă

❖ *Domeniul de intervenție 5.3: Asigurarea și promovarea transparenței actelor administrative și comunicarea operativă cu cetățenii*

- Diversificarea și consolidarea cadrului de participare a societății civile la procesul decizional și încurajarea realizării activităților ce vizează democrația locală și participarea cetățenească la nivelul autorităților locale
- Diversificarea și modernizarea sistemelor de informare a cetățenilor
- Asigurarea accesului permanent la informațiile publice și elaborarea unor programe de informare a opiniei publice care să vizeze o mai bună cunoaștere a rolului și atribuțiilor instituțiilor
- Promovarea în zona orașului Călan a fondurilor structurale și a programelor finanțate prin acestea

6.2 Planul local de acțiune

Pentru implementarea strategiei de dezvoltare a orașului Călan instrumentul utilizat este planul local de acțiune.

Planul local de acțiune cuprinde lista proiectelor prioritare, inclusiv sursele de finanțare, identificate sau estimate, precum și perioada de implementare a proiectelor.

Planul de acțiuni este un plan detaliat, pe **termen scurt și mediu**, care descrie acțiunile și pașii necesari aplicării strategiei și atingerii obiectivelor. Este necesar ca aceste acțiuni să fie prioritizate, astfel încât realizarea lor și atingerea progresivă a țintelor pe termen mediu și scurt să ducă la îndeplinirea obiectivelor stabilite pe termen lung.

Conține:

- ✓ responsabilitatea asumării sarcinilor,
- ✓ calendarul desfășurării acțiunilor,
- ✓ resursele alocate,
- ✓ metodele de monitorizare și evaluare.

Planul Local de Acțiune (PLA) este un instrument de planificare și implementare și conține un set de politici pe domenii de activitate ce se vor aplica într-un termen determinat în scopul realizării obiectivelor generale fixate într-o strategie. Termenul de realizare a planului local de acțiune trebuie să corespundă termenului de 10 ani, fixat pentru realizarea Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană (SIDU).

Planul de acțiune este procesul participativ de dezvoltare a unui plan relativ scurt, care utilizează resurse disponibile pentru a atinge obiective limitate, de obicei într-o zonă bine definită.

PLA va fi revizuit periodic, astfel încât obiectivele fixate să țină cont de evoluția macroeconomică la nivel național, starea economiei la nivel regional și local, precum și de opiniile comunității locale cu privire la implementarea lui. Cu cât revizuirea se face la intervale mai scurte, cu atât marja de eroare în privința evaluării resurselor la un proiect este mai mică, având în vedere că, pe măsură ce se înaintează în timp, variabilele economice ce trebuie luate în calcul la o prognoză economică se multiplică.

Planul Local de Acțiune pentru implementarea Strategiei integrate de Dezvoltare Urbană a orașului Călan, reprezintă un pachet de măsuri și proiecte necesare schimbării

comunității locale pentru atingerea unor parametri specifici societății moderne, astfel ca durabilitatea să devină punctul forte al acesteia.

Situația dezvoltării actuale economice, sociale, de mediu și tehnologice a fost analizată în cadrul procesului de analiză-diagnostic din cadrul strategiei de dezvoltare, iar obiectivele strategice au fost creionate, fixându-se câteva repere ca referințe pentru dezvoltările ulterioare.

Planul de Acțiune pentru implementarea Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană a orașului Călan reprezintă un pachet de măsuri și proiecte necesare schimbării comunității locale pentru atingerea unor parametri specifici societății moderne.

Rolul Planului de Acțiune îl reprezintă prezentarea principalelor măsuri și proiecte necesare fazei de planificare și implementare a dezvoltării economico - sociale, astfel încât procesul să poată fi evaluat continuu prin indicatorii selecționați ca relevanți pentru Orașul Călan.

Necesitatea unui plan de acțiune este dată de amploarea și complexitatea acțiunilor care trebuie executate pentru atingerea obiectivelor strategice definite.

La nivel temporal, pentru a realiza un management unitar sunt necesare 3 faze distincte astfel încât procesele necesare atingerii obiectivelor să poată fi bine coordonate:

- a. Planul de dezvoltare (planificarea activităților)
- b. Planul de executare (implementarea activităților)
- c. Planul de monitorizare (evaluarea activităților)

Pentru a asigura o dezvoltare încheată a orașului Călan suportul necesar trebuie să fie asigurat de către:

- ✓ Administrația Locală (primăria) și Consiliul Local, care trebuie să-și reia planificarea dezvoltării instituționale pentru acordarea unui suport logistic complex necesar Planului Local de Acțiune;
- ✓ Comunitatea Locală - cetățeni și organizații, actorii principali ai dezvoltării locale, prin atitudine și participare activă;
- ✓ Mediul de afaceri - firme și instituții finanțatoare, asigurând suport financiar și logistic (informații și tehnologii moderne).

Planul de acțiune cuprinde:

- ✓ programul de management, care planifică o serie de activități de organizare și inițiere a implementării, apoi urmărind evoluția implementării să ia măsurile cuvenite.
- ✓ modul de implementare în care competențele și atribuțiile sunt grupate pe structuri de implementare grupate pe funcții ale structurii manageriale: previziune, organizare, coordonare, antrenare.
- ✓ etapele implementării strategiei de dezvoltare locală la nivelul administrației locale. Planul anual este stabilit de Consiliul Local prin stabilirea priorității de realizarea a obiectivelor și măsurilor programate conform criteriului: presiune - stare - răspuns.

Acest criteriu se aplică astfel:

- ✓ se măsoară presiunea necesității îndeplinirii fiecărui obiectiv stabilit la momentul inițial; această presiune se cuantifică pe nivelurile: maximă, medie, mică
- ✓ se evaluează situația inițială, de fapt, stadiul în care se află acțiunea (studiu de fezabilitate, studiu de impact, elaborare proiect, implementare etc.)
- ✓ se presupune aplicarea măsurii
- ✓ se măsoară starea ipotetică finală, care se cuantifică sub formă de răspuns.

Planul Local de Acțiune, prezintă principalele măsuri și proiecte necesare fazei de planificare și implementare a dezvoltării durabile, astfel: în procesul de dezvoltare să poată fi evaluată continuu complexitatea factorilor SEMT (social-economic-mediutehnologic) prin indicatorii de dezvoltare durabilă (dimensiuni ale durabilității) selectionați ca relevanți pentru Orașul Călan. Utilitatea unui plan de acțiune este dată de amploarea și complexitatea acțiunilor ce trebuie executate pentru atingerea obiectivelor strategice definite în Strategia de Dezvoltare Locală a orașului.

Principalele funcții de implementare a strategiei de dezvoltare locală sunt:

1. Funcția de previziune - cuprinde activități care privesc:

- ✓ realizarea obiectivelor cuprinse în strategia de dezvoltare locală cu alocarea resurselor și mijloacelor de realizare pe anii 2022 - 2032
- ✓ întocmirea planurilor anuale prin preluarea obiectivelor din strategia de dezvoltare și realizarea acelor care au un grad ridicat de certitudine
- ✓ elaborarea de proiecte de finanțare, studii de fezabilitate, planuri de afaceri, studii de marketing, analize cost-beneficiu etc. care să fundamenteze modalitățile și mijloacele necesare pentru realizarea obiectivelor

2. **Funcția de organizare** - cuprinde procesele de management, de grupare de atribuții și responsabilități, delegare de competențe cuprinse în strategia de dezvoltare ierarhizate astfel: persoane individuale, agenți economici, grupuri și comitete, primărie, comisii de specialitate din consiliul local.

3. **Funcția de coordonare** - cuprinde activitățile prin care se armonizează hotărârile, deciziile și acțiunile persoanelor implicate în structura de implementare a strategiei de dezvoltare în cadrul funcțiilor de mai sus (previziune și organizare).

4. **Funcția de antrenare** - cuprinde acțiunile de implicare și motivare a cetățenilor, a structurilor constituite și a grupurilor de interese pentru implementarea obiectivelor din strategia de dezvoltare locală.

5. **Funcția de control și evaluare** - cuprinde activitățile prin care performanțele obținute sunt măsurate și comparate cu obiectivele stabilite inițial în vederea gradului de avansare a programului pentru a se elimina rămănerile în urmă. Se vor determina cauzele care determină abateri de la planificare și se stabilesc măsuri pentru corectarea abaterilor și pentru continuarea aplicării strategiei de dezvoltare locală.

În vederea realizării Planului Local de Acțiune, Primăria Orașului Călan, ca autoritate publică locală, trebuie să-și întărească capacitatea instituțională la toate nivelele de decizie și execuție, aceasta presupune atragerea și furnizarea de resurse financiare suficiente și mobilizarea resurselor umane, identificarea celor mai eficiente mecanisme de comunicare, dar și analizarea cadrului administrativ de alocare a responsabilităților.

Pentru a putea fi rezolvate problemele curente, cât și cele ce pot apare în viitor Administrația publică locală trebuie să adopte un management eficient.

Materializarea capacității instituționale este un proces de durată în care Administrația publică trebuie să acționeze pentru schimbarea radicală a atitudinii funcționarului public față de accesul cetățenilor la activitatea administrației.

În acest sens o principală preocupare a managerului primăriei este de armonizare a procedurilor administrative cu cele ale Uniunii Europene.

6.3 Consolidarea capacității instituționale a Primăriei

Condițiile care stau la baza unei dezvoltări social - economice rapide sunt susținerea și participarea activă, respectarea legilor și onorarea obligațiilor primăriei orașului, precum și implicarea cetățenilor la luarea deciziilor în ceea ce privește rezolvarea propriilor probleme.

Administrația Publică Locală, fiind o interfață între cetățean și instituțiile statului, trebuie să elaboreze și să dezvolte un sistem de administrare bazat pe promovarea autonomiei locale reale și consolidarea cadrului instituțional.

Activitatea publică locală va fi orientată spre:

- ✓ Dezvoltarea durabilă a comunității se va realiza cu ajutorul unirii eforturilor tuturor locuitorilor pentru soluționarea problemelor comune;
- ✓ Dezvoltarea infrastructurii comunității;
- ✓ Ajustarea în continuare a cheltuielilor bugetare la posibilitățile reale de acumulare a veniturilor la buget;
- ✓ Elaborarea, aprobarea și controlul strict asupra executării bugetului.

Eficientizarea gestionării mijloacelor publice, prin:

- ✓ Organizarea licitațiilor de cumpărare pentru achiziționarea de mărfuri, lucrări și servicii pentru necesitățile instituțiilor bugetare din banii publici;
- ✓ Stoparea creșterii volumului de cheltuieli, inclusiv prin reducerea numărului de personal angajat în instituțiile bugetare, acolo unde este cazul;
- ✓ Sporirea responsabilității persoanelor cu funcții de răspundere pentru depășirea limitelor stabilite de cheltuieli și utilizarea neeconomică a alocațiilor bugetare;
- ✓ Reevaluarea întregului sistem de servicii publice și transmiterea unor activități către sfera privată.

Consolidarea finanțelor publice:

- ✓ Asigurarea cu surse financiare a măsurilor pentru satisfacerea necesităților social-economice și culturale ale populației, pentru dezvoltarea teritoriului subordonat;
- ✓ Întreprinderea unor măsuri concrete pentru acumularea veniturilor proprii și menținerea echilibrului bugetar;
- ✓ Constituirea de fonduri extrabugetare pentru susținerea unor programe de interes local;
- ✓ Susținerea dezvoltării antreprenoriatului ca forță motrice a economiei de piață.

Stabilirea și promovarea parteneriatului:

- ✓ Sprijinirea organizațiilor nonguvernamentale care își desfășoară activitatea în folosul cetățeanului;
- ✓ Participarea la proiecte investiționale comune cu sectorul economic în domeniile social, cultural și de mediu.

Consolidarea managementului administrației publice locale constă în:**Dezvoltarea managementul resurselor umane**

- ✓ Preocuparea autorității locale pentru pregătirea continuă a funcționarilor publici pe domeniile prioritare dezvoltării orașului.

Dezvoltarea nivelului de pregătire profesională

- ✓ Identificarea unui sistem de training adecvat;
- ✓ Identificarea necesităților și oportunităților de instruire;
- ✓ Corelarea necesităților cu potențialul uman existent.

Utilizarea eficientă a resurselor umane

- ✓ Identificarea regulamentului de organizare și funcționare a personalului și a regulamentului de ordine internă;
- ✓ Personalul să lucreze în domenii de activitate bine definite.

Creșterea responsabilității și a independenței profesionale

- ✓ Responsabilitatea funcționarilor publici în conformitate cu prevederile legale;
- ✓ Conștientizarea importanței activității fiecărui angajat;
- ✓ Transparența funcționării sistemului instituțional pentru fiecare angajat;
- ✓ Acordarea de stimulente financiare în funcție de eficiența și competitivitatea activităților depuse.

Schimbarea de fond a raportului dintre administrație și cetățean

- ✓ Serviciul public orientat în folosul cetățeanului;
- ✓ Eliminarea blocajelor birocratice cu care sunt confrunțați cetățenii și agenții economici;
- ✓ Întărirea și extinderea cadrului de participare a societății civile la procesul decizional;
- ✓ Comunicare operativă cu cetățenii orașului;
- ✓ Implementarea unui sistem de management al calității.

Realizarea unui sistem de monitorizare a calității serviciilor publice

- ✓ Administrarea corespunzătoare a banilor publici;
- ✓ Programarea eficientă a cheltuielilor și veniturilor;
- ✓ Dezvoltarea orașului prin atragerea de proiecte și programe cu finanțare nerambursabilă.

Dezvoltarea managementul informațiilor

- ✓ Analizarea nevoilor în domeniul software;
- ✓ Corelarea și integrarea bazelor de date din primărie.

6.4 Proiecția financiară

Un manager este interesat, în cele din urmă, de aspectele financiare ale proiectului în care se implică, oricât de interesantă și de inovatoare este realizarea unui proiect.

De aceea, trebuie acordată toată atenția documentelor referitoare la aspectele financiare ale proiectului prezentate prin intermediul studiului de fezabilitate și proiectului tehnic (evoluția estimată a veniturilor și cheltuielilor pentru următoarea perioadă de timp - de regulă următorii câțiva ani, indicatori de rentabilitate etc.).

Un element cheie al oricărui proiect îl reprezintă modul de satisfacere al nevoilor comunității locale.

Volumul cheltuielilor trebuie previzionat cu atenție și monitorizat pe tot parcursul derulării proiectului. Cheltuielile care urmează să se efectueze în vederea realizării proiectului nu vor avea o structură omogenă și, din acest motiv, trebuie să se facă distincția între diferitele destinații ale resurselor de care dispune primăria orașului Călan.

O primă distincție importantă este cea dintre cheltuielile inițiale – care vor fi efectuate pentru a pune în mișcare noul proiect – și cele aferente realizării efective a proiectului.

Primele trebuie efectuate de regulă o singură dată, în perioada inițială. Cea de-a doua categorie de cheltuieli va avea un nivel mai stabil în timp, dar este și mai îndepărtată în timp față de momentul întocmirii studiului de fezabilitate și/sau proiectului tehnic.

Este foarte important să existe un grafic al celor două categorii de cheltuieli și să se determine cu precizie momentul în care proiectul să se realizeze.


În cazul în care acest moment este mai îndepărtat în realitate decât s-a presupus inițial, s-ar putea ca rentabilitatea proiectului să nu mai fie cea scontată. Atunci când se previzionează cheltuielile cu activitatea curentă, va trebui să se determine și mărimea resurselor necesare.

Un volum prea mare va ține resurse immobilizate în mod inutil, în timp ce un volum prea redus creează riscul unor întreruperi forțate ale realizării proiectului. Va trebui să se poată justifica nivelul pentru care s-a optat.

Datele referitoare la veniturile și cheltuielile previzionate vor da o imagine asupra rentabilității proiectului. În aprecierea acestei rentabilități este bine să se evalueze cum vor arăta rezultatele în cazul în care apar evenimente neprevăzute.

De aceea s-a stabilit că planificarea strategică din punct de vedere financiar este greu de realizat datorită schimbărilor legislației. Din aceeași cauză, bugetul local pe următorii ani nu se poate exprima exact.

Repartizarea veniturilor arată gradul mare de dependență față de bugetul de stat și necesitatea alocării unor sume care să permită măcar asigurarea unui buget minim de funcționare.



**PROIECTE DE
DEZVOLTARE**

7. PROIECTE DE DEZVOLTARE

DIRECȚII DE DEZVOLTARE	OBIECTIVE STRATEGICE	MĂSURI	ACTIVITATE (PROIECTE)
1. Dezvoltarea unei infrastructuri moderne	Creșterea accesibilității comunității la servicii de bază	Modernizarea rețelei de drumuri locale	Promovarea unei mobilități urbane sustenabile (realizare unei infrastructuri de transport moderne: străzi, trotuare, parcări inclusiv piste pentru biciclete)
			Modernizarea străzilor din Orașul Călan, județul Hunedoara <i>Derulat prin Programul Național de Investiții "Anghel Saligny"</i>
			Continuarea asfaltării străzilor, realizarea de trotuare și rigole de scurgere a apelor în satele aparținătoare orașului Călan
			Reabilitare pod peste râul Strei din Orașul Călan <i>Derulat prin PNDL</i>
			Reabilitare teren din zona Carbofluid (teren poluat în suprafața de 17,4 Ha)
			Modernizare drumuri de exploatare agricolă - continuarea reabilitării drumurilor de exploatare agricolă de pe teritoriul Orașului Călan
			Realizarea unor totem-uri la intrarea și iesirea din Orașul Călan

		Extindere rețea de alimentare cu apă	Extindere rețea apă și canalizare în Orașul Nou, Orașul Vechi, Călan alimentare cu apă Sâncrai, Călanu Mic, Sântămăria de Piatră <i>Derulat prin POIM si Programul Național de Investitii "Anghel Saligny"</i>
		Realizare / extindere sistem de canalizare	Realizare canalizare în satele Nădăștia de Jos, Nădăștia de Sus și Valea Sângiorgiului <i>Derulat prin Programul Național de Investitii "Anghel Saligny"</i>
	Realizare canalizare în satele Sâncrai, Călanul Mic și Sântămăria de Piatră <i>Derulat prin Programul Național de Investitii "Anghel Saligny"</i>		
	Realizare canalizare în satul Grid		
		Dezvoltare rețele inteligente de distribuție gaze naturale	"Extindere rețea inteligentă de distribuție gaze naturale în satele Batiz, Călanu Mic, Sâncrai, Nădăștia de Jos, Nădăștia de Sus, Sântămăria de Piatră, Strei și Valea Sângiorgiului, aparținătoare Orașului Călan, județul Hunedoara"
		Modernizare sistem de iluminat public	Modernizare sistem de iluminat public în Orașul Călan

		Dezvoltare centre civice, infrastructură de recreere	Execuție lucrări privind amenajarea unei zone de recreere și agrement cu spații de joacă pentru copii în zona stadionului
			Modernizarea/ extinderea spațiilor verzi existente inclusiv realizarea unor sisteme solare de iluminat public
		Promovarea conectivității la internet	Dotare centru de monitorizare din localitatea Călan
		Creșterea eficienței energetice	Eficiența energetică în sectorul rezidențial, orașul Călan, județul Hunedoara - cod SMIS 120856 Densusianu bl.1,2,3,4,6 str. Traian bl. A1 <i>Derulat prin POR</i>
			Eficiența energetică în sectorul rezidențial, orașul Călan, continuarea reabilitării termice a blocurilor din orașul Călan
			Renovare energetică moderată a Casei de Cultură a orașului Calan
			Renovare energetică moderată a unităților de învățământ a orașului Calan
		Construirea unor blocuri ANL	Construire bloc ANL- construirea în orașul Călan, strada Lucian Blaga a unui bloc cu 40 de apartamente <i>Contractat și în curs de realizare prin ANL</i>
			Construirea unui nou bloc ANL de 40 de apartamente

2. Valorificarea resurselor locale și atragerea de resurse externe	Dezvoltarea spiritului antreprenorial al reprezentanților comunității	Dezvoltarea infrastructurii de afaceri	Construirea unor hale de producție în Parcul Industrial Călan
3. Dezvoltarea unui mediu social, comunitar și educațional	Îmbunătățirea accesului la educație	Modernizarea infrastructurii școlare la nivelul comunității	Reabilitare/ modernizare/ extindere/ echipare infrastructură pentru nivel antepreșcolar și preșcolar, învățământ primar, secundar, terțiar
		Dezvoltarea educației prin sport	Construire Sală de sport în orașul Călan Modernizare, reabilitare și dotare stadion „Victoria” Călan
	Creșterea accesului la servicii de sănătate	Asigurarea îmbătrânirii active – încurajarea participării vârstnicilor la viața socială, prevenirea izolării, precum și pentru prevenirea instituționalizării	Îmbunătățirea serviciilor oferite de Primăria Orașului Călan
			Servicii de call center și dispozitive pentru persoane vulnerabile
Servicii de terapie			
Realizarea unor centre de zi pentru persoanele în vârstă			
4. Diversificarea unui mediu cultural diversificat și modern	Îmbunătățirea infrastructurii culturale	Reabilitare patrimoniu cultural	Modernizare și dotare Casa de Cultură a Orașului Călan
	Construcții clădiri religioase	Construire capele	Construire capelă în satul Sântămăria de Piatră
			Construire capelă în satul Grid
5. Dezvoltarea unei administrații	Diversificarea și îmbunătățirea	Digitalizarea serviciilor în	Călan - Smart City digitalizarea serviciilor în

publice moderne	serviciilor publice	interesul cetățeanului	interesul cetățeanului: digitalizarea serviciilor publice la nivel local, perfecționarea sistemelor de supraveghere video și adoptarea altor soluții pentru sporirea siguranței cetățeanului, treceri de pietoni inteligente, adoptarea sistemului GIS, infochioscuri digitale, puncte de încărcare telefonică solare, realizare de stații de încărcare pentru automobile electrice
------------------------	---------------------	------------------------	--



SURSE DE FINANȚARE

8. SURSE DE FINANȚARE

Prin implementarea unor proiecte concrete, a căror susținere financiară poate fi asigurată din resurse proprii (bugetul local), din resurse externe (fonduri nerambursabile guvernamentale, fonduri nerambursabile europene, fonduri rambursabile – de tipul creditelor), poate fi posibilă dezvoltarea socio-economică a orașului Călan. De asemenea, există posibilitatea dezvoltării parteneriatelor de tip public-privat, variantă susținută de statele europene dezvoltate. Luând în considerare contextul socio-economic prezent, cea mai bună variantă ar fi o combinație între variantele prezentate anterior.

Așadar, pentru Orașul Călan, fondurile europene vor constitui un instrument important care va putea fi utilizat pentru dezvoltarea locală și consolidarea competitivității.

Finanțările nerambursabile sunt destinate sprijinirii dezvoltării locale unde nu există resurse financiare suficiente accesibile în mod curent sau din domenii în care există în mod tradițional o nevoie de resurse financiare mai mare decât disponibilitățile (de exemplu, infrastructură, activități cu caracter social etc).

Astfel pot fi acordate finanțări pentru infrastructură, educație, cultură, protecția mediului, cercetare, religie, sănătate, servicii sociale, cooperare internațională, drepturi civile și cetățenești, digitalizare, dezvoltare economică și socială etc.

Pentru finanțarea investițiilor propuse în cadrul acestei strategii identificăm următoarele tipuri de finanțări:

a) Fonduri Structurale și de Coeziune care contribuie la realizarea celor trei obiective ale Politicii de Coeziune UE;

b) Fonduri de la bugetele naționale

c) Alte finanțări nerambursabile care pot proveni de la o varietate de finanțatori (inclusiv de la Uniunea Europeană)

aplicarea eficace a politicii de coeziune în perioada 2021-2027. Aceste domenii de investiții prioritare au fost stabilite în contextul mai amplu al blocajelor în materie de investiții, al nevoilor de investiții și al disparităților regionale analizate în raport. Această anexă constituie baza unui dialog între România și serviciile Comisiei în vederea programării fondurilor politicii de coeziune (Fondul european de dezvoltare regională, Fondul de coeziune și Fondul social european Plus)

Implementarea POR, în viitoarea perioadă de programare, se va face descentralizat, prin 8 programe regionale, gestionate la nivelul agențiilor de dezvoltare regională.

➤ **POLITICA AGRICOLĂ COMUNĂ:**

În noul exercițiu financiar din perioada 2021-2027, Planul Național de Dezvoltare Rurală ar urma să fie abandonat din punct de vedere conceptual, ca urmare a apariției unui nou concept al Politicii Agricole Comune (PAC), și anume **Planul Strategic Național**.

Planul Strategic Național pentru perioada 2021 – 2027 cuprinde nouă obiective clare cu accent pe măsuri care să combată schimbările climatice, să protejeze mediul și biodiversitate, să creeze zone rurale mai dinamice.

Cele nouă obiective ale viitoarei Politici Agricole Comune pentru perioada 2021 – 2027 vizează:

1. Reechilibrarea lanțului alimentar
2. Combaterea schimbărilor climatice
3. Managementul durabil al resurselor
4. Conservarea peisajelor și a biodiversității
5. Sprijinirea reînnoirii generaționale
6. Dezvoltarea zonelor rurale
7. Siguranța alimentară și bunăstarea animalelor
8. Venituri echitabile pentru fermieri
9. Creșterea competitivității

În cadrul politicii de coeziune Ministerul Fondurilor Europene propune pentru perioada 2021 – 2027, nouă tipuri de programe, Programul Operațional Regional urmând a fi gestionat descentralizat la nivelul Agențiilor de Dezvoltare Regională din fiecare dintre cele 8 regiuni ale țării:

1. Programul Operațional Tranziție Justă (POTJ)
2. Programul Operațional Dezvoltare Durabilă (PODD)
3. Programul Operațional Transport (POT)
4. Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare(POCIDIF)

5. Programul Operațional Sănătate (POS)
6. Programul Operațional Educație și Ocupare (POEO)
7. Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială (POIDS)
8. Programele Operaționale Regionale – implementate la nivel de regiune (8 POR)
9. Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT)

În ceea ce privește responsabilitatea gestionării acestor programe, **Agențiile pentru Dezvoltare Regională vor fi Autorități de Management pentru cele opt Programe Operațional Regionale**, Ministerul Transporturilor, Infrastructurii și Comunicațiilor va fi Autoritate de Management pentru Programul Operațional Transport, iar Ministerul Fondurilor Europene va fi Autoritate de Management pentru celelalte șapte Programe Operaționale menționate mai sus.

Pentru cele 9 programe din cadrul politicii de coeziune, în perioada 2021 – 2027 vor fi finanțate următoarele axe prioritare:

1. Programul Operațional Tranziție Justă (POTJ)

- Axa Prioritară 1. O tranziție justă prin dezvoltarea antreprenoriatului, IMM-urilor, cercetării și inovării și digitalizării
- Axa Prioritară 2. O tranziție justă prin investiții în tehnologii și infrastructuri pentru energie curată cu emisii reduse
- Axa Prioritară 3. O tranziție justă prin reducerea poluării și consolidarea economiei circulare
- Axa Prioritară 4. O tranziție justă bazată pe creșterea nivelului de ocupare a forței de muncă calificată
- Axa Prioritară 5. Asistență Tehnică

2. Programul Operațional Dezvoltare Durabilă (PODD)

- Axa Prioritară 1. Tranzitie energetică bazată pe eficiență energetică, emisii reduse, sisteme inteligente de energie, rețele și soluții de stocare
- Axa Prioritară 2 - Dezvoltarea infrastructurii de apă și apă uzată și tranziția la o economie circulară
- Axa Prioritară 3 - Protecția mediului prin conservarea biodiversității, asigurarea calității aerului și decontaminare a siturilor poluate
- Axa Prioritară 4 - Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor

3. Programul Operațional Transport (POT)

- Axa Prioritară 1. Îmbunătățirea conectivității prin dezvoltarea rețelei TEN-T de transport rutier

- Axa Prioritară 2. îmbunătățirea conectivității prin dezvoltarea infrastructurii rutiere pentru accesibilitate teritorială
- Axa prioritară 3. îmbunătățirea conectivității prin dezvoltarea rețelei TEN-T de transport pe calea ferată
- Axa prioritară 4. îmbunătățirea mobilității naționale, durabilă și rezilientă în fața schimbărilor climatice prin creșterea calității serviciilor de transport pe calea ferată
- Axa prioritară 5. îmbunătățirea conectivității prin creșterea gradului de utilizare a transportului cu metroul în regiunea București-Ilfov
- Axa prioritară 6. îmbunătățirea conectivității și mobilității urbane, durabilă și rezilientă în fața schimbărilor climatice prin creșterea calității serviciilor de transport pe calea ferată
- Axa prioritară 7: dezvoltarea unui sistem de transport multimodal
- Axa prioritară 8: creșterea gradului de utilizare a căilor navigabile și a porturilor
- Axa prioritară 9: creșterea gradului de siguranță și securitate pe rețeaua rutieră de transport
- Axa prioritară 10: asistență tehnică

4. Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (POCIDIF)

- Axa Prioritară 1. Creșterea competitivității economice prin cercetare și inovare
- Axa Prioritară 2. Dezvoltarea unei rețele de mari infrastructuri de CDI
- Axa prioritară 3. Creșterea competitivității economice prin digitalizare
- Axa prioritară 4. Dezvoltarea infrastructurii Broadband
- Axa prioritară 5. Instrumente financiare
- Axa prioritară 6. Creșterea capacității administrative

5. Programul Operațional Sănătate (POS)

- Axa Prioritară 1. Continuarea investițiilor în spitale regionale
- Axa Prioritară 2. Servicii de asistență medicală primară, comunitară și servicii oferite în regim ambulatoriu
- Axa prioritară 3. Servicii de recuperare, paliativ și îngrijiri pe termen lung adaptate fenomenului demografic de îmbătrânire a populației și profilului epidemiologic al morbidității
- Axa prioritară 4. Creșterea eficacității sectorului medical prin investiții în infrastructură și servicii
 - Investiții prioritare în infrastructură
 - Investiții în structurile relevante în domeniul supravegherii bolilor transmisibile și de gestionare a alertelor naționale și internaționale la nivel central și local din domeniul sănătății publice

- Modernizarea sistemului național de transfuzii, inclusiv a infrastructurii de testare a sângelui și/sau procesare a plasmei
- Axa prioritară 5. Abordări inovative în cercetarea din domeniul medical
- Axa prioritară 6. Informatizarea sistemului medical
- Axa prioritară 7 . Măsuri FSE care susțin cercetarea, informatizarea în sănătate și utilizare metode moderne de investigare, intervenție, tratament

6. Programul Operațional Educație și Ocupare (POEO)

- Axa Prioritară 1. Valorificarea potențialului tinerilor pe piața muncii
- Axa Prioritară 2. Îmbunătățirea participării copiilor la educația antepreșcolară și preșcolară
- Axa prioritară 3. Prevenirea părăsirii timpurii a școlii și creșterea accesului și a participării grupurilor dezavantajate la educație și formare profesională
- Axa prioritară 4. Creșterea calității ofertei de educație și formare profesională pentru asigurarea echității sistemului și o mai bună adaptare la dinamica pieței muncii și la provocările inovării și progresului tehnologic
- Axa prioritară 5. Creșterea accesibilității, atractivității și calității învățământului profesional și tehnic
- Axa prioritară 6. Creșterea accesului pe piața muncii pentru toți
- Axa prioritară 7. Antreprenoriat și economie socială
- Axa prioritară 8. Modernizarea instituțiilor pieței muncii
- Axa prioritară 9. Consolidarea participării populației în procesul de învățare pe tot parcursul vieții pentru facilitarea tranzițiilor și a mobilității (prioritate comună Educație/Ocupare)
- Axa prioritară 10. Asistență tehnică pentru facilitarea și eficientizarea managementului Programului

7. Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială (POIDS)

- Axa Prioritară 1. Protejarea dreptului la demnitate socială
- Axa Prioritară 2. Sprijinirea comunităților rurale fără acces sau cu acces redus la servicii sociale
- Axa prioritară 3. Reducerea disparităților între copiii în risc de săracie și/sau excluziune socială și ceilalți copii
- Axa prioritară 4. Servicii de suport pentru persoane vârstnice
- Axa prioritară 5. Sprijin pentru persoanele cu dizabilități (I)
- Axa prioritară 6. Sprijin pentru persoanele cu dizabilități (II)
- Axa prioritară 7. Servicii sociale și de suport acordate altor grupuri vulnerabile
- Axa prioritară 8. Ajutorarea persoanelor defavorizate

8. Programele Operaționale Regionale – implementate la nivel de regiune (8 POR)

- Axa Prioritară 1. O regiune competitivă prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice
- Axa Prioritară 2. O regiune cu orașe Smart
- Axa prioritară 3. O regiune cu orașe prietenoase cu mediul
- Axa prioritară 4. Dezvoltarea sistemelor de încălzire centralizate
- Axa prioritară 5. O regiune accesibilă
- Axa prioritară 6. O regiune educată
- Axa prioritară 7. O regiune atractivă
- Axa prioritară 8. Asistență tehnică

9. Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT)

- Axa Prioritară 1. Asigurarea funcționării sistemului de coordonare și control al fondurilor FEDR, FC, FSE+, FTE și gestionarea PO
- Axa Prioritară 2. Asigurarea transparenței fondurilor FEDR, FC, FSE+, FTE
- Axa Prioritară 3. Îmbunătățirea capacității de gestionare și implementare a fondurilor FEDR, FC, FSE+, FTE

➤ Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR)

Uniunea Europeană a decis să înființeze un instrument financiar temporar – #NextGenerationEU, în valoare de 750 de miliarde euro, separat de bugetul pe termen lung al UE, Cadrul Financiar Multianual (CFM), pentru perioada 2021 -2027.

Scopul principal al acestuia este să ofere sprijin statelor membre pentru a face față provocărilor generate de Criza Covid19 și consecințele sale economice. Mecanismul de redresare și reziliență (MRR) este pilonul principal al #NextGenerationEU și are alocat un buget total de 672,5 miliarde euro.

Scopul Mecanismului de Redresare și Reziliență este de a oferi sprijin pentru investiții și reforme esențiale în vederea redresării sustenabile și pentru ameliorarea rezilienței economice și sociale a statelor membre UE. La finalul perioadei de investiții, economiile și societățile europene vor fi mai bine pregătite pentru provocările și oportunitățile tranzițiilor verzi și digitale.

Din alocarea totală de 672,5 miliarde de euro pentru **Mecanismul de Redresare și Reziliență** (MRR) la nivelul UE, România poate beneficia de aproximativ 30,5 miliarde de euro, compuse din 13,8 miliarde de euro sub formă de granturi și 16,7 miliarde de euro sub formă de împrumuturi.

Pentru utilizarea instrumentului de finanțare MRR fiecare stat membru al UE trebuie să elaboreze propriul **Plan de Redresare și Reziliență** (PNRR) prin care își stabilește domeniile prioritare de investiții în scopul ieșirii din criză, relansării economice și creșterii capacității de reziliență.

PNRR are la bază 6 piloni principali:

- Tranziția spre o economie verde
- Transformarea digitală
- Creșterea economică inteligentă, sustenabilă și incluzivă
- Coeziunea socială și teritorială
- Sănătate și reziliență instituțională
- Copii, tineri, educație și competențe

Surse de finanțare din bugetele naționale

- **PROGRAMELE FINANȚATE PRIN COMPANIA NAȚIONALĂ DE INVESTIȚII S.A.**

Compania Națională de Investiții S.A. funcționează în baza Ordonanței nr. 25/2001 privind înființarea Companiei Naționale de Investiții CNI S.A cu modificările și completările ulterioare.

Finanțator: Guvernul României

Program de finanțare: Programul național de construcții de interes public sau social

Obiectivul programului: Construirea, reabilitarea, modernizarea, dotarea și extinderea unui obiectiv, finalizarea unui obiectiv demarat anterior de beneficiar

Solicitanți eligibili: Autoritățile administrației publice centrale, autoritățile administrației publice locale, alte instituții publice și instituții de interes public și persoane juridice recunoscute ca fiind de utilitate publică în condițiile legii, alte entități ce funcționează în baza unor legi speciale, inclusiv persoane fizice și juridice în cazul Subprogramului ”Lucrări în primă urgență”

Activități eligibile: Construirea, reabilitarea, modernizarea, dotarea și extinderea unui obiectiv, finalizarea unui obiectiv demarat anterior de beneficiar:

1. Subprogramul ”Săli de sport”
2. Subprogramul ”Bazine de înot”
3. Subprogramul ”Complexuri sportive”
4. Subprogramul ”Așezăminte culturale”
5. Subprogramul ”Unități și instituții de învățământ de stat”
6. Subprogramul ”Patinoare artificiale”
7. Subprogramul ”Unități sanitare”
8. Subprogramul ”Săli de cinema”
9. Subprogramul ”Lucrări în primă urgență”
10. Subprogramul ”Reabilitare blocuri de locuințe situate în localități din zone defavorizate”

11. Subprogramul ”Drumuri de interes local și drumuri de interes județean”
12. Subprogramul ”Fose septice, microstații de epurare și sisteme de alimentare cu apă”
13. Subprogramul ”Alte obiective de interes public sau social în domeniul construcțiilor”

➤ PROGRAMUL NAȚIONAL DE INVESTIȚII ANGHEL SALIGNY

Programul „Anghel Saligny” are ca obiectiv modernizarea comunităților locale prin realizarea de investiții în infrastructura locală, drumuri județene și locale, infrastructura de apă și canalizare, stații de epurare a apei, extinderea rețelei de distribuție a gazelor naturale.

Programul se desfășoară în perioada 2021-2028 având o valoare de 50 de miliarde de lei.

Finanțator: Guvernul României

Obiectivul programului: obiectivul prioritar al Programului Anghel Saligny este finalizarea tuturor obiectivelor finanțate prin alte programe închise în prezent precum și sprijinirea autorităților publice locale în prioritizarea finanțărilor astfel încât România, în integralitatea ei, să devină un spațiu construit eficient, în care toți locuitorii să aibe acces egal la resurse, să beneficieze de creșterea calității vieții și să se faciliteze dezvoltarea comunităților funcție de potențialul acestora și de strategiile de dezvoltare durabilă, pe principii de competitivitate și coeziune teritorială. Programul este dedicat realizării unor obiective de investiții de infrastructură de dimensiuni reduse ca volum care nu îndeplinesc criteriile de eligibilitate pe programe cu finanțare europeană sau la care este imperios necesară finalizarea acestora pentru respectarea unor angajamente asumate de România în cadrul Uniunii Europene.

Activități eligibile: Obiectivele de investiții care pot fi finanțate în cadrul programului trebuie să vizeze lucrări de realizare / extindere / reabilitare / modernizare, respectiv dotare, pentru unul dintre următoarele domenii specifice:

- alimentări cu apă și stații de tratare a apei;
- sisteme de canalizare și stații de epurare a apelor uzate, inclusiv canalizare pluvială și sisteme de captare a apelor pluviale;
- drumurile publice clasificate și încadrate în conformitate cu prevederile legale în vigoare ca drumuri județene, drumuri de interes local, respectiv drumuri comunale și/sau drumuri publice din interiorul localităților, precum și variante ocolitoare ale localităților;
- poduri, podețe, pasaje sau punți pietonale, inclusiv pentru biciclete și trotinete electrice;

- sisteme de distribuție a gazelor naturale, inclusiv a bransamentelor, precum și a racordului la sistemul de transport al gazelor naturale.

Finanțare

Programul se finanțează din transferuri de la bugetul de stat, în limita fondurilor aprobate anual în bugetul MLPDA, din fonduri aprobate anual cu această destinație în bugetele locale ale unităților administrativ-teritoriale beneficiare și din alte surse legal constituite.

În limita fondurilor aprobate anual prin legea bugetului de stat, în baza analizei interne de specialitate a propunerilor de finanțare ale autorităților locale, MLPDA întocmește și aprobă prin ordin al ministrului dezvoltării regionale și administrației publice, lista finală cu obiectivele de investiții care se finanțează, listă care se publică pe site-ul Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice.

Pentru transferul sumelor de la bugetul de stat, prin bugetul MLPDA, cu destinația finanțării cheltuielilor eligibile prevăzute în contractele anuale de finanțare.

Unitățile administrativ-teritoriale pot solicita lunar, în scris Ministerului Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației, în funcție de necesități, transferul sumelor alocate cu destinația finanțării cheltuielilor eligibile prevăzute în contractele anuale de finanțare, în termen de 30 de zile de la efectuarea transferurilor de sume.

MLPDA virează sumele alocate și aprobate prin ordin de plată direct în conturile beneficiarilor..

➤ **PROGRAMELE DERULATE DE ADMINISTRAȚIA FONDULUI DE MEDIU**

Administrația Fondului pentru Mediu este principala instituție care asigură suportul financiar pentru realizarea proiectelor și programelor pentru protecția mediului, constituită conform principiilor europene „poluatorul plătește” și „responsabilitatea producătorului”.

Administrația Fondului pentru Mediu funcționează ca organ de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate juridică, în coordonarea Ministerului Mediului.

Programul privind sprijinirea eficienței energetice și a gestionării inteligente a energiei în infrastructura de iluminat public.

Obiectivul programului: Creșterea eficienței energetice a sistemelor de iluminat public.

Beneficiari eligibili: Unitățile administrativ-teritoriale, organizate la nivel de comună, oraș sau municipiu.

Finanțator: Administrația Fondului pentru Mediu

Activități finanțate: modernizarea sistemelor de iluminat public prin înlocuirea corpurilor de iluminat având un consum ridicat de energie electrică cu corpuri de iluminat LED, precum și achiziționarea și instalarea sistemelor de dimare/telegestiune care permit reglarea fluxului luminos la nivelul întregului obiect de investiții.

Alternative de finanțare, altele decât fondurile structurale și de coeziune, în care autoritățile publice locale pot fi solicitanți eligibili sau parteneri

Sursele de finanțare nerambursabilă pentru Autoritățile publice Locale nu se limitează doar la cele finanțate de Politica Agricolă Comună și de Politica de Coeziune, existând și alte surse de finanțare precum:

➤ **GRANTURILE SPAȚIULUI ECONOMIC EUROPEAN (SEE) ȘI NORVEGIENE**

Granturile Spațiului Economic European (SEE) și Norvegiene reprezintă contribuția Islandei, Principatului Liechtenstein și Regatului Norvegiei la reducerea disparităților economice și sociale în Spațiul Economic European și la consolidarea relațiilor bilaterale cu cele 15 state beneficiare din Estul și Sudul Europei și statele baltice.

Beneficiari eligibili: Organizațiile/entitățile din România sau din Statele Donatoare
Finanțator: Mecanismul Financiar SEE 2014-2021

Domenii finanțate:

- dezvoltare locală, reducerea sărăciei, incluziunea romilor, copii și tineri în situații de risc, drepturile omului
- energie regenerabilă, eficiență energetică, securitate energetică
- dezvoltarea afacerilor, inovare și IMM
- sănătate publică
- cercetare
- patrimoniu cultural, antreprenariat cultural și cooperare culturală
- justiție, servicii corecționale, combaterea violenței domestice și de gen
- afaceri interne, cooperare polițienească și combaterea criminalității
- educație, burse, ucenicie și antreprenariat pentru tineri
- dialog social și muncă decentă
- cetățenie activă – societate civilă
- mediu și schimbări climatice

➤ **EUROPA CREATIVĂ - Subprogramul Cultură**

Programul-cadru al Comisiei Europene pentru sprijinirea sectoarelor culturii și audiovizualului.

Beneficiari eligibili: toți operatorii din sectoarele culturale și creative, însemnând organizații neguvernamentale, instituții publice și companii private cu activitate în domeniu.

Finanțator: programul Europa Creativă este gestionat de Comisia Europeană și de Agenția Executivă pentru Educație, Audiovizual și Cultură din Bruxelles, unde se trimit

și se evaluează toate proiectele. La nivel național, Biroul Europa Creativă România oferă informații și asistență tehnică gratuite pentru operatorii care doresc să acceseze această finanțare.

Domenii finanțate: cultură și audiovizual

Mai multe informații: <https://www.europa-creativa.eu/>

➤ **PROGRAMUL LIFE** - instrument de finanțare al Uniunii Europene pentru **mediul înconjurător și acțiuni în domeniul climei**

Beneficiari eligibili: Autorități publice locale din România

Finanțator: Ministerul Mediului

Obiectivul programului: Obiectivul general al programului LIFE propus pentru perioada 2021-2027 este de a contribui la tranziția către o economie circulară curată, eficientă din punct de vedere energetic, cu emisii scăzute de dioxid carbon și rezilientă la schimbările climatice – inclusiv prin tranziția către o energie curată –, de a proteja mediul și de a mări nivelul de calitate al acestuia și de a opri și a inversa declinul biodiversității.

Prin programul LIFE au fost cofinanțate, până în prezent, peste 4500 de proiecte.

Mai multe informații: <http://lifeprogram.ro/>

➤ **PROGRAMUL ROSENC de Eficiență Energetică în Iluminat (PREEI)**

Beneficiari eligibili: Autorități publice locale din România

Finanțator: Clusterul de Energii Sustenabile din România - ROSENC

Obiective: reducerea consumului de energie și a cheltuielilor anuale de întreținere cu iluminatul public stradal ale autorităților publice locale prin modernizarea și eficientizarea sistemelor de iluminat public stradal.

Obiectivul programului: Obiectivul general al programului este reducerea consumului de energie electrică și a costurilor anuale de întreținere cu iluminatul public stradal ale autorităților publice locale prin modernizarea și eficientizarea sistemelor de iluminat.

Scopul final al acestui program este reducerea cheltuielilor anuale cu iluminatul public stradal, cu 50-70%.

Mai multe informații: www.rosenc.ro

➤ **ADMINISTRAȚIA FONDULUI CULTURAL NAȚIONAL**

Este o instituție publică autonomă, aflată în subordinea Ministerului Culturii, care operează la nivel național de peste 10 ani. Înființată în 2005 AFCN este principalul finanțator public al ofertei culturale din România care aplică un proces transparent de evaluare și selecție.

Beneficiari eligibili: asociațiile, fundațiile, instituțiile publice de cultură, persoanele fizice autorizate, societățile comerciale care derulează activități culturale.

Finanțator: Ministerul Culturii

Obiectivul programului: administrația are ca obiective generale, stabilite prin lege, gestionarea Fondului Cultural Național, finanțarea programelor, proiectelor și acțiunilor culturale, organizate în țară și/sau în străinătate, precum și susținerea relațiilor culturale internaționale ale României.

Domenii finanțate: acțiuni culturale și editoriale

Mai multe informații: www.afcn.ro

➤ **Agencia Națională pentru Locuințe (ANL)** s-a înființat în baza Legii nr. 152/1998 pentru dezvoltarea construcției de locuințe la nivel național și își desfășoară activitatea sub autoritatea Ministerului Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației, ca instituție de interes public cu personalitate juridică.

ANL derulează la nivel național patru programe principale de construcții de locuințe:

- Programul Locuințe prin credit ipotecar
- Programul Locuințe pentru tineri, destinate închirierii
- Renașterea satului românesc
- Locuințe sociale pentru comunitățile de romi

Creditarea

Reprezintă o modalitate de obținere a finanțării pentru proiectele de investiții, care implică un anumit grad de risc în ceea ce privește posibilitatea de rambursare a datoriilor, luând în considerare valoarea ridicată a costurilor aferente creditelor, dar și situația de incertitudine generată de criza financiară.

Parteneriat de tip public-privat

O altă opțiune viabilă care a luat naștere în condițiile restricțiilor bugetare, fiind gândite să exprime o modalitate de cooperare între entitatea publică și sectorul privat pentru furnizarea unor servicii de calitate, servind ca un instrument adecvat realizării de investiții publice.

Ca un prim beneficiu al parteneriatelor de tip public-privat se evidențiază faptul că acestea permit dezvoltarea de proiecte de interes public cu finanțare privată. În condițiile în care constrângerile bugetare sunt tot mai mari, controlul cheltuielilor publice este tot mai strict, aceste tipuri de parteneriate devin cea mai atractivă variantă de abordare a proiectelor publice.

Capacitatea financiară a unității administrativ teritoriale

Relevant pentru evaluarea capacității financiare generale a unității administrativ teritoriale este capacitatea acesteia de a genera venituri. Acest indicator contribuie la conturarea unei imagini clare asupra capacității financiare a unității administrative teritoriale.

Pentru finanțarea investițiilor propuse în planul de acțiune este oportună atragerea de fonduri externe, întrucât suma destinată acestora este redusă în raport cu necesitățile de investire. De asemenea, fondurile provenite din bugetul local sunt extrem de limitate, disponibilitatea acestora fiind relativă, motiv pentru care nu este recomandată susținerea proiectelor din bugetul local.



**MONITORIZARE ȘI
IMPLEMENTARE**

9. MONITORIZARE ȘI IMPLEMENTARE

Etapă de implementare, monitorizare și control reprezintă sistemul de realizare a proiectelor, programelor și politicilor prevăzute în strategie și de colectare și raportare a informațiilor asupra desfășurării proiectelor și asupra succesului și impactului acestora, relative la dezvoltarea comunității.

Scopul monitorizării și evaluării implementării strategiei:

- ✓ evaluarea atingerii obiectivelor în timp util și în bugetul alocat
- ✓ constatarea durabilității proiectelor implementate

Succesul realizării unei strategii depinde în mare măsură de participarea tuturor locuitorilor la procesul de implementare și monitorizare a acesteia. În procesul implementării prezentei strategii vor fi implicați mai mulți actori, fiecare urmând responsabilități bine determinate, îndeplinind rolul de implementator sau de control al proiectelor planificate. În plan instituțional principalii actori locali ai implementării strategiei vor fi:

- ✓ administrația locală (Consiliul Local, Primăria)
- ✓ agenții economici
- ✓ societatea civilă
- ✓ locuitorii orașului
- ✓ structuri externe (instituții județene)

Etapă de implementare, monitorizare și control cuprinde în principal 5 etape:

A. Adoptarea

În cadrul acestei etape strategia va fi supusă dezbaterilor publice. În urma dezbaterilor se vor opera recomandările primite și strategia va fi înaintată Consiliului Local în vederea aprobării.

B. Implementarea

În cadrul acestei etape se vor realiza acțiunile, activitățile, măsurile și proiectele concrete de implementare. Fiecare proiect va conține obiective stricte, planul activităților necesare, perioada de desfășurare, persoanele responsabile în proiect și partenerii implicați în realizarea proiectului, sursele de finanțare.

C. Monitorizare

Echipa de implementare va evalua aspecte, precum: activități, rezultate, buget, patrimoniu, performanțele personalului angajat și implicit a autorității locale (organizația în sine), ipotezele formulate inițial. Monitorizarea se va efectua pe categorii: activitatea, informația necesară, colectarea informației, modul în care a fost folosită informația, ritmicitatea folosirii informației, persoana care a cules informația. Monitorizarea implementării proiectelor se va efectua prin intermediul indicatorilor stabiliți inițial.

Responsabilitățile de bază sunt:

- ✓ planificarea implementării acțiunilor;
- ✓ elaborarea și promovarea deciziilor privind acțiunile de implementare;
- ✓ coordonarea activităților de implementare a acțiunilor și proiectelor;
- ✓ coordonarea activităților de atragere a surselor financiare în scopul realizării problemelor identificate;
- ✓ monitorizarea implementării;
- ✓ elaborarea rapoartelor și prezentarea lor către consiliul local;
- ✓ acordarea consultanței tehnice și consultative în toate domeniile;
- ✓ elaborarea și dezbateră proiectelor prioritare;
- ✓ analiza deciziilor privind problemele comunității locale;
- ✓ elaborarea și inițierea modificărilor în strategie;
- ✓ elaborarea studiilor și proiectelor de dezvoltare.

D. Evaluarea implementării strategiei

Evaluarea Strategiei de dezvoltare urbană este un proces în cadrul monitorizării care presupune aprecierea activităților sau a rezultatelor implementării Strategiei, utilizând informațiile obținute pe parcursul monitorizării. Evaluarea face o analiză a modului de implementare a Strategiei și eficienței acesteia.

În general, evaluarea poate fi realizată de către aceeași echipă care realizează și activitatea de monitorizare a strategiei. Tipurile de evaluare sunt:

- a. Evaluarea continuă (auto-evaluarea) pentru identificarea la timp a posibilelor riscuri;
- b. Evaluarea intermediară la interval de șase luni, pentru a introduce schimbările necesare și acțiuni corective atunci când este necesar.

Evaluarea este un proces prin care pe baza feed-back-ului primit pe parcurs determină îmbunătățirea continuă a formei și conținutului.

Evaluarea finală se realizează cu participarea tuturor factorilor interesați în strategie, pentru a urmări măsura în care au fost realizate obiectivele.

Evaluarea ex-post este o activitate menită să identifice efectele pe termen lung și sustenabilitatea efectelor pozitive. Planificarea integrată este o soluție modernă pentru dezvoltarea inițiativelor și acțiunilor instituționale, administrative și socio-economice, care duc la optimizarea folosirii resurselor, în scopul administrării schimbării și maximizării impactului pozitiv al schimbării, conform strategiei stabilite. Planificarea integrată va ajuta autoritățile locale să deruleze proiecte care au impact multiplu, coerentă inter-sectorială și sunt justificate pentru finanțarea și sprijinul oferit de fondurile județene, guvernamentale sau europene.

E. Analiza impactului

Această analiză apreciază dacă proiectul răspunde politicilor formulate, modul cum influențează criteriile de performanță privind dezvoltarea eficientă a localității. Se vor efectua studii de impact de specialitate înaintea începerii unui proiect sau la o anumită perioadă de timp după finalizarea proiectului.

Eta de implementare, monitorizare și evaluare oferă atât permanent, cât și periodic un raport asupra stadiului de implementare a proiectelor.

Indicatori de evaluare a implementării strategiei de dezvoltare urbană a orașului Călan

Infrastructură	<ul style="list-style-type: none"> • Lungimea drumurilor modernizate • Lungimea trotuarelor modernizate • Lungimea pistei de bicicliști create • Lungimea rețelei de apă potabilă modernizate • Lungimea rețelei de canalizare create • Lungimea rețelei de gaz extinse • Numărul de locuitori deserviți • Numărul instituțiilor publice și a operatorilor economici deserviți • Numărul de stații de transport, modernizate/nou create
Educație și cultură	<ul style="list-style-type: none"> • Numărul unităților de învățământ modernizate și dotate • Numărul grădinițelor modernizate și dotate • Numărul așezămintelor culturale modernizate • Evenimente culturale organizate

Sănătate și incluziune socială	<ul style="list-style-type: none"> • Numărul unităților medicale modernizate și dotate • Numărul de pacienți deserviți • Numărul de copii proveniți din familii vulnerabile, deserviți • Numărul de persoane expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială, deserviți • Numărul de persoane expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială, recalificate profesional ca urmare a unui program, deserviți
Dezvoltarea economică și competitivitatea mediului de afaceri	<ul style="list-style-type: none"> • Numărul întreprinderilor deservite • Numărul noilor investitori deserviți • Numărul de investiții noi înregistrate, deservite • Numărul de producători deserviți • Numărul de parteneriate de tip public-privat dintre Primăria orașului Călan și mediul de afaceri, deservite • Numărul mediu al salariaților, deserviți
Dezvoltare și amenajare turistică	<ul style="list-style-type: none"> • Rata de vizitare a orașului Călan • Numărul turiștilor care tranzitează zona • Durata de cazare în zonă
Mediu	<ul style="list-style-type: none"> • Numărul de acțiuni de protejare sau de revitalizare a patrimoniului natural • Suprafața reîmpădurită • Numărul de spații verzi amenajate
Servicii publice	<ul style="list-style-type: none"> • Numărul echipamentelor și utilajelor • Numărul de angajați din administrația locală specializați • Fermierii locali deserviți



**ANALIZA
FACTORILOR
INTERESAȚI**

10. ANALIZA FACTORILOR INTERESAȚI

Stakeholderii sau factorii interesați sunt indivizii sau grupurile care pot influența o anumită politică, ori care pot fi afectați de aceasta. Un factor interesat poate fi o persoană, un cetățean, o instituție, aici incluzând diferitele departamente ale administrației, grupuri specifice sau categorii de persoane: tineri, bătrâni, bogați, săraci, un cartier sau chiar întreaga comunitate.

Principalii stakeholderi ai Strategiei de dezvoltare a orașului Călan sunt:

Populația este unul dintre principalii stakeholderi ai Strategiei de dezvoltare a orașului Călan, atât datorită numeroaselor domenii în care vor avea beneficii în urma acestei strategii, cât și datorită capacității de a influența anumite resurse pentru implementarea ei.

În ansamblu, interesul populației în urma strategiei este de a avea condiții mai bune de viață, locuri de muncă diversificate și bine remunerate și servicii publice de calitate. Și, într-adevăr, principalii beneficiari ai tuturor planurilor de acțiune sunt locuitorii orașului, aceștia urmând a se bucura de parcuri și spații de joacă pentru copii amenajate, zone de agrement, drumuri modernizate, infrastructură tehnico-edilitară reabilitată, siguranță și ordine publică, locuri de muncă, servicii educaționale și de sănătate mai eficiente, mediu mai curat, activități culturale mai frecvente.

Pe de altă parte, populația poate avea un impact fundamental asupra bunei implementări a strategiei, gradul de acceptabilitate al populației cu privire la determinant. Mai mult decât atât, implicarea populației este necesară pentru crearea unei societăți civile puternice, un pion esențial în deciziile luate la de autoritățile publice nivel local.

Un alt stakeholder cheie este *mediul de afaceri*. Interesul principal al antreprenorilor locali este de a fi rezolvate obstacolele și dificultățile întâmpinate de aceștia în prezent: infrastructura rutieră și tehnico-edilitară, colaborarea dintre mediul de afaceri și autoritățile publice, birocrația. De asemenea, mediul de afaceri va beneficia de infrastructură de afaceri mai dezvoltată în urma implementării strategiei.

Mediul de afaceri joacă un rol cheie în Strategia de dezvoltare și datorită capacității de a mobiliza anumite resurse financiare pentru implementarea planurilor de acțiune propuse în acest document. O serie de acțiuni se pot realiza prin parteneriate de tip public-privat, autoritățile publice locale neavând capacitatea de a le implementa prin resurse proprii. Spre exemplu, dezvoltarea zonelor și centrelor de agrement sunt activități pretabile a fi realizate prin colaborarea mediului de afaceri cu autoritățile publice locale. În acest sens, se propune și îmbunătățirea colaborării dintre aceștia prin desfășurarea periodică de consultări publice.

Autoritățile publice locale reprezentate de Consiliul Local și Primăria orașului Călan reprezintă unul dintre cei mai importanți stakeholderi în implementarea Strategiei de dezvoltare. Aceasta presupune realizarea unor investiții majore care pot fi demarate

doar de autoritățile publice locale. De altfel, pentru realizarea investițiilor din fonduri europene este necesară implicarea autorităților publice ca principal beneficiar și contribuitor financiar (pentru co-finanțare).

Mai mult decât atât, autoritățile publice locale dețin nu doar resursele financiare, ci și cele de legitimitate pentru implementarea strategiei de dezvoltare.

Primarul are, de asemenea, competențe ce pot influența implementarea Strategiei de dezvoltare locală având rolul de a întocmi proiectul bugetului local și contul de încheiere a exercițiului bugetar și de a le supune spre aprobare consiliului local. Astfel, prin atribuțiile deținute, atât Consiliul Local cât și Primarul joacă un rol cheie în implementarea acțiunilor propuse în cadrul strategiei.

Pe de altă parte, autoritățile publice locale vor avea și o serie de beneficii directe ca urmare a implementării strategiei, precum dezvoltarea resurselor umane, dezvoltarea serviciilor de administrație ori dezvoltarea și modernizarea infrastructurii în care își desfășoară activitatea.

Prefectura este un alt stakeholder al Strategiei de dezvoltare, Prefectul fiind reprezentantul Guvernului pe plan local care asigură legătura operativă dintre fiecare ministru, respectiv conducător al organului administrației publice centrale din subordinea Guvernului și conducătorul serviciului public deconcentrat din subordinea acestuia. O primă modalitate prin care Prefectul poate influența implementarea strategiei este prin efectuarea de lobby la nivel central pentru realizarea de investiții în orașul Călan și rezolvarea problemelor întâmpinate de locuitori și mediul de afaceri. De altfel, una dintre atribuțiile Prefecturii este acționarea pentru realizarea în județ a obiectivelor cuprinse în Programul de guvernare și dispunerea măsurilor necesare pentru îndeplinirea lor, în conformitate cu competențele și atribuțiile ce îi revin, potrivit legii.

Consiliul Județean este un alt stakeholder în implementarea Strategiei de dezvoltare. Una dintre modalitățile prin care această instituție poate influența dezvoltarea orașului Călan este prin includerea în strategia județeană a unor investiții în orașul Călan.

Instituțiile publice de învățământ vor avea o serie de beneficii în urmă implementării strategiei, aceasta presupunând dezvoltarea și modernizarea infrastructurii în scopul îmbunătățirii serviciilor de educație. Acestea pot participa ca parteneri în cadrul investițiilor ce se vor realiza la nivelul orașului.

Instituțiile publice de cultură reprezintă un alt factor interesat în Strategia de dezvoltare a orașului Călan, perioada 2021-2031. Prin implementarea strategiei, se va dezvolta și moderniza infrastructura în care își desfășoară activitatea în prezent instituțiile culturale și se va recurge la sprijinirea activităților culturale. Pe de altă parte, instituțiile publice culturale pot contribui la dezvoltarea orașului Călan prin co-participare la proiectele de finanțare și prin furnizarea de informații privind situația din teren.

Instituțiile publice de sănătate vor avea, de asemenea, o serie de beneficii în urma implementării strategiei, aceasta presupunând dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de sănătate în scopul îmbunătățirii serviciilor de sănătate. De îmbunătățiri la capitolul

infrastructură vor avea parte și instituțiile publice de învățământ. Atât acestea, cât și instituțiile din domeniul sănătății pot participa ca parteneri în cadrul investițiilor ce se vor realiza la nivelul orașului Călan.

Mass-media este un alt stakeholder important în dezvoltarea orașului Călan. Principalul rol al său este de a promova orașul atât pentru a atrage investitori, cât și pentru a crește numărul turiștilor din localitate. Ca mediator – informator între autoritățile publice locale și populație, mass-media are un rol esențial în influențarea opiniei publice și a acceptabilității acesteia privind investițiile din oraș. În acest fel, mass-media poate determina apariția unor presiuni la nivelul administrației publice locale și introducerea unor probleme pe agenda publică.

Furnizorii de utilități reprezintă un alt stakeholder al Strategiei de dezvoltare, aceștia urmărind reducerea costurilor proprii, aceasta putându-se realiza prin modernizarea și extinderea infrastructurii de utilități din oraș. În caz contrar vor oferi o calitate slabă a serviciilor, cu prețuri ridicate.

Pe de altă parte, oferind informații specifice, partenerii în proiecte de infrastructură, acordă sprijin financiar și facilitează obținerea de avize, acorduri, autorizații.

Asociațiile de proprietari urmăresc creșterea productivității și implicit îmbunătățirea condițiilor de trai și schimbarea în bine a mentalității prin participarea activă.

Organizațiile non-guvernamentale pot contribui la dezvoltarea serviciilor sociale din orașul Călan prin efectuarea de parteneriate cu autoritățile publice locale ori prin dezvoltarea unor proiecte finanțate prin fonduri nerambursabile. Prin natura activităților desfășurate, însă, ONG-urile pot contribui și la dezvoltarea altor sectoare.



CONCLUZII

11. CONCLUZII

Dezvoltarea orașului Călan nu reprezintă doar o problemă a autorității publice locale, ci ține și de voința și capacitatea comunității locale de a se implica activ și constant în realizarea obiectivelor strategice.

Strategia integrată de dezvoltare urbană a orașului Călan pentru perioada 2022 - 2032 va folosi drept suport în dezvoltarea durabilă a orașului prin realizarea priorităților stabilite vizând creșterea calității vieții în comunitatea locală, un element indispensabil pentru existența viitoare a orașului.

Realizarea obiectivelor propuse este în strânsă dependență de sursele de finanțare nerambursabile care pot fi atrase, deoarece bugetul local nu are capacitatea de a susține în totalitate realizarea acestora.

Obiectivul principal este îmbunătățirea calității vieții, fapt prevăzut de administrația locală și susținut de comunitatea locală.

Modernizarea străzilor, extinderea rețelelor de apă, canalizare și de distribuție a gazelor naturale, construirea unui bloc ANL, construirea unei săli de sport, creșterea eficienței energetice a clădirilor, sunt câteva din prioritățile pe care administrația locală și le propune pentru perioada de programare financiară 2022 – 2032.

În viitor se va urmări dezvoltarea potențialului economic prin atragerea forței de muncă, sprijinirea inițiativelor particulare și a investițiilor din fonduri bugetare, atragerea fondurilor europene în scopul realizării de proiecte sustenabile care să răspundă nevoilor comunității.

Bibliografie

- „Obiectivele Europa 2020”, www.ec.europa.eu
- „O Europă durabilă până în 2030”
- „Strategia Europa 2020”
- „Agenda 2030 a ONU”
- „Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României orizonturi 2013-2020-2030”
- „Recensământul Populației și al Locuințelor”, Institutul Național de Statistică, www.insse.ro
- „Strategia de Dezvoltare Regională Vest 2021 - 2027”, www.adrvest.ro
- „Planul de dezvoltare regională a județului Hunedoara”, www.cjhunedoara.ro
- ”Strategia de dezvoltare durabilă pe termen mediu a Orașului Călan pentru perioada 2008-2018”
- „Liceul Tehnologic Ovid Densușianu Călan”, www.ltodcalan.ro/
- Primăria Orașului Călan